

Program „Otwarty Kraków”

Od września 2016 roku w Krakowie funkcjonuje Program „Otwarty Kraków”, który jest rodzajem miejskiej polityki integracyjnej. To dzięki temu programowi powstał przewodnik, który czytasz, a większość procedur miejskich publikowanych jest po angielsku, ukraińsku i rosyjsku. Więcej o programie tutaj.

Masz pytania? Skontaktuj się z nami!

www.otwarty.krakow.pl
numer telefonu: 12 616 58 06
e-mail: otwarty@um.krakow.pl

<https://www.facebook.com/ProgramOtwartyKrakow>

https://www.instagram.com/otwarty_krakow/

Kraków - miasto dla każdego!
Przewodnik dla cudzoziemców

Kraków - miasto dla każdego!
Przewodnik dla cudzoziemców

Kraków - miasto dla każdego!

Przewodnik dla cudzoziemców

Autorzy:

Urszula Majcher-Legawiec (red.)

Anna Baszak

Adam Bulandra

Wassim Ibrahim

Marcin Krzowski

Magdalena Machała

Joanna Morawiec

Olena Naumowa

Szymon Nowiński

Svitlana Syczewska

Nataliia Szyborska

Agnieszka Widacka-Bisaga

Ferdinand Wouters

Ewa Żmijewska

Skład i łamanie:

Magdalena Kiwior

Projekt okładki:

Łukasz Solecki

Nagrania:

Maciej Gomułka

Lektorzy:

Bartosz Bałut

Zuzanna Krzowska

Olena Naumowa

Svitlana Sychevska

Antoni Syczewski

Korekta:

Bartosz Bałut

Anna Strakowska

Svitlana Sychevska

Nataliia Szyborska

Tłumaczenia:

Bartosz Bałut

Svitlana Sychevska

Antoni Syczewski

Nataliia Szyborska

Nikita Szyborski

Wydawca:

Fundacja Wspierania Kultury i Języka Polskiego im. Mikołaja Reja

www.fundacjareja.eu

Copyright © Fundacja Wspierania Kultury i Języka Polskiego im. Mikołaja Reja

Kraków 2023

SPIS TREŚCI:

1. WIELOKULTUROWY KRAKÓW.....	9
2. STRUKTURA KRAKOWA I WAŻNE PROGRAMY.....	35
3. PODSTAWOWE ASPEKTY ŻYCIA W KRAKOWIE.....	40
4. BEZPIECZEŃSTWO W KRAKOWIE.....	54
5. ZATRUDNIENIE I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	62
6. ZDROWIE I DOSTĘP DO USŁUG MEDYCZNYCH.....	71
7. EDUKACJA DZIECI I MŁODZIEŻY.....	82
8. EDUKACJA OSÓB DOROSŁYCH	94
9. WSPARCIE RODZINY.....	101
10. OGÓLNE ZASADY LEGALIZACJI POBYTU W POLSCE.....	114
11. ELEKTRONICZNY DOSTĘP DO USŁUG ADMINISTRACYJNYCH.....	131

Drogie Mieszkanki i Mieszkańcy Krakowa!

Wielokulturowość zbudowała tożsamość historycznego Krakowa i chcemy, by tworzyła ją również współcześnie. Cieszymy się, że wybrali Państwo nasze miasto jako miejsce zamieszkania, nauki, pracy czy bezpiecznego azylu.

Zależy nam na tym, by każdy czuł się w Krakowie jak u siebie. Dlatego po raz kolejny przygotowaliśmy dla Państwa Przewodnik, który pomoże poruszać się po mieście i załatwiać w nim swoje sprawy. Kraków jest miastem otwartym, zaangażowanym społecznie i przede wszystkim reagującym na potrzeby wszystkich mieszkanek i mieszkańców – także tych najnowszych. Wstuchujemy się w Państwa problemy i robimy wszystko, by ułatwić Państwu dołączenie do naszej społeczności.

Zdajemy sobie sprawę, jak wielkim wyzwaniem może być biegłe posługiwanie się językiem polskim, więc dokładamy wszelkich starań, aby się wzajemnie porozumieć. Dlatego ten przewodnik został przygotowany w czterech wersjach językowych: polskiej, angielskiej, ukraińskiej i rosyjskiej. W ten sposób chcemy trafić do jak najszerszego grona naszych nowych mieszkanek i mieszkańców, by powiedzieć, że Kraków to miasto dla każdego!

Jacek Majchrowski

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J. Majchrowski', written over a thin blue horizontal line.

Prezydent Miasta Krakowa

WIELOKULTUROWY KRAKÓW

WIELOKULTUROWY KRAKÓW	9
KRÓTKA HISTORIA MIASTA	9
STARE MIASTO	10
SYMBOLE KRAKOWA	10
KRAKÓW – MIASTO WIELU RELIGII	12
KULTURA W KRAKOWIE	12
CYKLICZNE WYDARZENIA KULTURALNE W KRAKOWIE	12
TARGI I JARMARKI	15
KRAKOWSKIE NOCE	15
PARKI KULTUROWE W KRAKOWIE	16
WAŻNE MIEJSCA KULTURY W KRAKOWIE	16
POLECAMY NA SPACER	16
MUZEA W KRAKOWIE	18
TRADYCJE, KTÓRE PRZETRWAŁY DO DZIŚ	19
TEATRY, KINA, GALERIE SZTUKI I BIBLIOTEKI	20
ZNANI KRAKOWIANIE I KRAKOWIANKI	28
CZAS WOLNY	29
SPORT I REKREACJA	29
PIESZO PO ZDROWIE	33
PARKI W KRAKOWIE	33
WYCIECZKI I DALSZE SPACERY	34

KRÓTKA HISTORIA MIASTA

Kraków położony jest w południowej Polsce, w województwie małopolskim. Leży nad Wisłą. W roku 1257 odbyła się tzw. lokacja miasta na prawie magdeburskim w nowym kształcie urbanistycznym, a Kraków dostał nowe przywileje oraz formę organizacyjno-prawną. Do 1795 roku Kraków był formalnie stolicą Polski, ale siedzibą władców od 1596 roku była Warszawa.

Jeśli interesujesz się historią Krakowa, polecamy film przygotowany przez Narodowy Instytut Dziedzictwa: Kraków – historyczny zespół miasta¹.

STARE MIASTO

Stare Miasto to najstarsza część Krakowa, położona u stóp wzgórza wawelskiego. Na wzgórzu znajduje się zamek i katedra wawelska, a w niej nekropolia królów Polski. Kraków przez wieki był ośrodkiem władzy państwowej i diecezjalnej, miastem kultury, sztuki i nauki. Od zawsze przyciągał Polaków i cudzoziemców, przede wszystkim Czechów, Włochów, Niemców, Ormian, Szkotów oraz Żydów. Osiedlali się tu zwykli mieszkańcy, artyści i uczeni.

Kontakty z kulturami całego świata wzbogaciły miasto i jego mieszkańców. Kiedy wybierzesz się na spacer po Krakowie, odnajdziesz ślady wielokulturowej historii miasta, w tym między innymi:

- kamienice i kaplice fundacji Bonerów, Cellarich, Montelupich, Pinozich;
- restaurację Wierzynek, założoną przez Niemca, Nikolasa Wirziga, który zamieszkał w Krakowie w roku 1327;
- *chaczkar* – ormiańską płytę wotywną przy kościele św. Mikołaja (ul. Kopernika 9), gdzie odbywają się msze w obrządku ormiańskim;
- kamienicę turecką przy ulicy Długiej (na rogu ulicy Pędzichów), ozdobioną motywami typowymi dla architektury i kultury tureckiej.

Bogata historia Krakowa przekłada się nie tylko na wymiar kulturowy, ale także kulinarny. Miasto może pochwalić się bogatą ofertą gastronomiczną, o czym świadczy nadany w 2019 r. tytuł Europejskiej Stolicy Kultury Gastronomicznej oraz kolejne wyróżnienia krakowskich restauracji w Przewodniku Michelin.

SYMBOLE KRAKOWA

Hejnał mariacki – odgrywany co godzinę z kościoła Mariackiego, urwany w pół tonu na pamiątkę legendarnej opowieści o strzale tatarskiej, która przebiła gardło hejnalisty próbującego ostrzec mieszkańców przed najazdem. W południe hejnał transmitowany jest przez Polskie Radio.

Dzwon Zygmunt – ufundowany przez króla Zygmunta Starego. W roku 1521 został zawieszony na Wieży Zygmuntońskiej. Jego potężny, dominujący nad miastem dźwięk odzywa się w chwilach szczególnie ważnych dla państwa.

Uniwersytet Jagielloński – jeden z najstarszych uniwersytetów w tej części Europy, powstały w 1364 roku.

Wawel – częściowo ufortyfikowane wzgórze górujące nad Starym Miastem; na szczycie wzgórza mieści się zamek królewski i katedra z nekropolią królów.

Obwarzanek krakowski – rodzaj popularnej w mieście przekąski wypiekanej od średniowiecza, która najpierw musi być obgotowana we wrzątku, a następnie upieczona. Tradycyjne obwarzanki to te z gruboziarnistą solą lub z makiem.

Smok Wawelski – legendarny stwór, który mieszkał w Smocznej Jamie, która dziś jest częścią ekspozycji zamku wawelskiego udostępnianą od maja do końca października. Nad Wisłą, przed jamą od 1972 roku stoi rzeźba Bronisława Chromego – smok buchający ogniem.

Krakowskie gołębie – ptaki wpisane na stałe w miejski krajobraz, zwłaszcza Rynku Głównego. Według legendy są to XIII-wieczni, zakłęci rycerze księcia Henryka Probusa.

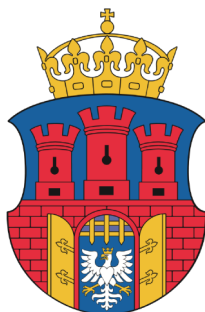
Stary Kleparz – najstarsze miejskie targowisko, miejsce zakupów owoców, warzyw, przypraw, wiejskiego nabiału, produktów lokalnych i orientalnych, ale także miejsce spotkań towarzyskich. Można tu wypić kawę, *prosecco*, można zjeść orientalny *falafel* i ukraińskie *sało*. Do dobrego tonu w Krakowie należy dać się zobaczyć w sobotni poranek właśnie na Kleparzu.

Kiełbaski z Niebieskiej Nyski – przekąska sprzedawana od lat 90. XX wieku w godzinach nocnych z niebieskiego samochodu zaparkowanego przy Hali Targowej. Miejsce uwiecznione w filmie „Anioł w Krakowie”.

Zapiekanki z Okrągłaka – ważny punkt gastronomiczny na mapie miasta. Zapiekanki (bagietki z różnymi dodatkami podawane na gorąco) kupisz w budynku dawnych jatek w żydowskiej dzielnicy Kazimierz, tzw. okrągłaku na placu Nowym.

FLAGA STOŁECZNEGO
KRÓLEWSKIEGO
MIASTA KRAKOWA

HERB STOŁECZNEGO
KRÓLEWSKIEGO
MIASTA KRAKOWA

CHORĄGIEW
STOŁECZNEGO
KRÓLEWSKIEGO
MIASTA KRAKOWA

KRAKÓW – MIASTO WIELU RELIGII

Kraków wielu wyznań i wielu narodowości przetrwał do czasów współczesnych. Działa tu między innymi:

- ⇒ Gmina Wyznaniowa Żydowska¹,
- ⇒ Islamskie Centrum Kultury²,
- ⇒ Kościół Ewangelicko-Augsburski³,
- ⇒ Parafia prawosławna Zaśnięcia Matki Boskiej⁴,
- ⇒ Parafia greckokatolicka Podwyższenia Krzyża Świętego⁵,
- ⇒ Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne⁶ i Szkoła Ormiańska⁷.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

KULTURA W KRAKOWIE

CYKLICZNE WYDARZENIA KULTURALNE W KRAKOWIE

	Festiwal Miłosza	www.miloszfestival.pl	
	Festiwal Conrada	www.conradfestival.pl	
	Bomba Megabitowa Festiwal Lema	www.bombamegabitowa.com	
	Targi Książki	www.ksiazka.krakow.pl	
	Off Camera	www.offcamera.pl	
	Krakowski Festiwal Filmowy	www.krakowfilmfestival.pl	

	BNP Paribas Green Film Festival	www.greenfestival.pl	
	Międzynarodowy Festiwal Filmowy Etiuda&Anima	www.etiudaandanima.pl	
	Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych	www.teatrko.pl	
	Letni Festiwal Opery Krakowskiej	www.opera.krakow.pl	
	Festiwal Teatrów Dzieci	www.nck.krakow.pl	
	Krakowskie Miniatury Teatralne	www.nck.krakow.pl	
	Międzynarodowy Festiwal Teatru Ukraińskiego „Wschód-Zachód”	www.wschod-zachod.com.pl	
	Międzynarodowy Festiwal Teatralny Boska Komedía	www.boskakomedia.pl	
	Materia Prima	www.materiaprima.pl	
	Opera Rara	www.operararakrakow.pl	
	Misteria Paschalia	www.misteriapaschalia.com	

- Festiwal Muzyki Filmowej www.fmf.fm
- Festiwal Muzyki Polskiej www.fmp.org.pl
- Audio Art Festival www.audio.art.pl
- Summer Jazz Festival Krakow www.summerjazz.pl
- Muzyka w Starym Krakowie www.mwsk.eu
- Live Music Festival www.livefestival.pl
- Sacrum Profanum www.sacrumprofanum.com
- Unsound Festival www.unsound.pl
- Festiwal Kultury Żydowskiej www.jewishfestival.pl
- Festiwal Etno Kraków Rozstaj www.etnokrakow.pl
- Musica Divina www.musicadivina.pl

	Krakowskie Zaduszki Jazzowe	www.krakowskiezaduszkijazzowe.eu	
	Festiwal i Konkurs Jazz Juniors	www.jazzjuniors.com	
	Krakowska Jesień Jazzowa	www.kjj-festiwal.pl	
	Krakowski Festiwal Akordeonowy	www.krakowskifestiwalakordeonowy.pl	
	Międzynarodowy Festiwal Piosenki Żeglarskiej „Shanties”	www.shanties.pl	
	Krakowski Międzynarodowy Festiwal Kompozytorów	www.festiwal.zkp.krakow.pl	
	Miesiąc Fotografii w Krakowie	www.photomonth.com.pl	
	Festiwal Sztuki Cyfrowej Patchlab	www.patchlab.pl	

TARGI I JARMARKI

W samym centrum Krakowa, na Rynku Głównym odbywają się:

- Jarmarki Świąteczne,
- Międzynarodowe Targi Sztuki Ludowej,
- targi antykwareczne (w miesiącach letnich).

KRAKOWSKIE NOCE

Dużym zainteresowaniem mieszkańców cieszą się bezpłatne wydarzenia:

- Noc Muzeów,
- Noc Teatrów w czerwcu,

- Noc Tańca również w czerwcu,
- Małopolska Noc Naukowców we wrześniu,
- Noc Kin Studyjnych w kwietniu,
- Noc Jazzu,
- Noc Cracovia Sacra,
- Noc Poezji,
- Krakowskie Noce¹,
- Małopolskie Dni Dziedzictwa².

PARKI KULTUROWE W KRAKOWIE

Parki kulturowe to pionierskie narzędzie służące ochronie dziedzictwa historycznego najcenniejszych obszarów Krakowa – w szerokim ujęciu krajobrazowym – czyli takim, które nie ogranicza się do ochrony wyłącznie zabytków, ale uznaje za istotne także troskę o przestrzeń publiczną, jaka te zabytki otacza. Kraków stał się na tle całego kraju liderem we wdrażaniu idei parków kulturowych – do tej pory utworzył trzy chronione w ten sposób obszary – na terenie Starego Miasta i Kazimierza ze Stradomiem – wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz na terenie Nowej Huty. Park kulturowy w praktyce oznacza m.in. dbałość o estetykę przestrzeni publicznej, porządkowanie miasta, walkę z chaosem reklamowym, naszą wspólną odpowiedzialność za obszary szczególnie dotknięte gwałtowną komercjalizacją i turystyfikacją, niekontrolowanym rozrostem branży gastronomicznej i hotelarskiej i ich negatywnymi następstwami: zanikiem funkcji ogólnopublicznych, nadmiernym hałasem czy zakłócaniem ciszy nocnej.

Więcej informacji na stronie internetowej Parków Kulturowych w Krakowie³.

WAŻNE MIEJSCA KULTURY W KRAKOWIE

POLECAMY NA SPACER

Kraków jest miastem kultury, dlatego życie kulturalne miasta toczy się zarówno w instytucjach kultury, jak i na ulicach podczas licznych dni, targów i festiwali. Kulturą żyje całe miasto, a niektóre jego punkty zostały uwiecznione w filmach i literaturze.

Rydłówka – dom, w którym odbyło się wesele Jadwigi Mikołajczykówny i Lucjana Rydla. Wydarzenie to stało się inspiracją dla Stanisława Wyspiańskiego do napisania dramatu „Wesele”. Obecnie znajduje się tu oddział Muzeum Krakowa (ul. Tetmajera 28).

Jama Michalika – w tej klimatycznej kawiarni powstał słynny kabaret Zielony Balonik (ul. Floriańska 45).

Loch Camelot – kawiarnia związana z kabaretem o tej samej nazwie, mieszcząca się w zaułku św. Tomasza. Można tam oprócz kabaretu podziwiać kolekcję rzeźb twórców ludowych i nieprofesjonalnych i wypić dobrą kawę.

Piwnica pod Baranami – miejsce literackiego kabaretu oraz pobliski pub Visa-Vis, z figurą założyciela i legendarnego konferansjera Piwnicy – Piotra Skrzyneckiego, znajdująca się przy Rynku Głównym 27.

Klub Pod Jaszczurami – miejsce koncertów, debat, dyskusji, wystaw i spotkań, także potańcówek (Rynek 8).

Kazimierz – kultowa dzielnica Krakowa i kultowe miejsca, na przykład:

- ⇒ klub Alchemia (ul. Estery 5),
- ⇒ Hotel Klezmer-Hois (ul. Szeroka 6 – tu jest także siedziba wydawnictwa Austeria),
- ⇒ Centrum Kultury Żydowskiej Judaica (ul. Meiselsa 17) – miejsce, gdzie odbywają się istotne debaty publiczne, czasem panele dyskusyjne, wystawy i pokazy.

Podgórze – dawne miasto założone przez cesarza Józefa II w 1784 roku. Od 1915 roku stanowi część Krakowa, położoną na prawym brzegu Wisły. Warto tu zobaczyć między innymi:

- ⇒ Kładkę Bernatka (nazwa pochodzi od nazwiska zakonnika o. Laetusa Bernatka, który zainicjował budowę nowej siedziby szpitala zakonu bonifratrów),
- ⇒ Rynek Podgórski wraz z kościołem św. Józefa,
- ⇒ Wzgórze Lasoty, gdzie odbywa się coroczne Święto Rękawki,
- ⇒ kościółek św. Benedykta i położony obok fort 31 „Św. Benedykt”,
- ⇒ kopiec Krakusa, z którego rozciąga się jedna z najpiękniejszych panoram Krakowa,
- ⇒ kamieniołom Libana – historyczne miejsce przedwojennych zakładów, gdzie podczas II wojny światowej zmuszano ludność do przymusowej pracy. Na dnie kamieniołomu ciągnie się ścieżka z potłuczonych macew, powstała na potrzeby scenografii filmu Stevena Spielberga „Lista Schindlera”,
- ⇒ Fabryka Emalia Oskara Schindlera – jej właściciel, Oscar Schindler, w czasach II wojny światowej uratował około 1200 osób pochodzenia żydowskiego, za co został uhonorowany tytułem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata; obecnie oddział Muzeum Krakowa (ul. Lipowa 4),

- ⇒ tereny dawnego niemieckiego nazistowskiego obozu KL Plaszow, gdzie obecnie znajduje się wystawa plenerowa przedstawiająca historię obozu,
- ⇒ obszar dawnego getta żydowskiego i plac Bohaterów Getta (dawny plac Zgody). Znajduje się tam pomnik upamiętniający getto i krakowskich Żydów oraz dawna apteka Pod Orłem (oddział Muzeum Krakowa). Była to jedyna apteka, znajdująca się w krakowskim getcie, prowadzona przez Tadeusza Pankiewicza, jedyne Polaka mieszkającego na jego obszarze.

Wybrane trasy turystyczne:

- ⇒ Szlak Twierdzy Kraków – promocja dziedzictwa architektury obronnej Krakowa, w skład której wchodzi ponad 100 obiektów fortecznych, z XIX wieku, a także zamek na Wawelu, mury obronne z Bramą Floriańską i Barbakanem. Na szlaku znajduje się ponad 20 obiektów, które są udostępnione zwiedzającym.
- ⇒ Nowa Huta – zaprojektowane od podstaw socjalistyczne miasto z unikatowym układem urbanistycznym, uznane za Pomnik Historii. Obecnie część Krakowa.
- ⇒ Smoczy Szlak – powstał z inicjatywy mieszkańców, którzy opowiedzieli się za tym projektem podczas głosowania w ramach budżetu obywatelskiego. Podążając tą trasą, można zobaczyć figurki smoków, które strojem i atrybutami nawiązują tematycznie do miejsc, w których zostały postawione.
- ⇒ Szlak Kobiet Krakowa – Krakowianki. Ważne miejsce w historii Krakowa zajmują kobiety. Z myślą o ich dziedzictwie powstała w Krakowie nowa trasa turystyczna.

Więcej o trasach turystycznych możesz znaleźć tutaj¹.

MUZEA W KRAKOWIE

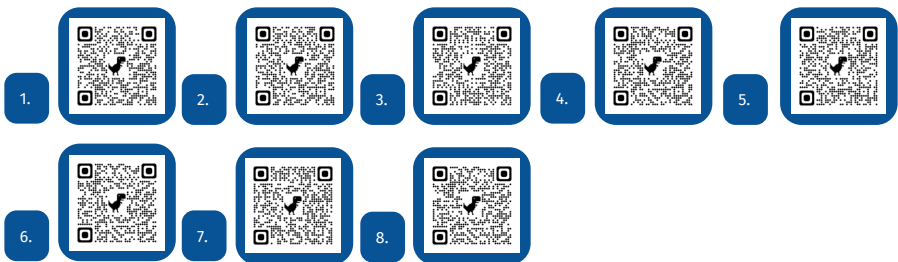
W Krakowie działa kilka instytucji muzealnych, w tym niektóre – jak Muzeum Narodowe² i Muzeum Krakowa³ są placówkami, które mają wiele oddziałów i lokalizacji.

Warte obejrzenia są również:

- ⇒ Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha¹,
- ⇒ Mufo – Muzeum Historii Fotografii²,
- ⇒ Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK³,
- ⇒ Muzeum Etnograficzne⁴,
- ⇒ Muzeum Farmacji⁵,
- ⇒ Muzeum Inżynierii i Techniki⁶,
- ⇒ Muzeum Tadeusza Kantora Cricoteka⁷.

Miejscem wartym odwiedzin jest dziedziniec Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius⁸, jedno z piękniejszych i ciekawszych miejsc na mapie Krakowa.

TRADYCJE, KTÓRE PRZETRWAŁY DO DZIŚ

- ⇒ uroczysta procesja ku czci patrona miasta św. Stanisława, wydarzenie o charakterze religijnym, odbywa się zawsze w pierwszą niedzielę po 8 maja,
- ⇒ procesja Bożego Ciała – uroczystość zaczyna się o poranku mszą świętą przed katedrą wawelską, a następnie procesja zmierza na Rynek Główny,
- ⇒ Emaus – odpust odbywający się w drugi dzień Wielkanocy przy klasztorze Sióstr Norbertanek na Salwatorze,
- ⇒ Rękawka – święto odbywające się we wtorek po Świątach Wielkanocnych na Wzgórzu Lasoty i na kopcu Kraka (tu odbywają się rekonstrukcje historyczne i pokazy średniowiecznych scen historycznych),
- ⇒ Juwenalia – święto studentów krakowskich uczelni wyższych, na kilka dni Prezydent uroczystie przekazuje klucze do miasta studentom, którzy od tego momentu „rządzą” w Krakowie,
- ⇒ Pochód Lajkonika – w oktawę Bożego Ciała przez ulice Krakowa z Salwatora na Rynek Główny przemaszerowuje wyjątkowy orszak z Lajkonikiem na czele,

- ⇒ Święto Muzyki Wianki – festiwal w zakolu Wisły pod Wawelem (ale także w innych lokalizacjach) połączony z pokazem sztucznych ogni,
- ⇒ Wielka Parada Smoków, połączona ze smoczym piknikiem rodzinnym i pokazami laserowymi, koncertem i efektami pirotechnicznymi – na bulwarach wiślanych oraz na Rynku Głównym,
- ⇒ szopkarstwo krakowskie – to wyjątkowa miejska tradycja zapoczątkowana pod koniec XIX wieku, polegająca na budowaniu scen Bożego Narodzenia z elementami charakterystycznej architektury miasta. Tradycja ta została w 2018 roku wpisana na Listę Niematerialnego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO. Każdego roku w pierwszy czwartek grudnia na Rynku Głównym w Krakowie odbywa się konkurs na najpiękniejszą szopkę krakowską.

TEATRY, KINA, GALERIE SZTUKI I BIBLIOTEKI

			
Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej	ul. Jagiellońska 5	www.stary.pl	
Teatr Stu	al. Krasińskiego 16-18	www.scenastu.pl	
Teatr im. Juliusza Słowackiego	pl. św. Ducha 1	www.teatrwnakrakowie.pl	
Teatr Ludowy	os. Teatralne 34	www.ludowy.pl	
Teatr Bagatela	ul. Karmelicka 6	www.bagatela.pl	
Teatr Łazienka Nowa	os. Szkolne 25	www.laznianowa.pl	

Teatr KTO	ul. Krowoderska 74	www.teatrkto.pl	
Teatr Variete	ul. Grzegórzecka 71	www.teatrvariete.pl	
Teatr AST	ul. Straszewskiego 22	www.krakow.ast.krakow.pl	
Teatr Groteska	ul. Skarbowa 2	www.groteska.pl	
Teatr Nowy Proxima	ul. Krakowska 14	www.teatrnovy.pl	
Teatr Barakah	ul. Paulińska 28	www.teatrbarakah.pl	
Teatr Figur Kraków	ul. Sławkowska 14	www.teatrfigur.pl	
Teatr Współczesny w Krakowie	ul. Starowiślna 21	www.teatrkrakow.pl	
Teatr Praska 52	ul. Praska 52	www.ckpodgorza.pl	
Teatr Bez Rzędów	ul. Krakowska 13	Teatr Bez Rzędów	
Scena Supernova	ul. Zyblikiewicza 12	www.scenesupernova.pl	

Kino Agrařka

ul. Krowoderska 8

www.kinoagrařka.pl

Kino Kika

ul. Krasickiego 18

www.kinokika.pl

Kino Kijów

al. Krasieńskię 34

www.kijow.pl

Paradox

ul. Krupnicza 38

www.kinoparadox.pl

Kino Pod Baranami

ul. Rynek Główny 27

www.kinopodbaranami.pl

Mikro

ul. Lea 5

www.kinomikro.pl

Kino Sfinks

os. Górali 5

www.sfinks.okn.edu.pl

Filharmonia
Krakowska

ul. Zwirzyńska 1

www.filharmoniakrakow.pl

Opera
Krakowska

ul. Lubicz 48

www.opera.krakow.pl

			
Galeria Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki	pl. Szczepański 3a	www.bunkier.pl	
Artemis - Galeria Sztuki Współczesnej	ul. Poselska 15	www.artemis.art.pl	
Galeria Dystans I Galeria Dystans II	ul. św. Krzyża 14 pl. Wszystkich Świętych 8	www.dystans.gallery	
Galeria ASP	ul. Basztowa 18	www.galeria.asp.krakow.pl	
Jan Fejkiel Gallery	ul. Sławkowska 14	www.fejkielgallery.com	
Galeria Związku Polskich Artystów Fotografików	ul. Tomaszka 24	www.zpafgallery.pl	
Galeria Szalom	ul. Józefa 16	www.galeriaszalom.pl	
Galeria Labirynt	ul. Brzozowska 9/1		
Galeria Autorska Andrzeja Mleczki	ul. Jana 14	www.mleczko.pl	
Bielec Dom Fotografii i Malarstwa s.c.	pl. Inwalidów 6	www.bielec.art.pl	

 Galeria Dyląg	ul. Tomasza 22	www.dylag.pl	
 Raven	ul. Brzozowa 7	www.raven.krakow.pl	
 Art Agenda Nova	ul. Batorego 2	www.nova.art.pl	
 Olympia	ul. Szlak 13	www.olympiagaleria.eu	
 UFO Art Gallery	ul. Krakowska 13	www.ufoart.gallery	
 Galeria Piana	ul. Retoryka 24	www.pianagallery.com	
Galeria Jak Zapomnieć	ul. Bonifratska 3/1		
 Galeria Pryzmat	ul. Łobzowska 3	www.zpapakrakow.pl	
 Shefter Gallery	ul. Jabłonowskich 6	www.sheftergaller.com	
 Galeria Starmach	ul. Węgierska 5	www.starmach.eu	
 Galeria Szara Kamienica	ul. Rynek Główny 6	www.szarakamienica.pl	

Galeria BB	ul. Garbarska 24	www.galeriabb.com	
Galeria 2 Światy	ul. Brzozowa 14	www.galeria2swiaty.pl	
Galeria Krypta u Pijarów	ul. Pijarska 2	www.galeria.pijarzy.pl	
Autorska Galeria Bronisława Chromego	ul. Krańcowa 9	www.bronislawchromy.pl	
Galeria Podbrzezie	ul. Podbrzezie 3	www.galeriapodbrzezie.up.krakow.pl	
Galeria Zdzisława Beksińskiego	al. Jana Pawła II 232	www.nck.krakow.pl	
Jerzy Duda-Grac Galeria Autorska	al. Jana Pawła II 232	www.nck.krakow.pl	

			
Międzynarodowe Centrum Kultury	ul. Rynek Główny 25	www.mck.krakow.pl	
Instytut Kultury Willa Decjusza	ul. 28 Lipca 1943	www.willadecjusza.pl	
Nowohuckie Centrum Kultury	al. Jana Pawła II 232	www.nck.krakow.pl	

Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida	os. Górali 5	www.okn.edu.pl	
Ośrodek Kulturalny Kraków-Nowa Huta	os. Zgody 1	www.krakownh.pl	
Centrum Kultury Podgórze	ul. Sokolska 13	www.ckpodgorza.pl	
Centrum Kultury Dworek Białoprądnicki	ul. Papiernicza 2	www.dworek.pl	
Centrum Społeczności Żydowskiej	ul. Miodowa 24	www.pl.jcckrakow.info	
Krakowskie Forum Kultury	ul. Mikołajska 2	www.krakowskieforum.pl	
Krakowskie Biuro Festiwalowe	ul. Wygrana 2	www.kbf.krakow.pl	

Biblioteka Kraków

To Biblioteka Główna oraz blisko 60 filii i punktów bibliotecznych na terenie całego miasta. Wszystkie informacje dotyczące działalności bibliotek (adresy, godziny otwarcia, katalog online, wydarzenia) są dostępne w witrynie.

Konto biblioteczne można założyć na platformie ePUAP lub można zapisać się stacjonarnie, odwiedzając wybraną przez siebie filię biblioteczną (musisz mieć dokument tożsamości).

Czytelnik może zamawiać książki elektronicznie, rezerwować i prolongować. Nowością jest możliwość wypożyczenia i zwrotu książek oraz audiobooków

www.biblioteka.krakow.pl

za pośrednictwem książkomatów dostępnych przy Bibliotece Głównej, Filii nr 16, Filii nr 21 oraz Filii nr 42.

W Filii nr 21 (ul. Królewska 59) dostępny jest oddział zbiorów obcojęzycznych. Książki obcojęzyczne dostępne są także w Filii nr 31 (ul. J. Kantego Przyzby 10). W katalogu online Biblioteki Kraków dostępne są kolekcje książek w języku angielskim, ukraińskim, chorwackim, francuskim, hiszpańskim, litewskim, niemieckim i rosyjskim. Kolekcje te ułatwiają czytelnikom wyszukiwanie książek w językach obcych.

www.mocak.pl

Biblioteka w MOCAK-u

Osoby zainteresowane sztuką współczesną znajdą w tym księgozbiorze katalogi wystaw, monografie artystów, albumy, publikacje Muzeum a także książki z dziedzin takich jak: filozofia, socjologia, kulturoznawstwo, antropologia, *gender studies* czy psychoanaliza.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie, popularnie zwana „Biblioteką na Rajskiej”, jest główną publiczną biblioteką województwa małopolskiego. Jej zbiory obejmują około 500 tysięcy pozycji. Biblioteka oferuje książki w różnych językach, w tym: angielskim, francuskim, ukraińskim, hiszpańskim, rosyjskim i wielu innych. Są tu działy literatury dla dzieci i młodzieży, a także muzyczny z nutami, czasopismami. Dostępne są książki wydane alfabetem Braille'a oraz wiele audiobooków dla osób niedowidzących.

www.rajska.info

Wojewódzka
Biblioteka
Publiczna
w Krakowie

INSTYTUCJA KULTURY
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

www.dzialajwarte.wordpress.com

Arteteka

Arteteka to rodzaj specjalnej mediateki Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Znajduje się w Małopolskim Ogrodzie Sztuki. Posiada bogatą ofertę płyt z muzyką współczesną, różnorodną kolekcję filmów zawierającą zarówno klasykę, jak i najnowsze produkcje, książki

i czasopisma wydane w tradycyjnej formie, dotyczące zagadnień związanych ze sztuką współczesną, m.in. fotografią, architekturą, filmem, teatrem, *street artem*, gramami komputerowymi, designem, animacją, modą, bogate zbiory Małopolskiego Studia Komiksu.

ZNANI KRAKOWIANIE I KRAKOWIANKI

Wiele słynnych osób urodziło się lub związało swoje losy z Krakowem, przyczyniając się do jego rozwoju. Oto niektórzy z nich:

- ⇒ **Wit Stwosz** – gotycki rzeźbiarz, malarz i grafik, pochodził z Norymbergii, jest twórcą między innymi ołtarza Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny w kościele Mariackim.
- ⇒ **Bronisław Malinowski** – antropolog, badacz kultur wysp Pacyfiku, profesor Uniwersytetu w Yale, wprowadził do dyscypliny badania terenowe, twórca brytyjskiej antropologii społecznej.
- ⇒ **Andrzej Wajda** – reżyser teatralny i filmowy, zdobywca Oscara, współtwórca Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie.
- ⇒ **Helena Rubinstein** – przedsiębiorczyni, twórczyni podstaw nowoczesnej kosmologii, założycielka firmy Rubinstein inc., jedna z najbogatszych kobiet świata swojej epoki.
- ⇒ **Tadeusz Kantor** – malarz, krytyk sztuki, reżyser, scenograf, twórca Teatru Niezależnego, później Teatru Cricot 2.
- ⇒ **Stanisław Lem** – pisarz, filozof, futurolog, krytyk; autor popularnych powieści typu *hard science fiction*; jego nazwiskiem nazwana jest jedna z planetoid.
- ⇒ **Krzysztof Penderecki** – kompozytor i dyrygent, autor czterech oper i ośmiu symfonii, muzyki do filmów Stanleya Kubricka, Davida Lyncha, Andrzeja Wajdy i Martina Scorsese.
- ⇒ **Wisława Szymborska** – pisarka, krytyczka, felietonistka, tłumaczka i poetka, za swoją twórczość literacką otrzymała w 1996 roku Nagrodę Nobla.
- ⇒ **Ryszard Horowitz** – fotografik, fotografik komputerowy, założyciel amerykańskiego Stowarzyszenia Fotografików Reklamowych APA, jeden z ocalonych przez Oskara Schindlera.
- ⇒ **Agnieszka Radwańska** – polska tenisistka, finalistka Wimbledonu 2012, była wiceliderka rankingu WTA, zwyciężczyni kończącego sezon turnieju WTA Finals w 2015 roku, ambasadorka dobrej woli UNICEF.
- ⇒ **Maryla Freiwald** – lekkoatletka, szczególnie płotkarka, sprinterka i skoczkini w dal. Najwięcej sukcesów odniosła w biegach przez płotki – osiem razy zdobyła tytuł mistrzyni Polski.

- ⇒ **Halina Czerny-Stefańska** – pianistka, chopinistka. W 1949 roku została laureatką I nagrody IV Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina.
- ⇒ **Olga Boznańska** – malarka, postmodernistka, słynąca z portretów, Najbardziej znane jej obrazy to „Dziewczynka z chryzantemami”, „Bretonka”, „Cyganka”, „W Wielki Piątek”.
- ⇒ **Jadwiga Jędrzejowska** – wybitna tenisistka, należąca do ścisłej światowej czołówki, jako pierwsza Polka w 1931 r. debiutowała na Wimbledonie.
- ⇒ **Ewa Demarczyk** – jedna z najwybitniejszych piosenekarek wykonujących poezję śpiewaną, występowała na scenie Piwnicy pod Baranami. Jej największe przeboje to „Karuzela z madonnami”, „Groszki i róża”, „Skrzypek Hercowicz”.

CZAS WOLNY

SPORT I REKREACJA

Miasto Kraków sukcesywnie rozbudowuje i modernizuje infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, popularyzuje sport i aktywne spędzanie wolnego czasu, organizuje wydarzenia sportowe. W ostatnich latach w Krakowie powstało około 300 nowych boisk w ponad 200 kompleksach sportowych. Budowane są również nowoczesne baseny (w ostatnich latach 12) i hale sportowe (w ostatnich latach 15), infrastruktura specjalistyczna, siłownie plenerowe czy obiekty infrastruktury wodnej.

Kolarstwo

Wszystkie aktualności dotyczące jazdy rowerem znajdziesz na stronie.

www.ztp.krakow.pl

www.park-e-bike.ztp.krakow.pl

Wypożyczalnia rowerów

W Krakowie funkcjonują wypożyczalnie rowerów. Park-e-Bike – bezpłatna wypożyczalnia rowerów elektrycznych, która działa od marca do listopada. Wypożyczenie i zwrot roweru możliwy jest na stacjach zlokalizowanych na terenach: P+R Czerwone Maki, P+R Kurdwanów, P+R Mały Płaszów

oraz P+R Nowy Bieżanów. Szczegóły dotyczące działania systemu dostępne są na stronie.

LajkBike

To długoterminowa wypożyczalnia rowerów elektrycznych i tradycyjnych. W ramach systemu możesz wypożyczać rower na jeden, dwa lub trzy miesiące. Szczegóły dotyczące działania systemu dostępne są na stronie.

www.ztp.krakow.pl

Drogi dla rowerów

Mapę infrastruktury rowerowej można znaleźć na stronie.

www.lajkbike.ztp.krakow.pl

www.cracoviamaraton.pl

Bieganie

Poznaj program „Biegaj w Krakowie!” – informacje ogólne, kalendarz treningów, gdzie biegamy i wydarzenia znajdziesz na stronie Cracovia Maraton.

www.zis.krakow.pl

„Biegaj w Krakowie!” to element szerszego projektu „Trenuj w Krakowie!”. Projekt Zarządu Infrastruktury Sportowej w Krakowie „Trenuj w Krakowie!” tworzy szeroka oferta bezpłatnych treningów biegowych dla dorosłych „Biegaj w Krakowie!”, nordic walking dla pełnoletnich „Chodźże z nami!” oraz zajęć „Dzieciaki na start!”, w ramach których organizowane są zróżnicowane zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży – z różnych dyscyplin, w różnych lokalizacjach. W Krakowie corocznie odbywają się biegowe imprezy, na które czekają wszyscy entuzjaści biegania:

- Cracovia Maraton (odbywa się wiosną),
- Bieg Trzech Kopców (13 km, jesienią)¹,
- Cracovia Półmaraton Królewski (21 km, w październiku)²,
- Krakowski Bieg Sylwestrowy (31 grudnia).

1.

2.

Piłka nożna

Kraków jest miastem piłki nożnej. Kluby sportowe i nowoczesne stadiony to obiekty, gdzie czuć klimat i historię jeszcze czasów sprzed wojny. Tu znajdziesz grupę na Facebooku „Piłka nożna w Krakowie”, organizacja amatorskich gier w piłkę nożną na terenie Krakowa, poszukiwanie graczy.

Klub i stadion
Cracovia

Klub Wisła i Stadion
Mieajski im. Henryka
Reymonta

Klub i stadion
Garbarnia

Klub i stadion
Wawel

Pływanie

Władze Miasta Krakowa dążą do tego, aby mieszkańcy każdej dzielnicy Krakowa mieli swobodny dostęp w bliskiej odległości do krytej pływalni. Lista basenów w Krakowie jest tutaj.

www.portalplywacki.pl

www.kozkosz.pl

Koszykówka

Listę klubów koszykarskich Krakowa znajdziesz na stronie. Grupa na Facebooku „Koszykówka Kraków”, organizacja amatorskich gier w koszykówkę na terenie Krakowa, poszukiwanie graczy – dołącz tutaj.

Siatkówka

Listą boisk dla siatkówki i wydarzeń jest tutaj.

Łucznictwo

Klub „Płaszowianka”. Więcej tutaj i na Facebooku.

www.plaszowianka.pl

www.zis.krakow.pl

Kajakarstwo

W Krakowie z powodzeniem można uprawiać kajakarstwo. Przy samej rzece Wiśle funkcjonuje kilka klubów sportowych rozwijających tę dyscyplinę sportu. Sprawdź na „Kajaki w Krakowie”.

www.zis.krakow.pl

Sport przeciw wykluczeniom

www.zis.krakow.pl

Sport łączy pokolenia, integruje rodziny

www.zis.krakow.pl

Krakowski Klub Karate Tradycyjnego

www.zis.krakow.pl

Sztuki walki

Miejski program sportowy – Sport przeciw wykluczeniom – zajęcia dla dzieci i młodzieży w ramach miejskiego programu sportowego. Więcej informacji można znaleźć tutaj.

Miejski program sportowy – Sport łączy pokolenia, integruje rodziny – więcej informacji tutaj.

Krakowski klub karate tradycyjnego – więcej informacji tutaj.

Wspinaczka

Skąty do wspinania w Krakowie to takie miejsca jak: Zakrzówek, Liban, Krzemionki, Tyniec. Więcej informacji znajdziesz tutaj¹.

Wiele obiektów sportowych posiada ścianki wspinaczkowe o różnych poziomach trudności, przeznaczone zarówno dla dzieci, jak i dorosłych.

W Krakowie działają obecnie dwa międzyszkolne ośrodki sportowe i Krakowski Szkolny Ośrodek Sportowy. Są to placówki oferujące m.in. stałe zajęcia sportowo-rekreacyjne i korekcyjne, jak również okazjonalne imprezy okolicznościowe.

Infrastruktura sportowa placówek:

- ⇒ Międzyszkolny Ośrodek Sportowy Kraków „Wschód”, os. Zgody 13a²,
- ⇒ Międzyszkolny Ośrodek Sportowy Kraków „Zachód”, pl. Na Groblach 23³,
- ⇒ Krakowski Szkolny Ośrodek Sportowy, al. Powstania Warszawskiego 6⁴.

Osoby z niepełnosprawnością mogą korzystać z Centrum Sportu Niepełnosprawnych przy Hali 100-lecia KS Cracovia 1906. Znajduje się w samym sercu miasta, w pobliżu Błot. Więcej informacji tutaj¹.

Informacja o wszystkich klubach sportowych działających w Krakowie znajduje się tutaj².

Baza klubów sportowych, sprawdź tutaj³.

Baza obiektów sportowych, sprawdź tutaj⁴.

Więcej informacji na temat obiektów, klubów oraz wydarzeń i zajęć sportowych można znaleźć na stronie Zarządu Infrastruktury Sportowej w Krakowie: www.zis.krakow.pl⁵.

PIESZO PO ZDROWIE

„Chodźże po Krakowie”⁶ to kampania przygotowana przez Zarząd Dróg Miasta Krakowa i Zarząd Transportu Publicznego w Krakowie.

Tu znajdziesz mapy Śródmieścia⁷ i Nowej Huty⁸.

PARKI W KRAKOWIE

W Krakowie mamy aż 70 parków! Największe są Planty (4 kilometry wokół historycznego centrum miasta), park Jordana (ogrody angielskie z boiskami sportowymi, wypożyczalnią rowerów, stawem i pomnikami wybitnych Polaków), park im. Wojciecha Bednarskiego w Podgórzu (spokojny, zielony krajobraz z placem zabaw, ścieżkami spacerowymi i drzewami różnych gatunków). Więcej informacji tutaj⁹.

Mapa zielonych miejsc w Krakowie znajduje się tutaj¹⁰.

Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego

Założony w 1783 roku Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego jest obecnie najstarszym tego typu obiektem w Polsce. Obecnie w Ogrodzie Botanicznym UJ znajduje się około 5000 gatunków i odmian roślin z całego świata, w tym prawie 1000 gatunków drzew i krzewów i ponad 2000 gatunków i odmian roślin szklarniowych. Znajduje się przy ul. Kopernika 27.

Obecnie na obszarze Ogródu Botanicznego są 3 szklarnie: Victoria – nazwa pochodzi od Wiktorii królewskiej (*Victoria amazonica*) rosnącej w basenie; Jubileuszowa – zbudowana z okazji jubileuszu 600-lecia UJ; Holenderka – nazwa oznacza typ szkła.

Ogród jest czynny przez cały rok (szklarnie są zamknięte w poniedziałki). Więcej informacji możesz sprawdzić tutaj¹.

WYCIEZKI I DALSZE SPACERY

Tyniec – opactwo Benedyktynów, możesz tam dołynąć Wisłą, dojechać drogą dla rowerów lub komunikacją miejską.

Las Wolski – popularne miejsce spacerowe, tu znajduje się też zoo.

Klasztor Kamedułów – miejsce warte zobaczenia, choć surowa reguła zakonników dopuszcza wizyty kobiet zaledwie 12 razy w ciągu roku.

Niepołomice i Puszcza Niepołomicka – miasteczko z XIV wieku, położone na skraju Puszczy Niepołomickiej, która jest miejscem na spacer i wycieczki rowerowe lub konne.

Wieliczka – miasto słynące z kopalni soli.

Ojców i zamek w Pieskowej Skale – miejsce weekendowych wycieczek krakowian oferujące szereg atrakcji. Zamek w Pieskowej Skale jest oddziałem Zamku Królewskiego na Wawelu i jest dostępny dla zwiedzających.

Do większości tych miejsc można dojechać dzięki specjalnym sezonowym i rekreacyjnym liniom autobusowym. Więcej informacji o ich kursowaniu tutaj².

STRUKTURA KRAKOWA I WAŻNE PROGRAMY MIEJSKIE

WŁADZE KRAKOWA	35
URZĄD MIASTA KRAKOWA	35
E-URZĄD	36
PEŁNOMOCNICY PREZYDENTA	36
DZIELNICE KRAKOWA	36
BIULETYN INFORMACJI PUBLICZNEJ	37
PROGRAM „OTWARTY KRAKÓW”	37
KRAKOWSKI AMBASADOR WIELOKULTUROWOŚCI	38
BUDŻET OBYWATELSKI	39
KRAKÓW DLA RÓWNOŚCI	39

WŁADZE KRAKOWA

Gmina miejska Kraków ma swoje władze: Radę Miasta Krakowa (jest to władza uchwałodawcza i kontrolna) oraz Prezydenta Miasta Krakowa (władza wykonawcza).

Rada Miasta Krakowa składa się z 43 radnych. Radni reprezentują swoich wyborców – mieszkańców i mieszkanki Krakowa.

Więcej informacji tutaj¹ i tutaj².

Prezydent wykonuje swoje zadania przy pomocy Urzędu Miasta Krakowa, miejskich jednostek organizacyjnych oraz powiatowych służb, inspekcji i straży. Informacje o Prezydencie³.

Prezydent ma czterech Zastępców⁴, którzy wspierają go w codziennej pracy.

URZĄD MIASTA KRAKOWA

Urząd Miasta Krakowa obsługuje klientów od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.40 do 15.30. Zdarza się, że niektóre wydziały przyjmują klientów w innych godzinach. Te informacje możesz sprawdzić tutaj⁵.

Więcej informacji o UMK znajdziesz tutaj¹.

Jeśli chcesz sprawdzić, jaką strukturę ma UMK, zajrzyj tutaj².

Znajdziesz tu listę wydziałów i ich zadania. Dane teleadresowe do UMK publikowane są tutaj³.

Jednostką miejską jest też Krakowskie Centrum Edukacji Klimatycznej. Misją Centrum jest edukowanie, inspiracja do działania i nawiązanie współpracy dla Krakowa w dobrym klimacie. Dane teleadresowe znajdziesz tutaj⁴.

E-URZĄD

Żeby załatwić swoją sprawę, nie musisz iść osobiście do urzędu. Możesz skorzystać z Elektronicznej Skrzynki Podawczej. Jest to usługa, która pozwala przestać dokumenty elektroniczne do urzędu. Więcej informacji znajdziesz tutaj⁵.

PEŁNOMOCNICY PREZYDENTA

W imieniu Prezydenta działają także Pełnomocnicy i Pełnomocniczki. Kontakt do Pełnomocników i Pełnomocniczek znajdziesz tutaj⁶.

DZIELNICE KRAKOWA

Od roku 1991 w Krakowie mamy 18 dzielnic. Każda dzielnica ma swój statut i Radę Dzielnicy. Radni dzielnicowi reprezentują interesy swoich wyborców – mieszkańców dzielnicy. Radni dzielniccy mogą wnioskować do Rady Miasta i Prezydenta w sprawach ważnych dla mieszkańców dzielnicy.

Interaktywna mapa dzielnic w Krakowie¹. Więcej informacji o dzielnicach tutaj².

BIULETYN INFORMACJI PUBLICZNEJ

Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) został stworzony w celu powszechnego udostępniania informacji publicznej w postaci elektronicznej. Znajdziesz tam witryny WWW, na których władze publiczne, instytucje i organizacje udostępniają informacje publiczne wymagane przez polskie prawo. BIP to bardzo dużo informacji, dlatego nawigacja jest dość skomplikowana. Poniżej umieszczamy odnośniki, które prowadzą do specjalnych modułów. Moduły te służą do składania zapytań do Urzędu Miasta Krakowa oraz prowadzą do różnego rodzaju wyszukiwarek ułatwiających przeszukiwanie zawartości Biuletynu.

- ⇒ Telefony do Wydziałów UMK
- ⇒ Stanowiska informacyjno-podawcze
- ⇒ IDZ – Internetowy Dziennik Zapytań
- ⇒ Pytania do Punktu Obsługi Przedsiębiorcy
- ⇒ Informacja prawna
- ⇒ Wyszukiwarki
- ⇒ Newsletter Urzędu Miasta Krakowa
- ⇒ Ankieta internetowa
- ⇒ Serwisy mapowe
- ⇒ Awaryjne i utrudnienia w mieście
- ⇒ Instrukcja korzystania z Biuletynu Informacji Publicznej Miasta Krakowa

Bardzo praktyczną witryną jest witryna „Załatw sprawę”, którą znajdziesz tutaj³.

PROGRAM „OTWARTY KRAKÓW”

Od września 2016 roku w Krakowie funkcjonuje Program „Otwarty Kraków”, który jest rodzajem miejskiej polityki integracyjnej. To dzięki temu programowi powstał przewodnik, który czytasz, a większość procedur miejskich publikowanych jest po angielsku, ukraińsku i rosyjsku. Więcej o programie tutaj⁴.

W ramach programu powołano również Centrum Wielokulturowe⁵, w którym działa Punkt Informacyjny dla Obcokrajowców udzielający pomocy i informacji prawnej.

Uchodźcy wojenni z Ukrainy mogą z kolei znaleźć wsparcie i pomoc w Centrum Edukacji i Wsparcia¹, które integruje wszystkich mieszkańców Krakowa, kładąc jednak nacisk na pomoc tym, którzy przybyli tu w związku z toczącą się w ich kraju wojną.

Wszelkie niezbędne informacje dotyczące legalizacji pobytu cudzoziemcy mogą znaleźć na stronach internetowych Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie².

W Krakowie działają również liczne organizacje działające na rzecz wielokulturowości i cudzoziemców, a także organizacje reprezentujące środowiska migranckie. Dane kontaktowe części z nich można znaleźć tutaj³.

Inne można łatwo znaleźć za pomocą popularnych wyszukiwarek internetowych.

W Krakowie dużo pomocnych informacji znajdziecie również w mediach społecznościowych skupiających diasporę cudzoziemców i przyjaznych im mieszkańców Krakowa. Największa tego rodzaju grupa to Kraków Expats na Facebooku⁴.

Warto również zajrzeć na grupę „Kraków – oddam za darmo”⁵. To grupa prowadzona przez Fundację Z rąk do rąk, która wspiera również cudzoziemców potrzebujących pomocy. Na grupie można również pozyskiwać za darmo wszelkie przedmioty.

Od chwili wybuchu wojny w Ukrainie, blisko 70 różnych organizacji pozarządowych zawiązało w Krakowie Koalicję Otwarty Kraków⁶, która wykorzystuje zasoby ludzkie i materialne działaczy do niesienia pomocy uchodźcom wojennym z Ukrainy.

KRAKOWSKI AMBASADOR WIELOKULTUROWOŚCI

To wyjątkowy tytuł, który wspiera działalność promującą zróżnicowanie kulturowe, etnicznie, wyznaniowe oraz integrację mieszkańców i mieszkanki Krakowa, i środowisk cudzoziemców. Tytuł KRAKOWSKI AMBASADOR WIELOKULTUROWOŚCI, przyznawany osobom lub podmiotom działającym na rzecz dialogu międzykulturowego w Krakowie. Jeśli znasz taką osobę lub podmiot (instytucję, organizację, firmę), to – za jej zgodą – możesz zgłosić kandydatu-

rę do tego konkursu, wypełniając odpowiedni formularz. Link do formularza znajdziesz w ogłoszonym co roku przez Prezydenta Miasta Krakowa naborze zgłoszeń kandydatur. Ambasadorki i Ambasadorzy Wielokulturowości w Krakowie¹.

BUDŻET OBYWATELSKI

Budżet obywatelski (BO) to mechanizm partycypacyjny, w ramach którego mieszkańcy miasta mają prawo zgłaszać projekty zadań do realizacji z wydzielonej części budżetu, a następnie wybierać w trybie głosowania te projekty, które przeszły pozytywnie proces weryfikacji. Ten program umożliwi mieszkańcom współdecydowanie o tym, na co przeznaczona zostanie część środków z budżetu miasta. Celem budżetu obywatelskiego jest aktywizacja mieszkańców i zwiększenie otwartości organów samorządu terytorialnego. Budżet partycypacyjny może przynosić znaczące korzyści polityczne, ekonomiczne i społeczne. Głosować może każdy mieszkaniec Krakowa, bez względu na wiek. Budżet Obywatelski jest także dla dzieci i młodzieży!

Warto głosować, bo projekty w ramach budżetu nie tylko zmieniają otoczenie, ale także integrują sąsiadów i tworzą przestrzeń do wspólnego spędzania wolnego czasu.

Głosować można elektronicznie na stronie BO: www.budzet.krakow.pl lub osobiście, poprzez kartę do głosowania w wybranym punkcie głosowania. Wszystkie informacje na temat znajdziesz tutaj².

KRAKÓW DLA RÓWNOŚCI

Kraków dla równości

Kraków od kilku lat intensywnie wspiera działania na rzecz społeczeństwa solidarnego i buduje rozwiązania w obszarze polityki równościowej. Priorytetem władz miasta jest budowanie przestrzeni miejskiej wolnej od przemocy i wykluczenia. „Kraków dla równości” to szereg inicjatyw, które poruszają tematykę przeciwdziałania dyskryminacji, mowy nienawiści, praw kobiet czy osób LGBT+.

Od 2019 roku w Krakowie działa także Rada ds. Równego Traktowania. Celem działania rady jest wypracowanie koncepcji, pomysłów i rozwiązań na rzecz opracowania strategii równego traktowania na poziomie lokalnym, we współpracy z Urzędem Miasta, instytucjami kulturalno-oświatowymi, wyższymi uczelniami oraz organizacjami pozarządowymi. Więcej informacji na temat programu „Kraków dla równości” znajdziesz na stronie tutaj³.

PODSTAWOWE ASPEKTY ŻYCIA W KRAKOWIE

MIESZKAĆ W KRAKOWIE	40
WYNAJEM MIESZKANIA	40
OBOWIĄZEK MELDUNKOWY	41
IDENTYFIKACJA TOŻSAMOŚCI I STATUSU ADMINISTRACYJNO-PRAWNEGO	42
OBYWATELI	
NUMER PESEL	42
PESEL DLA OBYWATELI UKRAINY PRZYBYŁYCH DO POLSKI PO 24 LUTEGO 2022 R. I STATUS UKR	43
KOMUNIKACJA W KRAKOWIE	43
KOMUNIKACJA MIEJSKA	43
KARTA KRAKOWSKA	46
PŁATNE I BEZPŁATNE PARKINGI W KRAKOWIE	47
KONTO BANKOWE DLA CUDZOZIEMCÓW	49
REJESTRACJA POSIADANIA PSA	49
REJESTRACJA KARTY SIM	50
SEGREGOWANIE ŚMIECI	50
KRAKÓW BEZ BARIER	51
KRAKOWSKI INFORMATOR DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	51
ORZECZNICTWO DO CELÓW RENTOWYCH I POZARENTOWYCH	51
ORZEKANIE O STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	52
ORZEKANIE O WSKAZANIACH DO ULG I UPRAWNIĘĆ	52
ORZEKANIE I NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	52
LEGITYMACJA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ	53
KARTA PARKINGOWA	53
PRZEWÓZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ KRAKÓW	53

MIESZKAĆ W KRAKOWIE

WYNAJEM MIESZKANIA

Większość zainteresowanych rozpoczyna szukanie mieszkania od popularnych serwisów internetowych, np. olx.pl czy otodom.pl oraz korzysta z grup tematycznych na Facebooku, na których nierzadko można znaleźć ogłoszenia niedostępne w innych źródłach. Żeby uniknąć dodatkowych opłat (prowizji) za usługi firm pośredniczących w wynajmie mieszkań, trzeba sprawdzać, czy w ogłoszeniu jest informacja „bez pośredników” lub „bezpośrednio od właściciela”.

Wynajmując mieszkanie, warto podpisać umowę najmu. Masz do wyboru umowę:

- najmu mieszkania na czas określony – umowa określa termin najmu mieszkania; czynsz najmu jest stały na cały okres trwania umowy (jeśli treść umowy nie określa inaczej); takiej umowy nie można wypowiedzieć, jeżeli takiej klauzuli nie zawarto w jej treści;
- najmu mieszkania na czas nieokreślony – z informacją o terminie wypowiedzenia umowy przez jedną ze stron umowy;
- najmu okazjonalnego – najemca jeszcze przed wynajmem mieszkania musi przedstawić tytuł prawny do innego lokalu mieszkalnego, do którego wyprowadzi się po zakończeniu najmu lub w przypadku wypowiedzenia umowy najmu; oświadczenie o zapewnionym miejscu zamieszkania powinno być potwierdzone u notariusza, co wiąże się z dodatkowymi kosztami.

Czynsz najmu – opłata za wynajem mieszkania, którą przekazujemy wynajmującemu.

Czynsz administracyjny – opłaty zawierające zaliczki i opłaty za ogrzewanie, wodę, wywóz śmieci i dbanie o przestrzeń wspólną całego budynku (jeśli mieszkanie jest w bloku).

Media – opłaty za prąd, gaz, wodę, itp.

Kaucja – zabezpieczenie do pokrycia ewentualnych szkód powstałych z winy najemcy w trakcie wynajmu mieszkania. Kaucja jest zwrotna po rozwiązaniu umowy wynajmu mieszkania, jeśli wynajmujący nie ma zastrzeżeń do stanu lokalu mieszkalnego. Najczęściej stosuje się kaucję, która stanowi równowartość jednego czynszu. Kaucję wpłaca się w momencie podpisania umowy.

Wynajmujący – osoba, która wynajmuje komuś mieszkanie, najczęściej właściciel mieszkania lub osoba przez niego upoważniona.

Najemca – osoba, która wynajmuje od kogoś mieszkanie.

Do rozmowy z wynajmującym mieszkanie warto się przygotować. Argumentem najemcy na pewno jest fakt, że posiada on stałą pracę i stałe wynagrodzenie, często także to, że zamierza wynajmować mieszkanie na dłuższy czas.

OBOWIĄZEK MELDUNKOWY

Meldunek to określenie adresu stałego lub czasowego pobytu, które obejmuje informacje o miejscowości, ulicy, numerze domu/budynku i/lub numerze lokalu. Obowiązek posiadania zameldowania dotyczy zarówno obywateli polskich, jak i cudzoziemców. Obywatele innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej muszą się zameldować, jeżeli przebywają w Polsce dłużej niż 3 miesiące, w przypadku pozostałych obcokrajowców termin wynosi 30 dni.

ZAMELDOWANIE

RODZAJ

na pobyt
czasowy

na pobyt
stały

DLA KOGO

dla cudzoziemców posiadających dokumenty potwierdzające legalność przebywania na terytorium RP na określony termin (np. wiza, karta pobytu czasowego)

dla cudzoziemców posiadających dokumenty potwierdzające legalność przebywania na terytorium RP na stałe (np. karta pobytu stałego)

Zgłoszenie meldunku stałego lub tymczasowego może mieć bardzo duże znaczenie podczas załatwiania różnych formalności. Jest niezbędne, gdy składasz wniosek o pozwolenie na pobyt czasowy lub stały, ubiegasz się o nadanie numeru PESEL, rejestrację w ZUS czy o założenie konta bankowego. Ważne:

- zameldowanie jest bezpłatne,
- zameldowanie to procedura załatwiana „od ręki”,
- wydanie zaświadczenia o zameldowaniu na pobyt stały jest bezpłatne,
- opłata skarbową za wydanie zaświadczenia o zameldowaniu na pobyt czasowy wynosi 17 zł (jeśli chcesz dostać takie zaświadczenie, musisz złożyć wniosek),
- obywatele państw, które nie są członkami UE lub EFTA, z uwagi na konieczność przedstawienia dokumentów potwierdzających prawo pobytu w Polsce, mogą się zameldować wyłącznie w urzędzie.

Adresy punktów zameldowania z podziałem na dzielnice:

- adresy w dzielnicach I-VII: UMK – al. Powstania Warszawskiego 10 oraz Punkt Obsługi Mieszkańców w Galerii Bronowice,
- adresy w dzielnicach VIII-XIII: UMK – ul. Wielicka 28A oraz Punkt Obsługi Mieszkańców w Galerii Bonarka,
- adresy w dzielnicach XIV-XVIII: UMK – os. Zgody 2 oraz Punkt Obsługi Mieszkańców w Galerii Serenada.

IDENTYFIKACJA TOŻSAMOŚCI I STATUSU ADMINISTRACYJNO-PRAWNEGO OBYWATELI

NUMER PESEL

Numer PESEL to jedenastocyfrowy symbol numeryczny, który pozwala na łatwą identyfikację osoby, która go posiada. Numer PESEL zawiera datę urodzenia, numer porządkowy, oznaczenie płci oraz liczbę kontrolną. Jeśli jesteś

cudzoziemcem, który mieszka w Polsce, musisz się zameldować – wtedy automatycznie dostaniesz numer PESEL. Jeśli nie możesz się zameldować, a jakiś urząd wymaga od Ciebie numeru PESEL – złóż wniosek, w którym wpisz faktyczną podstawę prawną, z której wynika obowiązek posiadania numeru PESEL. Jeśli jakiś urząd (na przykład ZUS czy urząd skarbowy) wymaga podania numeru PESEL – powinien wskazać ci również podstawę prawną.

PESEL DLA OBYWATELI UKRAINY PRZYBYŁYCH DO POLSKI PO 24 LUTEGO 2022 ROKU I STATUS UKR

Posiadanie numeru PESEL z przypisanym mu statusem „UKR” stanowi urzędowe poświadczenie posiadania uprawnienia do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz uprawnień towarzyszących (np. wynikających z ustawy specjalnej, m.in. związanych z wykonywaniem w Polsce pracy). PESEL nie jest obowiązkowy, ale posiadanie go ułatwi dalsze funkcjonowanie w Polsce oraz zapewni dostęp do świadczeń pieniężnych.

Uwaga! Dla osób posiadających Kartę Polaka status „UKR” może utrudnić procedurę ubiegania się o pobyt stały.

Status „UKR” może zostać utracony w przypadku opuszczenia terytorium Polski na okres dłuższy niż 30 dni, niezależnie od kierunku wyjazdu (także w sytuacji wyjazdu do Ukrainy lub wyjazdu do innego państwa członkowskiego UE). Cudzoziemiec może odzyskać uprawnienie do korzystania z ochrony czasowej w Polsce, w przypadku ponownego wjazdu do Polski z terytorium Ukrainy.

Więcej przeczytasz tutaj¹.

KOMUNIKACJA W KRAKOWIE

KOMUNIKACJA MIEJSKA

Kraków posiada rozbudowaną sieć komunikacji tramwajowej i autobusowej, co umożliwi sprawne poruszanie się po mieście oraz poza jego granicami. Organizatorem komunikacji miejskiej w Krakowie jest Zarząd Transportu Publicznego w Krakowie. Usługi przewozowe realizuje Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Krakowie (MPK) oraz prywatny przewoźnik MOBILIS. Często, zwłaszcza jadąc do centrum miasta, warto zrezygnować z samochodu i skorzystać z komunikacji publicznej. Teren, po którym poruszają się autobusy i tramwaje, dzieli się na 3 strefy biletowe:

- I strefa biletowa – obejmuje terytorium Gminy Miejskiej Kraków,
- II i III strefa biletowa – terytoria miast i gmin, które przystąpiły do porozumień z Gminą Miejską Kraków w sprawie integracji lokalnego transportu zbiorowego.

Schemat stref taryfowych KMK:

Legenda / Legend

I Strefa Miasto Kraków / Kraków City Zone

II Strefa Aglomeracyjna / Greater Kraków Metropolitan Area

Grupy podmiejskie:

- Biskupiec
- Czernichów
- Iwanowice
- Kocmyrzów-Luborzyca
- Liszki
- Michałowice
- Mogilany
- Niepolomice
- Skawina
- Świątyni Górne
- Wieliczka
- Wielka Wieś
- Zabierzów
- Zielonki

III Strefa Aglomeracyjna / Greater Kraków Metropolitan Area

Grupy podmiejskie:

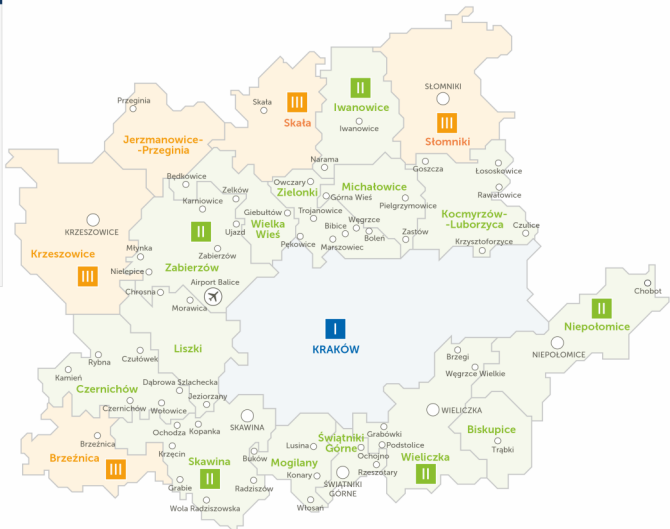
- Brzeznica
- Jerzmanowice-Przeznica
- Krzeszowice
- Skala
- Słomniki

UWAGI / NOTES

1. W strefie białej (I) i strefie żółtej (II) pasażer może podróżować wyłącznie na podstawie biletu przeznaczającego do transportu w strefie obejmowanej w biletach I, II lub III.

2. Z pasażerów korzystających lub objętych tymi biletami, tylko osoby do tego uprawnione.

Podstawa prawna: Uchwała Rady Miejskiej z dnia 14 lutego 2012 r. w sprawie zmian w Ustawie o Komunikacji Miejskiej w Krakowie z dnia 14 lutego 2012 r. oraz Uchwała Rady Miejskiej z dnia 14 lutego 2012 r. w sprawie zmian w Ustawie o Komunikacji Miejskiej w Krakowie z dnia 14 lutego 2012 r.

PODSTAWOWE ASPEKTY ŻYCIA W KRAKOWIE

Bilety komunikacji miejskiej dzielą się na dwie kategorie: normalne (100% ceny) i ulgowe (50% ceny). Bilety ulgowe przysługują m.in. studentom, uczniom, dzieciom i młodzieży w wieku 7-16 lat, emerytom oraz osobom niepełnosprawnym.

Z bezpłatnego przejazdu mogą korzystać między innymi dzieci od urodzenia do dnia 30 września roku, w którym kończą 7. rok życia, uczniowie szkół podstawowych (zlokalizowanych w obszarze objętym integracją międzygminną) w okresie od 1 września do 30 czerwca z ważną legitymacją szkolną, dzieci z rodzin wielodzietnych oraz osoby, które ukończyły 70. rok życia.

Osoby uprawnione do bezpłatnego lub ulgowego przejazdu środkami Komunikacji Miejskiej w Krakowie powinny posiadać odpowiedni dokument poświadczający uprawnienie. Szczegółowe informacje na temat ulg i bezpłatnego przejazdu można znaleźć tutaj¹.

Ceny biletów komunikacji miejskiej są uzależnione od czasu trwania przejazdu. Poruszanie się po Krakowie ułatwić mogą aplikacje mobilne takie jak np.: Jak dojadę, moBiLET, SkyCash, mPay, zbiletem.pl oraz iMKA.

Z ich pomocą można dokonać zakupu biletu online, z kolei aplikacja Jak dojadę dodatkowo pomoże zaplanować drogę dojazdu

do punktu docelowego. Wystarczy uruchomić aplikację, zalogować się i wybrać sposób płatności: BLIK-iem, kartą lub przez Google Pay.

Pasażerowie mogą skorzystać z oferty biletów okresowych oraz biletów do kasowania.

Bilety okresowe można nabyć w następujący sposób:

- ⇒ w Punktach Obsługi Pasażerów KMK (POP) – tu można wyrobić nośniki plastikowe biletów okresowych (lista POP poniżej),
- ⇒ w stacjonarnych automatach biletowych KKM (w systemie Krakowskiej Karty Miejskiej) lub MKA (w systemie Małopolskiej Karty Aglomeracyjnej) – po wcześniejszym wyrobieniu nośnika plastikowego,
- ⇒ przez internet na stronie ekp.mpk.krakow.pl,
- ⇒ w aplikacjach mobilnych: iMKA, mKK i mKKM,
- ⇒ w Punktach Obsługi Klienta MKA (POK).

Bilety do kasowania można nabyć w następujący sposób:

- ⇒ w stacjonarnych automatach biletowych KKM lub MKA (Wykaz automatów stacjonarnych jest dostępny na stronie internetowej tutaj¹),
- ⇒ w automatach biletowych umieszczonych w pojazdach, gotówką bądź kartą płatniczą/BLIK-iem, zgodnie z formą płatności oznaczoną na piktoqramie na drzwiach wejściowych pojazdu,
- ⇒ w niektórych punktach handlowych (np. w sklepach, w kioskach z prasą),
- ⇒ w aplikacjach mobilnych: mPay, iMKA, moBiLET, SkyCash, jakdojade lub zbiletem.pl (bilety wspólne 70-minutowe w aplikacjach: iMKA oraz mPay),
- ⇒ w aplikacjach partnerskich: Santander Bank, Millennium Bank, BNP Paribas, PKO BP, Alior Bank, PeoPay (Bank Pekao SA), ING Bank Śląski, Veilo Bank S.A., Provema,
- ⇒ w Punkcie Obsługi Pasażerów KMK (POP) przy ul. Wielopole 1 – od 50 szt. lub powyżej wartości 500 zł,
- ⇒ bilety wspólne 70-minutowe: w automatach biletowych w pociągach KMŁ oraz u obsługi KMŁ (wyłącznie na wyjazd w dniu nabycia).

Lista Punktów Obsługi Pasażerów KMK:

- ⇒ ul. Wielopole 1 (wejście od ul. Starowiślnej) poniedziałek – piątek w godz. od 8.00 do 16.00,
- ⇒ ul. Pawia 5A (hol Dworca Kraków Główny PKP obok Biedronki) poniedziałek – piątek w godz. od 9.00 do 17.00,
- ⇒ ul. Podwale 3/5 poniedziałek – piątek w godz. od 11.00 do 18.00,

1.

⇒ Os. Centrum D7 poniedziałek – piątek w godz. od 11.00 do 18.00.

Przejazd komunikacją miejską to sytuacja publiczna, podczas której:

- ⇒ nie rozmawiamy głośno (dotyczy to także rozmów przez telefon),
- ⇒ nie słuchamy muzyki z telefonu, jeśli nie mamy słuchawek,
- ⇒ dbamy o bezpieczeństwo innych i np. ustępujemy miejsce osobom starszym i z niepełnosprawnościami oraz kobietom w ciąży,
- ⇒ szanujemy prawo tych osób do zajęcia miejsca oznaczonego specjalnie dla nich.

Warto, abyś zapoznał się z dwiema akcjami, które o tym mówią: „Weźże gadaj ciszej”¹ i „Bądź wrażliwy – ustąp miejsca”².

KARTA KRAKOWSKA

Karta Krakowska to program lojalnościowy Miasta Krakowa. Kraków oferuje system zniżek, ulg, preferencji i uprawnień dla osób na stałe zameldowanych na terenie Krakowa oraz mieszkańców Krakowa, którzy płacą podatki w mieście. W ten sposób zwiększa się dostępność do dóbr kultury oraz komunikacji miejskiej oraz dochody Miasta z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych.

Aby otrzymać kartę, należy wypełnić wniosek i wybrać nośnik, do którego przypisane zostaną uprawnienia. Wnioski o status Karty Krakowskiej można składać osobiście w Punktach Obsługi Karty, jak również w formie elektronicznej poprzez stronę internetową³.

Karta może mieć formę plastikową lub mobilną. Użytkownikom Karty Krakowskiej przysługują ulgi na zakup imiennych biletów okresowych na przejazdy środkami Komunikacji Miejskiej w Krakowie (tzw. bilet mieszkańca), rabaty w miejskich instytucjach, a także bogata oferta zniżkowa w firmach komercyjnych (gastronomia, sklepy, punkty usługowe itp.).

Do korzystania z Karty Krakowskiej uprawnione są osoby spełniające co najmniej jeden z poniższych warunków:

⇒ są zameldowane na pobyt stały na terenie Krakowa,

⇒ rozliczają w Krakowie podatek dochodowy od osób fizycznych.

Jeśli nie jesteś zameldowany na pobyt stały w Krakowie, ale rozliczasz tu swoje podatki, możesz wnioskować o Kartę na podstawie rozliczenia rocznego (PIT).

Jeśli posiadasz ważną Kartę, możesz kupić imienny, okresowy bilet na przejazd komunikacją miejską (tzw. bilet mieszkańca) w preferencyjnych cenach.

Kartę plastikową można odebrać w wybranym Punkcie Obsługi Pasażerów (adresy w rozdziale wyżej) lub Punkcie Obsługi Mieszkańców:

⇒ ul. Stachowicza 18: poniedziałek–piątek 7.40–15.30

⇒ os. Zgody 2: poniedziałek–piątek 7.40–15.30

Karta Krakowska jest ważna przez rok i w przypadku posiadania zameldowania na pobyt stały, jej ważność przedłuża się automatycznie. Wszyscy inni mieszkańcy powinni przedłużać ważność karty przez składanie nowego wniosku i aktualnych dokumentów (PIT).

Szczegółowe informacje i aktualne ceny znajdziesz tutaj¹.

Ceny biletów jednorazowych i okresowych znajdziesz na stronie MPK tutaj².

Informacje o Programie Karta Krakowska mieszkańcy mogą uzyskać pod numerem Infolinii Urzędu Miasta Krakowa:

12 616 55 55

e-mailowo: kontakt@kk.krakow.pl

PŁATNE I BEZPŁATNE PARKINGI W KRAKOWIE

Parkowanie w Krakowie jest płatne. W mieście działają dwa rodzaje parkingów. Pierwszy rodzaj to parkingi, które znajdują się w centrum miasta i są płatne. Drugi to system „Parkuj i Jedź” oznaczany symbolem P+R, który jest ściśle powiązany z komunikacją miejską, a parkingi są zlokalizowane w rejonach pętli tramwajowych i ważniejszych punktów przesiadkowych.

Płatne parkingi w centrum Krakowa podzielone są na podstrefy A, B, C. Poza podstrefami A, B i C parkowanie jest bezpłatne.

Aktualne ceny za parkowanie w podstrefach publikowana jest tutaj³.

Strefa płatnego parkowania w Krakowie obowiązuje w dni robocze, od poniedziałku do soboty w godz. 10.00 – 20.00. Opłaty za postój w strefie płatnego parkowania możesz dokonać tradycyjną metodą w parkomacie lub za pomocą aplikacji zainstalowanej w telefonie.

1.

2.

3.

Zakup biletu parkingowego umożliwiają aplikacje:

www.skycash.com

www.anypark.pl

www.mobilet.pl

www.flowbird.pl

Możliwość rejestracji za pomocą e-mail dla posiadaczy zagranicznego numeru telefonu:

www.mpay.pl

www.electronicparking.pl

www.cityparkapp.pl

www.anypark.com

Mapa stref znajduje się tutaj¹.

Wszystkie aktualne informacje znajdziesz tutaj².

System „Parkuj i Jedź” posiada atrakcyjną ofertę, która zachęca z korzystania z transportu publicznego i jest szczególnie przydatna dla osób mieszkających na obrzeżach miasta. Regulamin korzystania z systemu „Parkuj i Jedź” dostępny jest na stronie Zarządu Transportu Publicznego tutaj³.

PODSTAWOWE ASPEKTY ŻYCIA W KRAKOWIE

Parkingi P+R są bezpłatne dla posiadaczy plastikowych kart:

- ⇒ KKM – Krakowska Karta Miejska,
- ⇒ MKA – Małopolska Karta Aglomeracyjna,
- ⇒ KK – Karta Krakowska,
- ⇒ ELS – Elektroniczna Legitymacja Studencka,
- ⇒ ELD – Elektroniczna Legitymacja Doktorancka,
- ⇒ Elektroniczna karta w ramach programów:
  - Krakowska Karta Rodzinna 3+,
  - Kraków dla Rodziny N.
- ⇒ Posiadaczy ważnego biletu komunikacji miejskiej (Biletu KMK, jedno- lub wieloprzejazdowego papierowego lub wydanego na innym nośniku) ważnego w dniu korzystania z parkingu w systemie otwartym.
- ⇒ Posiadaczy Biletu KMK, na podstawie którego nastąpił wjazd na parking w systemie zamkniętym.

Istnieje możliwość wjazdu na parking P+R za pomocą biletu zapisanego w aplikacji mobilnej. Ważne! Za pozostawienie pojazdu poza dobą parkingową trzeba wnieść dodatkową opłatę!

Obecnie w Krakowie działa sześć parkingów w systemie „Parkuj i Jedź”.

KONTO BANKOWE DLA CUDZOZIEMCÓW

Warto sprawdzić oferty różnych banków. Dokumenty wymagane podczas otwierania konta w banku określają wewnętrzne regulacje banku. W niektórych bankach będziemy potrzebować np. tylko ważny paszport zagraniczny + wizę lub kartę pobytu (stałego lub czasowego). Procedura otwierania rachunków uchodźcom z Ukrainy przez większość banków jest znacznie uproszczona.

Pamiętaj, że żaden bank nigdy nie prosi o podanie przez telefon, SMS-em czy w inny sposób numeru karty, okresu jej ważności, kodu PIN lub kodu CVV ani hasła do serwisu internetowego bądź aplikacji mobilnej. Jeżeli ktoś prosi Cię o te informacje lub hasło otrzymywane SMS-em, to masz do czynienia z oszustem.

REJESTRACJA POSIADANIA PSA

Jeśli posiadasz psa, powinieneś go zarejestrować oraz opłacić podatek roczny. Wpływy z podatku trafią na rzecz Krakowskiego Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami prowadzącego w imieniu Gminy Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt.

Rejestrację i opłaty załatwia się w biurze KTOZ przy ul. Floriańskiej 53. Należy wziąć ze sobą dowód osobisty i książeczkę zdrowia psa.

Zwolnienie z opłaty przysługuje:

- ⇒ osobom z niepełnosprawnością posiadającym psa asystującego,
- ⇒ osobom o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- ⇒ osobom z niepełnosprawnością posiadającym psa asystującego,
- ⇒ osobom w wieku powyżej 65 lat prowadzącym samodzielne gospodarstwo domowe, właścicielom psów wziętych z krakowskiego schroniska,
- ⇒ właścicielom psów oznakowanych czipem lub tatuażem,
- ⇒ właścicielom psów sterylizowanych.

Czerwone Maki

Kurdwanów

Płaszów

Mydlniki-Wapiennik

Nowy Bieżanów

Swoszowice

Wszystkie te osoby muszą przedłożyć KTOZ stosowne dokumenty, potwierdzające prawo do skorzystania ze zwolnienia z opłaty.

Szczegółowe informacje znajdziesz tutaj¹.

REJESTRACJA KARTY SIM

Karta SIM zakupiona w Polsce wymaga zarejestrowania. Możesz to zrobić w aplikacji mobilnej wybranego operatora (jeżeli posiadasz konto w banku) lub osobiście w jednym z punktów, np.:

- ⇒ w placówkach Poczty Polskiej (również u listonosza),
- ⇒ w kioskach sieci RUCH S.A.,
- ⇒ w salonikach prasowych.

Rejestracja karty SIM.

1 Przyjdź do salonu operatora wybranej sieci lub innego punktu z listy podanej wyżej.

2 Okaż swój dokument tożsamości (dowód osobisty, paszport lub kartę stałego pobytu).

3 Podaj swój numer telefonu i numer karty SIM.

Aby sprawdzić, czy karta SIM jest zarejestrowana i jaki ma numer telefonu, wpisz *100#

4 Po rejestracji otrzymasz SMS-a z potwierdzeniem.

SEGREGOWANIE ŚMIECI

Segregowanie śmieci w Krakowie jest obowiązkowe. Zasady segregowania znajdziesz na stronie tutaj² w języku polskim, ukraińskim i angielskim.

Odbiór śmieci odbywa się zgodnie z harmonogramem, który znajdziesz tutaj³.

Znajdziesz tam wyszukiwarkę. Żeby sprawdzić, kiedy będą odbierane śmieci z twojej nieruchomości, wpisz adres.

Jeśli chcesz zgłosić nieruchomość do odbioru śmieci, skorzystaj z interaktywnego formularza tutaj⁴.

KRAKÓW BEZ BARIER

Kraków od lat realizuje program dostępności dla każdego mieszkańca. Informacje na temat aktualnie realizowanych w mieście programów i działań znajdziesz tutaj¹.

Osoby z niepełnosprawnością mają prawo do wielu ulg i dodatkowych uprawnień. Dotyczą one np. komunikacji miejskiej, Karty Parkingowej, miejsc postojowych specjalnie wydzielonych itp. Więcej informacji tutaj².

KRAKOWSKI INFORMATOR DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Potrzebujesz więcej szczegółowych informacji, sięgnij po cyfrową publikację zatytułowaną „Krakowski Informator dla Osób z Niepełnosprawnościami”, która przeznaczona jest głównie dla osób z niepełnosprawnościami mieszkających w Gminie Miejskiej Kraków. W tej publikacji znajdziesz informacje i wskazówki, które są pomocne w codziennym funkcjonowaniu, a więc na przykład informacje, jak wygląda proces orzecznictwa, jak korzystać z przysługujących uprawnień, ulg, jak otrzymać świadczenia, jak załatwić sprawy urzędowe, gdzie zwrócić się o pomoc. W informatorze znajdziesz też informacje o NGO's działających na terenie Miasta Krakowa na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych i w jego imieniu.

Informator dostępny jest tutaj³.

ORZECZNICTWO DO CELÓW RENTOWYCH I POZARENTOWYCH

Jednym z uprawnień osób o ograniczonej zdolności do wykonywania pracy jest renta, która przyznawana jest na wniosek osoby ubiegającej się o nią. Wniosek ten składasz do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). Zainteresowany musi łącznie spełnić kilka warunków. Szczegółowe informacje na temat uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy znajdziesz tutaj⁴.

Możesz też ubiegać się o orzeczenie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (nie jest to związane z rentą). Posiadanie takiego orzeczenia uprawnia do korzystania z ulg i uprawnień przysługujących na podstawie odrębnych przepisów. Więcej przeczytasz tutaj⁵.

Orzecznictwo realizują:

- ⇒ Powiatowe/Miejskie Zespoły do spraw Orzekania o Niepełnosprawności (tzw. pierwsza instancja),
- ⇒ Wojewódzkie Zespoły do spraw Orzekania o Niepełnosprawności (odwoławcze – tzw. druga instancja).

Dla osób zameldowanych na terenie Gminy Miejskiej Kraków lub przebywających na jej terenie organem pierwszej instancji jest Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie, funkcjonujący w strukturze Urzędu Miasta Krakowa.

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie

- ⇒ siedziba: ul. Dekerta 24, 30-703 Kraków
- ⇒ godziny przyjęć: od poniedziałku do piątku w godzinach 7.40 – 15.30
- ⇒ kontakt telefoniczny: 12 616 52 końcówka 12, 15 lub 17
- ⇒ kontakt e-mailowy: mzoon@um.krakow.pl

ORZEKANIE O STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydaje orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób po ukończeniu 16. roku życia. Orzeczenie wydaje się na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego, albo za ich zgodą na wniosek ośrodka pomocy społecznej. Do wniosku o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dołącza się odpowiednią dokumentację medyczną. Na jej podstawie specjalna komisja wydaje orzeczenie o stopniu niepełnosprawności: znacznym, umiarkowanym lub lekkim. Jeśli osoba zainteresowana nie zgadza się z treścią orzeczenia komisji, może złożyć odwołanie. Postępowanie w sprawach odwoławczych jest wolne od kosztów i opłat sądowych.

ORZEKANIE O WSKAZANIACH DO ULG I UPRAWNIEŃ

Miejski Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydaje także orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień. W tym celu osoba zainteresowana, która posiada ważne orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidzkich lub o niezdolności do pracy, musi złożyć wniosek z odpowiednimi dokumentami. W tym przypadku od decyzji Miejskiego Zespołu ds. Orzekania nie przysługuje odwołanie.

ORZEKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydaje orzeczenia o niepełnosprawności dla osób przed ukończeniem 16. roku życia. Przedstawiciel ustawy dziecka lub jego opiekun prawny składa w tym celu wniosek wraz z odpowiednimi dokumentami. Orzeczenie zaliczające dziecko do osób niepełnosprawnych może stanowić podstawę do:

- ⇒ uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego i/lub świadczenia pielęgnacyjnego
- ⇒ zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie
- ⇒ korzystania z karty parkingowej.

Od decyzji Zespołu przysługuje możliwość odwołania się. Postępowanie w sprawach odwoławczych wolne jest od kosztów i opłat sądowych.

LEGITYMACJA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ

Legitymacja jest dokumentem potwierdzającym status osoby niepełnosprawnej. Wydaje ją Powiatowy/Miejski Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności na wniosek zainteresowanego lub jego przedstawiciela. Do wniosku należy dołączyć odpowiednie załączniki. Postępowanie w sprawie wydania legitymacji nie podlega opłatom, natomiast jeśli posiadacz legitymacji zgubi ją, to za wydanie duplikatu będzie musiał zapłacić. Więcej informacji tutaj¹.

KARTA PARKINGOWA

Jest uprawnieniem osoby z niepełnosprawnością. Szczegółowe informacje na temat sposobu jej uzyskania znajdziesz tutaj².

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie przygotował osobną informację dla osób uciekających z Ukrainy, które mogą starać się o potwierdzenie swojego statusu jako osoby niepełnosprawnej na terytorium Polski. Informacje po polsku i po ukraińsku znajdują się tutaj³.

PRZEWÓZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ KRAKÓW

Na terenie Gminy Miejskiej Kraków realizowany jest przewóz osób niepełnosprawnych. Przewozy odbywają się w ramach zgłoszeń przewozu indywidualnego osób posiadających orzeczenie stopnia niepełnosprawności. Usługa realizowana jest samochodami dostosowanymi do przewozu osób z niepełnosprawnościami, wyposażonymi w windy bądź inne pomocne urządzenia. O zasadach przeczytasz tutaj⁴.

BEZPIECZEŃSTWO W KRAKOWIE

OBOWIĄZKI MIESZKAŃCA KRAKOWA	54
STRAŻ MIEJSKA	54
POLICJA	55
PRZEMOC W RODZINIE	55
STRAŻ POŻARNA	56
POGOTOWIE GAZOWE	57
POGOTOWIE TURYSTYCZNE	57
WAŻNE NUMERY INTERWENCYJNE I RATUNKOWE	57
ZASADY RUCHU DROGOWEGO	58
KIEROWCA SAMOCHODU I MOTOCYKLA	58
PIESZY	59
UŻYTKOWNIK ROWERU I HULAJNOGI	59
PROGRAM BEZPIECZNY KRAKÓW	60
KAMPANIA #OGARNIAMŻYCIE	60
OŚRODEK INTERWENCJI KRYZYSOWEJ W KRAKOWIE	61

OBOWIĄZKI MIESZKAŃCA KRAKOWA

Wszyscy mieszkańcy Krakowa (w tym również cudzoziemcy) są zobowiązani do przestrzegania prawa oraz przepisów porządkowych na terenie gminy:

- ⇒ przestrzegania ciszy nocnej na terenach mieszkalnych między godziną 22.00 a 7.00,
- ⇒ niezaśmiecania miejsc publicznych oraz sprzątnięcia po psach wyprowadzanych na tereny publiczne,
- ⇒ powstrzymania się od aktów wandalizmu, malowania bazgrołów na ścianach i niszczenia mienia publicznego,
- ⇒ stosowania się do zasad ruchu drogowego, zasad parkowania oraz wnoszenia opłat w strefach płatnego parkowania,
- ⇒ segregacji odpadów,
- ⇒ stosowania się do szczegółowych wytycznych obowiązujących w obrębie parków kulturowych w mieście.

STRAŻ MIEJSKA

Zapewnieniem przestrzegania tych reguł zajmuje się w Krakowie Straż Miejska. Reaguj, jeśli wiesz, że ktoś łamie prawo! Potrzebę interwencji ze strony Straży Miejskiej można zgłosić tutaj¹.

POLICJA

Policja zajmuje się zwalczaniem przestępczości pospolitej:

- ⇒ przeciwko mieniu,
- ⇒ zdrowiu i życiu,
- ⇒ przestępczości w rodzinie,
- ⇒ przestępstwach prohibicyjnych (narkotyki),
- ⇒ chuligaństwie i innych.

Każdy cudzoziemiec, który był ofiarą przestępstwa, ma prawo zgłosić takie zdarzenie na policję i żądać ścigania sprawcy. Policja nie ma prawa odmówić przyjęcia zgłoszenia. W czasie zgłoszenia masz prawo do obecności tłumacza. Poproś o niego! W przypadku przyjęcia zgłoszenia, cudzoziemiec otrzymuje pouczenie o dalszym sposobie prowadzenia postępowania oraz o swoich prawach jako pokrzywdzonego. Pouczenie to powinno być przetłumaczone przez tłumacza.

Cudzoziemiec posądzony o przestępstwo lub wykroczenie ma prawo do przesłuchania w obecności tłumacza, wezwania adwokata lub radcy prawnego, kontaktu z bliskimi oraz odmowy składania wyjaśnień. Jeżeli przedstawiono mu zarzuty, otrzymuje pouczenie o prawach i obowiązkach podejrzanego, które powinny zostać przetłumaczone przez tłumacza.

W Krakowie jest 8 komisariatów policji. Zdarzenia należy zgłaszać zgodnie z ich właściwością terytorialną. Pamiętaj, że zawsze możesz też zadzwonić pod nr 112 lub 997.

Komisariat I

Komisariat II

Komisariat III

Komisariat IV

Komisariat V

Komisariat VI

Komisariat VII

Komisariat VIII

PRZEMOC W RODZINIE

W przypadku zaistnienia podejrzenia przemocy domowej osoba jej doznająca podlega systemowej ochronie – policja jako jedna z instytucji zobowiązana do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej jest

zobowiązana do interwencji, w tym założenia procedury „Niebieskiej Karty”.

Osobie doznającej przemocy domowej udzielana jest bezpłatna pomoc w szczególności w formie:

- ⇒ poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego,
- ⇒ interwencji kryzysowej i wsparcia,
- ⇒ ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej,
- ⇒ zapewnienia osobie dotkniętej przemocą domową bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy,
- ⇒ badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie,
- ⇒ zapewnienia osobie dotkniętej przemocą domową, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Realizatorem tych zdań są instytucje realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej m.in. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, specjalistyczny ośrodek wsparcia dla osób doznających przemocy domowej (więcej można przeczytać tutaj¹) czy też Ośrodek Interwencji Kryzysowej (szczegóły działalności znajdziesz tutaj²).

STRAŻ POŻARNA

Realizuje interwencje związane ze zdarzeniami naturalnymi (wichury, powodzie, podtopienia, pożary wywołane przez siły natury), awariami budynków, podtopieniami, pożarami będącymi efektem działania człowieka, wypadkami drogowymi, zagrożeniami chemicznymi, zagrożeniami wymagającymi użycia specjalistycznego sprzętu. O interwencję tej służby można również poprosić w przypadku gdy zwierzę domowe utknie w miejscu, z którego nie może się samodzielnie wydostać.

Więcej informacji tutaj³.

POGOTOWIE GAZOWE

W przypadku wycieku gazu, oprócz straży pożarnej należy wezwać również pogotowie gazowe – tel. 992.

POGOTOWIE TURYSTYCZNE

W Polsce działa również pogotowie turystyczne – telefon bezpieczeństwa dla turystów. Zapewnia informację turystyczną i pomoc w nagłych przypadkach, związanych z np. zaginięciem dokumentów, koniecznością znalezienia placówek medycznych, pomocy drogowej itp. – 608 599 999; 22 278 77 77, 0 800 200 300. Telefon ten działa wyłącznie w sezonie letnim.

WAŻNE NUMERY INTERWENCYJNE I RATUNKOWE

Podstawowym numerem do zgłaszania zdarzeń w zakresie bezpieczeństwa jest numer 112.

Aby zgłosić zdarzenie o charakterze medycznym, można dzwonić pod 999.

Aby zgłosić zdarzenie wymagające interwencji straży pożarnej, można dzwonić pod 998.

Aby zgłosić zdarzenie o charakterze kryminalnym, można dzwonić pod 997.

Inne telefony alarmowe znajdziesz tutaj¹.

112

999

998

997

Jeżeli doszło do wypadku lub istnieje potrzeba interwencji medycznej, należy zgłosić się do jednego z krakowskich Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych w skrócie SOR – w Krakowie jest sześć takich oddziałów. Możesz również udać się do Izby Przyjęć jednego ze szpitali – w Krakowie jest pięć takich izb. Więcej informacji znajdziesz tutaj².

1.

2.

ZASADY RUCHU DROGOWEGO

KIEROWCA SAMOCHODU I MOTOCYKLA

W Krakowie oraz w Polsce obowiązuje ruch prawostronny. Znaczna część jezdni w centrum jest jednokierunkowa, ale możesz tam spotkać kontrapas rowerowy (dopuszczalna jazda rowerów pod prąd). Część miasta objęta jest ograniczeniami w ruchu. Do takich dzielnic nie możesz wjechać samochodem bez zezwolenia.

Na obszarze miasta maksymalna dopuszczalna prędkość wynosi 50 km/h, chyba że co innego wynika ze znaków drogowych. Pamiętaj, że na terenie dzielnic oraz obszarów mieszkalnych często wprowadzone jest „Tempo 30” – gdzie maksymalna dopuszczalna prędkość wynosi 30 km/h. Za przekroczenie prędkości grozi mandat od 50 złotych do nawet 2500 złotych. Mandaty takie nakłada tylko policja. W obszarach oznaczonych tablicą strefa zamieszkania piesi i osoby na hulajnogach i podobnych pojazdach mogą poruszać się po całej szerokości drogi i mają bezwzględne pierwszeństwo przed pojazdami. Pojazdy nie mogą przekraczać prędkości 20 km/h i mogą parkować tylko na wyznaczonych miejscach.

Na wielu osiedlach mieszkalnych spotkamy skrzyżowania równorzędne. Oznacza to, iż kierowca na skrzyżowaniu ma obowiązek ustąpić pierwszeństwa pojazdowi znajdującemu się po jego prawej stronie. Obszar objęty tą regułą ruchu oznaczony jest następującymi znakami.

W większości centralnych dzielnic Krakowa oraz w Nowej Hucie można parkować samochód wyłącznie w miejscach wyznaczonych. Za nieprawidłowe zaparkowanie pojazdu grozi mandat wystawiany przez straż miejską lub policję. Straż miejska może Ci też założyć blokadę na koło, a nawet odholować pojazd na parking strzeżony przy ulicy Rzebika 6. Odholowanie pojazdu powoduje nałożenie opłaty. Wysokość opłat możesz sprawdzić tutaj¹.

Jeżeli na znaku określono, iż parking jest płatny, należy uiścić opłatę w parkometrze lub za pomocą aplikacji mobilnej. Jej brak powoduje nałożenie opłaty dodatkowej (mandatu).

PIESZY

W Polsce piesi mają bezwzględne pierwszeństwo na przejściach dla pieszych pozbawionych sygnalizacji świetlnej. Jeżeli widzisz, że pieszy ma zamiar przejść przez drogę, musisz mu ustąpić pierwszeństwa. Pamiętaj też, że w Polsce zakazane jest wyprzedzanie bezpośrednio przed przejściem lub na przejściu dla pieszych, a także omijanie pojazdu, który przed przejściem się zatrzymał celem ustąpienia pieszemu. Złamanie takiego zakazu to jedno z najpoważniejszych wykroczeń, zagrożone mandatem w kwocie 1500 złotych. Pamiętaj, że wyprzedzanie to także przejechanie obok pojazdu znajdującego się na sąsiednim pasie, ale jadącego wolniej w tym samym kierunku. Pieszemu musisz również ustąpić, jeżeli przekracza on jezdnię, idąc na wprost, a ty skręcasz w ulicę, którą on przekracza, nawet jeśli nie ma tam przejścia dla pieszych.

Jako pieszy pamiętaj o innych użytkownikach ruchu. Fakt, że masz pierwszeństwo na przejściu nie oznacza, że nie możesz przepuścić jednego lub dwóch pojazdów i przejść przez przejście w większej grupie. To ważne szczególnie w centrum, gdzie wzmożony ruch pieszych generuje długie korki pojazdów. Pamiętaj, że tramwaj zbliżający się do przejścia dla pieszych, ma pierwszeństwo przed pieszym wchodzącym na to przejście. Zachowaj też szczególną ostrożność, przechodząc przez torowisko. Przechodząc przez jezdnię, nie korzystaj z telefonu komórkowego, rozejrzyj się dokładnie.

Piesi również muszą stosować się do zasad ruchu drogowego:

- ⇒ korzystać tylko z chodników lub innych ciągów pieszych (m.in. nie poruszać się drogą dla rowerów),
- ⇒ przekraczać jezdnię tylko w miejscach dozwolonych, nie przebiegać przez nią,
- ⇒ stosować się do sygnalizacji świetlnej.

Za wykroczenia pieszy może być ukarany przez strażnika miejskiego lub policjanta mandatem w kwocie od 50 złotych (np. przejście przez jezdnię w miejscu niedozwolonym) do nawet 2000 złotych (przejście przez przejazd kolejowy, gdy nadawany jest sygnał czerwony). Odmowa przyjęcia mandatu powoduje skierowanie sprawy do postępowania sądowego.

UŻYTKOWNIK ROWERU I HULAJNOGI

Jeżeli poruszasz się rowerem, hulajnogą lub innym podobnym pojazdem, masz obowiązek korzystania z dróg dla rowerów. Warto zapoznać się z informacjami zamieszczonymi pod linkiem tutaj¹, gdzie można znaleźć informacje o sieci dróg dla rowerów w Krakowie, lokalizacji stojaków rowerowych oraz samoobsługowych stacji napraw.

1.

Rowerem możesz jechać też po szerszym niż 2 metry chodniku, jeżeli na jezdni podniesiona jest dopuszczalna w mieście prędkość. Hulajnogą możesz jechać tylko po drogach z dopuszczalną prędkością 30 km/h. Jeżeli nie ma alternatywnych dróg, możesz poruszać się hulajnogą po chodniku, ale w tempie pieszego. Hulajnogą nie wolno przewozić pasażerów, zwierząt ani bagaży. Rowerem lub hulajnogą nie wolno przejeżdżać przez przejścia dla pieszych. Należy zejść z pojazdu i go przeprowadzić. Rodzice poruszający się rowerami z dziećmi do 10. roku życia, które też jadą na rowerze, mogą korzystać z chodnika, ale powinni poruszać się w tempie pieszego.

PROGRAM BEZPIECZNY KRAKÓW

BEZPIECZNY
KRAKÓW

Kraków od 2013 r. bada poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Prowadzone regularnie badania wskazują, że krakowianie czują się coraz bezpieczniej. To między innymi zasługa Programu Poprawy Bezpieczeństwa „Bezpieczny Kraków”, który powstał z myślą o utrzymaniu wypracowanego dotychczas poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego. Za program odpowiada Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMK. Więcej na ten temat przeczytasz tutaj¹, a bieżące informacje możesz śledzić na Bezpieczny Kraków | Facebook².

KAMPANIA #OGARNIAM ŻYCIE

Gmina Miejska Kraków po sukcesie projektu pilotażowego realizuje kampanię pod nazwą #ogarniam życie. Kampania ma służyć promocji postaw dbałości o zdrowie psychiczne i fizyczne młodzieży oraz wspierać w podejmowaniu działań wzmacniających ich wewnętrzny potencjał. Ma na celu promocję działań zachęcających do świadomego i zdrowego stylu życia oraz korzystania z wszelkich możliwości wzmacniających dobrostan młodego człowieka.

Działania kampanii skierowane są do uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych. Projekt przewiduje udział partnera lokalnego, którego wskazują szkoły samodzielnie. Działania w ramach współpracy są kierowane do środowiska lokalnego, w którym funkcjonuje szkoła.

Dzięki realizacji projektu uczestnicy uczą się współpracy, współdziałania i zaangażowania. Istotnym aspektem jest budowanie przez uczestników pozytywnego klimatu społeczności szkolnej i lokalnej jako czynników chroniących zdrowie psychiczne. Więcej informacji tutaj³.

OŚRODEK INTERWENCJI KRYZYSOWEJ W KRAKOWIE

Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK) to miejsce, gdzie całodobowo otrzymasz bezpłatne wsparcie w sytuacji kryzysu. Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzi również hostel, który dysponuje 8 miejscami całodobowymi.

W OIK zapewniana była bezpłatna pomoc psychologiczna dla obywateli Ukrainy przebywających w Krakowie. Osoby potrzebujące wsparcia mogły skorzystać z pomocy psychologicznej bezpośrednio w siedzibie Ośrodka. Pomoc była udzielana przez psychologa mówiącego w języku ukraińskim lub przez interwentów Ośrodka z tłumaczeniem osoby mówiącej w języku ukraińskim.

Szczegółowe informacje i pomoc można otrzymać:

- ⇒ stacjonarnie w siedzibie Ośrodka przy ul. Radziwiłłowskiej 8b w Krakowie,
- ⇒ całodobowo telefonicznie: 12 421 92 82
- ⇒ lub e-mailowo: sekretariat@oik.krakow.pl

O działalności OIK szczegółowo przeczytasz tutaj¹ lub na profilu Facebooka².

Pamiętaj, żeby nie wstydzić się prosić o pomoc. Im szybciej zgłosisz swój problem, tym bliżej będziesz jego rozwiązania!

ZATRUDNIENIE I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

PODEJMOWANIE PRACY PRZEZ CUDZOZIEMCÓW	62
SWOBODNY DOSTĘP DO RYNKU PRACY	62
DOSTĘP NA PODSTAWIE OŚWIADCZENIA O POWIERZANIU PRACY	63
UZYSKANIE POZWOLENIA NA PRACĘ DLA CUDZOZIEMCA PRZEZ PRACODAWCĘ	63
DOSTĘP NA PODSTAWIE ZEZWOLENIA NA PRACĘ SEZONOWĄ	64
ZATRUDNIENIE W POLSCE – OBOWIĄZKI PRACODAWCY	64
UMOWA O PRACĘ	64
UMOWA CYWILNOPRAWNA	65
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ CUDZOZIEMCÓW	65
PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ PRZEZ OBCOKRAJOWCÓW	66
JEDNOOSOBOWA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	68
NIP	69
NIP DLA PRZEDSIĘBIORCY PRZEZ CEIDG	69
NIP DLA OSOBY NIEWPISANEJ W CEIDG	69
OBOWIĄZKI PRZEDSIĘBIORCY WOBEC URZĘDY SKARBOWEGO (US) I ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (ZUS)	70

PODEJMOWANIE PRACY PRZEZ CUDZOZIEMCÓW

Dostęp do rynku pracy zależy od statusu prawnego cudzoziemca.

SWOBODNY DOSTĘP DO RYNKU PRACY

Bez pozwolenia na pracę mogą być zatrudnieni następujący cudzoziemcy:

- ⇒ osoby objęte ochroną międzynarodową,
- ⇒ osoby ze zgodą na pobyt humanitarny lub tolerowany,
- ⇒ cudzoziemcy z pozwoleniem długoterminowym (pobyt stały + rezydenci UE),
- ⇒ obywatele UE, EOG i Konfederacji Szwajcarskiej oraz członkowie ich rodzin,
- ⇒ obywatele Turcji po czterech latach legalnej pracy na terytorium UE,
- ⇒ cudzoziemcy korzystający z mobilności kadry kierowniczej, specjalistów, stażystów, studentów lub naukowców,
- ⇒ cudzoziemcy posiadający zgody na pobyt czasowy, od chwili ich wydania, w związku ze studiami, prowadzeniem badań naukowych, zawarciem małżeństwa z obywatelami polskimi lub UE, lub cudzoziemcami posiadającymi zgody na pobyty długoterminowe, w związku z połączeniem z rodziną,
- ⇒ cudzoziemcy posiadający Kartę Polaka,
- ⇒ cudzoziemcy, którzy złożyli wniosek o pobyt stały lub rezydenta długo-

terminowego UE, jeżeli wcześniej byli uprawnieni do pracy bez zezwolenia z powyższych tytułów prawnych.

Istnieją również zwolnienia podmiotowe dla niektórych osób, zawodów lub rodzajów pracy. Lista takich zwolnień podmiotowych znajduje się w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej do sprawdzenia tutaj¹.

DOSTĘP NA PODSTAWIE OŚWIADCZENIA O POWIERZENIU PRACY

Osoby będące obywatelami Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy zamiast zezwolenia na pracę mogą pracować w oparciu o oświadczenie o powierzeniu pracy zarejestrowane przez pracodawcę w Grodzkim Urzędzie Pracy. Szczegółowy opis tej procedury znajdziesz tutaj².

W tej procedurze czasem będzie wymagane również zaświadczenie od starosty (w Krakowie – prezydenta miasta), że twój pracodawca nie mógł zaspokoić swoich potrzeb na lokalnym rynku pracy, tj. nie mógł zatrudnić na tym stanowisku obywatela polskiego lub innego obywatela z krajów Unii Europejskiej.

Zaświadczenie nie jest wymagane, jeśli zachodzi jeden z warunków:

- ⇒ jesteś już zatrudniony u tego pracodawcy,
- ⇒ w ciągu ostatnich 3 lat ukończyłeś studia w Polsce lub innym kraju UE i EOG,
- ⇒ jesteś doktorantem w Polsce,
- ⇒ mieszkałeś w Polsce nieprzerwanie i legalnie przez ostatnie 3 lata.

Nie jest ono wymagane również dla specyficznych zawodów, określanych przez wojewodę. Wojewoda małopolski do zawodów takich zaliczył zawody, które znajdziesz tutaj³.

UZYSKANIE POZWOLENIA NA PRACĘ DLA CUDZOZIEMCA PRZEZ PRACODAWCĘ

Pracodawca może wystąpić o pozwolenie o pracę dla wskazanego cudzoziemca. Podstawowym typem pozwolenia na pracę dla cudzoziemców jest pozwolenie typu A. Typ B wydawany jest dla członków organów zarządzających spółek lub prokurentów, którzy w związku z prowadzonym biznesem przebywają w Polsce przez okres dłuższy niż sześć miesięcy. O oba typy zezwoleń występuje pracodawca do Urzędu Wojewódzkiego, składając wymagane tam dokumenty, o których przeczytasz tutaj⁴.

Postępowanie na wniosek pracodawcy trwa krócej – zazwyczaj kilka tygodni. Umożliwia to szybsze podjęcie pracy przez cudzoziemca. Jest to również al-

ternatywa dla tych wszystkich obcokrajowców, którzy – posiadając inny typ zezwolenia pobytowego – muszą uzyskać pozwolenie na pracę w Polsce.

Należy pamiętać, iż pozwolenie na pracę jest wydawane dla konkretnego pracodawcy, na konkretne stanowisko oraz określone w nim minimalne warunki dotyczące wynagrodzenia i wymiaru czasowego zatrudnienia. Każda zmiana tych parametrów wymaga zmiany lub wydania nowego zezwolenia na pracę.

DOSTĘP NA PODSTAWIE ZEZWOLENIA NA PRACĘ SEZONOWĄ

Zezwolenie na pracę sezonową wydawane jest na okres nie dłuższy niż 9 miesięcy w roku kalendarzowym. Dotyczy prac w sektorach: rolnictwo, ogrodnictwo, turystyka w ramach działalności uznanych za sezonowe w przepisach prawa. Szczegółowy opis tej procedury znajdziesz tutaj¹.

ZATRUDNIENIE W POLSCE – OBOWIĄZKI PRACODAWCY

Obowiązkiem każdego pracodawcy, który podpisuje z Tobą umowę o pracę lub umowę cywilnoprawną, jest przekazanie Ci kopii takiej umowy na piśmie, przetłumaczonej na język, który jest dla Ciebie zrozumiały. Musi też podać Ci warunki pracy i płacy. Jeżeli zatrudniono Cię na pełny etat, nie możesz mieć wynagrodzenia niższego niż minimalne wynagrodzenie za pracę. Ta sama zasada dotyczy minimalnej dopuszczalnej stawki godzinowej.

UMOWA O PRACĘ

W przypadku prawa pracy otrzymujesz pełną ochronę zatrudnienia wynikającą z przepisów prawa pracy. Obowiązkiem pracodawcy jest zawarcie z pracownikiem pisemnej umowy, w której poda rodzaj pracy, jej miejsce, wynagrodzenie, wymiar czasu pracy oraz dzień jej rozpoczęcia, a także okres zatrudnienia w przypadku umowy terminowej. Ponadto pracodawca najpóźniej do 7. dnia od rozpoczęcia pracy pisemnie potwierdza pracownikowi warunki pracy i płacy (m.in. liczba godzin w tygodniu, długość urlopu, okres wypowiedzenia, obowiązki na danym stanowisku). Pracownik powinien zostać również przeszkolony w zakresie niezbędnych umiejętności na danym stanowisku oraz z przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Pracodawca musi regularnie (co miesiąc), najpóźniej do 10. dnia kolejnego miesiąca, wypłacać wynagrodzenie, a także udzielać urlopów i zwolnień chorobowych, gdy to jest konieczne. Masz prawo od 20 do 26 dni urlopu (zależnie od stażu pracy). W tych ramach pracodawca ma obowiązek udzielić ci jednorazowo urlop trwający co najmniej 14 dni kalendarzowych. Jest również zobowiązany do odprowadzania składek na ubezpieczenie zdrowotne i zabezpieczenie społeczne (renta i emerytura).

Umowa o pracę może być rozwiązana w każdym czasie za porozumieniem stron, a gdy go nie ma – za okresem wypowiedzenia, który ma różną długość – od dwóch tygodni do trzech miesięcy. W tym okresie pracownik niezwolniony ze świadczenia pracy musi pracować, a pracodawca wypłacać mu wynagrodzenie.

Jeżeli uważasz, iż pracodawca niestusznie zwolnił Cię z pracy lub jeśli narusza Twoje prawa, np. nie wypłacając Ci wynagrodzenia lub je zaniżając, możesz wystąpić przeciwko pracodawcy z roszczeniem do Sądu Pracy¹.

Postępowanie to jest wolne od kosztów sądowych. Możesz również złożyć skargę do Państwowej Inspekcji Pracy².

UMOWA CYWILNOPRAWNA

Jeżeli chcesz mieć większą swobodę decydowania o własnym zaangażowaniu w pracę, możesz skorzystać z umów cywilnoprawnych. Pamiętaj, iż przy tego typu umowach pracodawca nie może narzucać ci czasu i miejsca pracy ani wydawać ci bezpośrednich poleceń. Jeżeli to robi, to znaczy, że zawarł z Tobą niewłaściwą umowę i Sąd Pracy może ustalić, że łączy Cię z nim stosunek pracy.

Podstawowymi formami zatrudnienia jest tu umowa-zlecenie/świadczenie usług oraz umowa o dzieło. Umowa-zlecenie wymaga zachowania przez cudzoziemca należytej staranności przy świadczeniu pracy, natomiast dla umowy o dzieło istotny jest rezultat, na jaki strony się umówiły. Umowy takie można rozwiązać w terminach uzgodnionych przez strony. Roszczenia dotyczące wykonania takich umów są dochodzone przed sądami cywilnymi.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ CUDZOZIEMCÓW

Cudzoziemcy mogą podejmować w Polsce działalność na zasadach określonych specjalną ustawą o udziale przedsiębiorców zagranicznych w obrocie gospodarczym w Polsce. Na zasadach takich jak Polacy działalność gospodarczą mogą prowadzić następujący cudzoziemcy:

- ⇒ obywatele UE oraz członkowie ich rodzin,
- ⇒ cudzoziemcy posiadający zgodę na pobyt długoterminowy,
- ⇒ cudzoziemcy posiadający zgodę na pobyt czasowy w związku ze studiami, badaniami naukowymi, połączeniem z rodziną, posiadającym pobyt długoterminowy w innym państwie UE,
- ⇒ cudzoziemcy, którym udzielono ochrony międzynarodowej, wydano zgodę na pobyt humanitarny lub tolerowany,
- ⇒ cudzoziemcy, którzy otrzymali pobyt czasowy w związku z kontynuacją

działalności gospodarczej na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (indywidualni przedsiębiorcy),

- ⇒ cudzoziemcy posiadający Kartę Polaka,
- ⇒ cudzoziemcy korzystający z rządowych programów wsparcia przedsiębiorczości,
- ⇒ uchodźcy wojenni z Ukrainy pod warunkiem uzyskania numeru PESEL,
- ⇒ obywatele amerykańscy.

Pozostali cudzoziemcy są uprawnieni do wykonywania działalności wyłącznie w formie spółki komandytowej, spółki komandytowo-akcyjnej, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, prostej spółki akcyjnej i spółki akcyjnej, a także do przystępowania do takich spółek oraz obejmowania bądź nabywania ich udziałów lub akcji. Spółka zarejestrowana przez cudzoziemca w Polsce jest podmiotem prawa UE i jako taka może nabywać nieruchomości w Polsce bez zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

W zakładaniu spółek i działalności gospodarczej oraz ich prowadzeniu pomagają niektóre organizacje pozarządowe. Można również uzyskać wsparcie instytucji miejskich – Punktu Obsługi Przedsiębiorcy Urzędu Miasta Krakowa przy ul. Zabłocie 22, o którym więcej dowiesz się tutaj¹.

W punkcie zatrudniony jest konsultant ds. przedsiębiorczości, który posługuje się językiem ukraińskim, angielskim i rosyjskim. Z usług konsultanta można skorzystać bezpośrednio na stanowisku obsługi, przez telefon 12 616 5607 oraz za pośrednictwem *Livechata* od poniedziałku do piątku w godz. 7.40-15.30. Obywatelscy mają tu również możliwość skorzystania z bezpłatnych konsultacji u doradcy podatkowego oraz adwokata w sprawach związanych z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej. Przy ul. Zabłocie 22 dyżury pełnią także pracownicy Grodzkiego Urzędu Pracy, Urzędu Statystycznego oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Na stronie internetowej www.dlabiznesu.krakow.pl¹ znajdują się narzędzia ułatwiające cudzoziemcom kontakt z urzędem – Wirtualny Urzędnik (WU), który działa także w formie aplikacji mobilnej. W ramach narzędzia została uruchomiona usługa *Livechat* umożliwiająca prowadzenie dialogu z urzędnikiem w czasie rzeczywistym. Oba narzędzia działają w języku polskim, angielskim i ukraińskim oraz są dostępne: WU 24 godziny na dobę/7 dni w tygodniu, *Livechat* w godzinach pracy urzędu.

PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ PRZEZ OBCOKRAJOWCÓW

Działalność gospodarcza to osobista aktywność zarobkowa wykonywana w sposób ciągły i we własnym imieniu. Jeśli słyszysz, że ktoś prowadzi wła-

sną działalność gospodarczą, to znaczy, że jest przedsiębiorcą i ma zarejestrowaną własną firmę. Polskie przepisy przyznają dużą swobodę w tym zakresie zarówno obywatelom polskim, jak i cudzoziemcom. W większości przypadków każdy na równych prawach może założyć firmę i prowadzić ją w wybranej przez siebie formie.

Prawa przedsiębiorców w Polsce reguluje ustawa, którą przeczytasz tutaj¹.

Obcokrajowiec może prowadzić w Polsce biznes także wtedy, jeśli nie ma polskiego obywatelstwa. Duże znaczenie dla wyboru formy przedsiębiorstwa i procedury rejestracji ma status prawny cudzoziemca. Więcej informacji tutaj² oraz tutaj³.

Prowadzenie działalności gospodarczej przez cudzoziemców.

Obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego, obywatele USA oraz Konfederacji Szwajcarskiej

- własna firma jednoosobowa
- dowolna spółka handlowa

Świadczenie transgranicznych usług – bez rejestrowania działalności w Polsce

- oddział lub przedstawicielstwo w Polsce

Obywatele państw, które nie należą do Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego

- spółka komandytowa,
- komandytowo-akcyjną,
- z ograniczoną odpowiedzialnością,
- spółka akcyjna

- firma jednoosobowa
- dowolna spółka handlowa

- oddział przedsiębiorcy zagranicznego

Udziały w spółkach handlowych, kapitałowych

1.

2.

3.

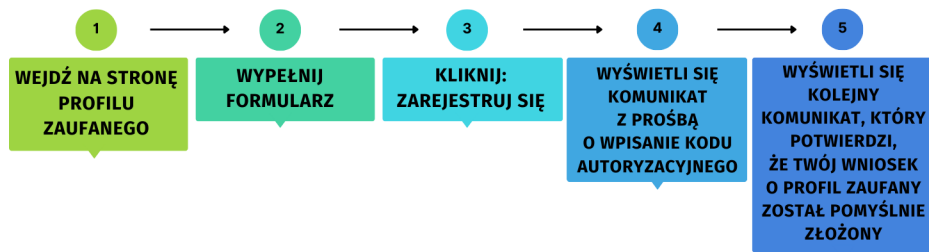
JEDNOOSOBOWA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Działalność jednoosobowa to najprostsza forma prowadzenia działalności:

- ⇒ można ją zarejestrować online, a rejestracja jest bezpłatna,
- ⇒ nie wymaga kapitału na start,
- ⇒ rozliczana jest w formie podatku od osób fizycznych (PIT) i można wybrać formę opodatkowania,
- ⇒ nie musi być podatnikiem VAT, jeśli ma przychody poniżej określonego progu lub jeśli na mocy ustawy działalność jest zwolniona z tego podatku,
- ⇒ w większości wypadków wystarczy uproszczona księgowość lub ewidencja,
- ⇒ przedsiębiorca odpowiada całym swoim majątkiem za zobowiązania swojej firmy ma wyłączone prawo do reprezentowania swojej działalności.

Pierwszy krok do założenia firmy to wpis w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Można to zrobić elektronicznie tutaj¹ i tutaj².

Aby elektronicznie zarejestrować działalność gospodarczą, musisz posiadać Profil Zaufany (PZ), który jest środkiem identyfikacji elektronicznej. PZ potwierdza twoją tożsamość w internecie i pozwala podpisywać dokumenty podpisem elektronicznym.

Zakładanie Profilu Zaufanego zaprezentowano poniżej oraz tutaj³.

Działalność gospodarczą możesz zarejestrować w CEIDG także stacjonarnie za pośrednictwem Urzędu Miasta Krakowa, w Referacie ds. CEIDG Wydziału Spraw Administracyjnych w następujących lokalizacjach:

- ⇒ Urząd Miasta Krakowa, ul. Wielickiej 28a, III piętro, sala obsługi (od poniedziałku do piątku 7.40-18.00),
- ⇒ POM Serenada, al. gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego 41 (od poniedziałku do soboty 10.00-18.00).
- ⇒ Punkt Obsługi Przedsiębiorcy, ul. Zabłocie 22 (od poniedziałku do piątku 7.40-15.30).

Telefon informacyjny: 12 616 55 55.
Informacja telefoniczna w sprawach CEIDG: tel. 12 616 56 27.

Cudzoziemcy, którzy nie znają języka polskiego, a chcą zarejestrować firmę w CEIDG, zmienić jej dane, zawiesić, wznowić lub zamknąć działalność gospodarczą, proponujemy obsługę w języku angielskim w lokalizacji przy ul. Wielickiej 28a. Wizytę należy umówić przez stronę: umawianiewizyt@um.krakow.pl¹.

Jako osoba fizyczna możesz prowadzić także niezarejestrowaną działalność gospodarczą i nie musisz zakładać firmy w CEIDG, jeśli jest to tzw. drobna działalność zarobkowa osób fizycznych. Od lipca 2023 roku próg przychodów, poniżej którego nie trzeba rejestrować działalności gospodarczej, wynosi 2700 zł brutto miesięcznie. Więcej na ten temat przeczytasz tutaj².

Cudzoziemcy rozpoczynający działalność gospodarczą w Polsce mają obowiązek traktować ją jako główne źródło dochodu i podstawę swojego pobytu w Polsce. Oznacza to, że osoba prowadząca działalność gospodarczą nie może uzyskać zezwolenia na pobyt czasowy i pracę lub też „Niebieskiej Karty UE”. Może uzyskać jednak zezwolenia na inny rodzaj pracy poprzez uzyskanie pozwolenia na pracę.

NIP

NIP, czyli numer identyfikacji podatkowej, nadawany jest przez urząd skarbowy i służy do identyfikacji podatnika. Żeby uzyskać NIP, musisz wypełnić zgłoszenie identyfikacyjne. Takie zgłoszenie składasz tylko raz – możesz mieć wyłącznie jeden NIP, niezależnie np. od tego, ile firm prowadzisz. Masz obowiązek posługiwać się numerem NIP, kiedy składasz wszelkiego rodzaju deklaracje, zeznania czy dokonujesz płatności podatków.

NIP DLA PRZEDSIĘBIORCY PRZEZ CEIDG

Jeśli rejestrujesz swoją działalność, to w ramach wniosku o wpis do CEIDG składasz zgłoszenie identyfikacyjne, stanowiące podstawę do nadania NIP. CEIDG przesyła twój wniosek do urzędu skarbowego, który wskażesz. Dzieje się to automatycznie, a potwierdzeniem nadania NIP jest jego opublikowanie w CEIDG. Możesz to sprawdzić najczęściej następnego dnia roboczego.

NIP DLA OSOBY NIEWPISANEJ W CEIDG

Osoba fizyczna, która rozpoczyna działalność gospodarczą niepodlegającą wpisowi do CEIDG, również musi mieć NIP. Zgłoszenie identyfikacyjne składa w urzędzie skarbowym na formularzu NIP-7. Potwierdzenie nadania NIP wydaje w tym przypadku naczelnik urzędu skarbowego w terminie 3 dni od dnia wpływu do niego poprawnego zgłoszenia identyfikacyjnego. Sprawę możesz załatwić osobiście w urzędzie skarbowym, listownie lub elektronicznie. Więcej informacji znajdziesz tutaj³.

1.

2.

3.

OBOWIĄZKI PRZEDSIĘBIORCY WOBEC URZĘDU SKARBOWEGO (US) I ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (ZUS)

Każdy przedsiębiorca objęty jest zobowiązaniami wobec urzędu skarbowego i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Obowiązki rozliczeniowe wobec US:

- ⇒ składanie deklaracji podatkowych,
- ⇒ obliczenie i wpłata zaliczki na podatek dochodowy,
- ⇒ obliczenie i wpłata podatku od towarów i usług (dotyczy płatników VAT i VAT-UE).

Więcej na ten temat przeczytasz tutaj¹.

Obowiązki wobec ZUS:

- ⇒ terminowe zgłoszenie do ubezpieczenia,
- ⇒ odprowadzenie obowiązkowych składek ZUS na właściwe konta,
- ⇒ dokładne obliczenie stawki ubezpieczenia.

Więcej informacji na temat uprawnień i obowiązków przedsiębiorcy przeczytasz w poradnikach przygotowanych przez ZUS i dostępnych tutaj².

Linki przydatne dla przedsiębiorców.

ZATRUDNIENIE I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Jak wybrać optymalną formę opodatkowania przychodów z działalności gospodarczej?

Kto musi płacić VAT?

Obowiązki podatnika VAT – rejestracja i ewidencja.

Rozwiązania podatkowe wspierające pomoc obywatelom Ukrainy.

1.

2.

ZDROWIE I DOSTĘP DO USŁUG MEDYCZNYCH

PUBLICZNA SŁUŻBA ZDROWIA	71
UBEZPIECZENIE	71
OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE	71
DOBROWOLNE UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE	73
USŁUGI W RAMACH NFZ	73
PODSTAWOWA OPIEKA ZDROWOTNA (POZ)	74
REJESTRACJA W PLACÓWCE POZ	74
ZADANIA PLACÓWEK POZ	74
ZADANIA LEKARZA W POZ	75
ZADANIA PIELEŃNIARKI W POZ	75
NOCNA I ŚWIĄTECZNA OPIEKA ZDROWOTNA	75
OKOLICZNOŚCI KORZYSTANIA Z NOCNEJ I ŚWIĄTECZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ	76
NOCNA I ŚWIĄTECZNA OPIEKA ZDROWOTNA – ADRESY I TELEFONY	76
SZPITALNY ODDZIAŁ RATUNKOWY (SOR)	77
WIZYTA W SOR	78
SOR-Y W KRAKOWIE – ADRESY I TELEFONY	78
IZBY PRZYJĘĆ W KRAKOWIE – ADRESY I TELEFONY	79
WEZWANIE POGOTOWIA RATUNKOWEGO (KARETKI)	80
INTERNETOWE KONTO PACJENTA (IKP)	80
USŁUGI W IKP	80
KORZYSTANIE Z IKP	81
TELEFONICZNA INFORMACJA PACJENTA	81
RZECZNIK PRAW PACJENTA	81
PRYWATNA OPIEKA ZDROWOTNA	81

PUBLICZNA SŁUŻBA ZDROWIA

W Krakowie system opieki zdrowotnej zapewnia szeroki zakres usług medycznych. System jest ogólnodostępny, a w mieście istnieje rozbudowana sieć placówek medycznych, w której są szpitale, kliniki, przychodnie, apteki oraz ośrodki rehabilitacyjne.

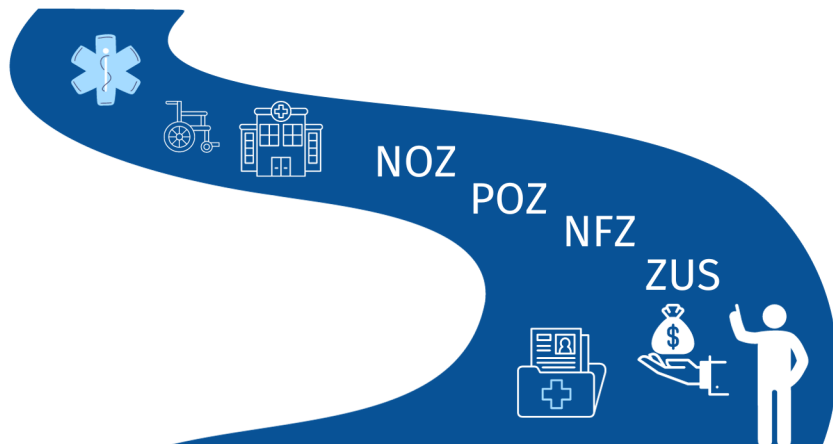
UBEZPIECZENIE

OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE

Osoby posiadające polskie ubezpieczenie zdrowotne mają dostęp do bezpłatnych lub refundowanych usług medycznych w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ). Ubezpieczenie zdrowotne w Polsce jest ubezpieczeniem obowiązkowym i każdy korzystający płaci składkę na publiczną opiekę zdrowotną.

W praktyce wygląda to tak, że co miesiąc określony procent dochodów (w postaci składki zdrowotnej) przekazujemy pośrednio (jako pracownicy, uczniowie, studenci, bezrobotni) lub bezpośrednio (jako pracodawcy albo osoby ubezpieczające się indywidualnie) do ZUS, czyli Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. ZUS przekazuje nasze składki do NFZ, czyli Narodowego Funduszu Zdrowia.

Ze środków NFZ finansowane są: leczenie, badania, pobyt w szpitalach czy refundacja sprzętu rehabilitacyjnego. Zasiłki chorobowe i macierzyńskie są finansowane w ramach innej składki i innego ubezpieczenia.

Usługi medyczne dostępne są na terenie całego kraju.

Ubezpieczenie zdrowotne jest obowiązkowe i dotyczy:

- ⇒ dzieci,
- ⇒ uczniów,
- ⇒ studentów,
- ⇒ bezrobotnych,
- ⇒ pracowników,
- ⇒ zleceniobiorców,
- ⇒ prowadzących działalność gospodarczą,
- ⇒ rencistów,
- ⇒ emerytów.

Na bezpłatną opiekę zdrowotną składkę płacą także pracodawcy, którzy biorą udział w finansowaniu pracowników. Wyjątkiem są pracownicy będący na urlopie bezpłatnym dłużej niż 30 dni. Wówczas pracownik ten nie może korzystać z ubezpieczenia w ZUS.

Urząd Miasta Krakowa, ul. Wielickiej 28a, III piętro, sala obsługi (od poniedziałku do piątku 7.40-18.00). Do ubezpieczenia zdrowotnego zgłasza Cię:

- ⇒ pracodawca, jeśli jesteś pracownikiem,
- ⇒ szkoła lub uczelnia, jeśli jesteś uczniem lub studentem,
- ⇒ powiatowy urząd pracy, jeśli jesteś bezrobotnym,
- ⇒ zakład emerytalny lub rentowy, jeżeli jesteś emerytem lub rencistą.

Jeżeli masz dzieci, niepracującego małżonka lub rodziców we wspólnym gospodarstwie domowym, którzy nie mają tytułu do ubezpieczenia – powiadom o tym fakcie swojego płatnika (np. pracodawcę). Możesz bezpłatnie zgłosić ich do ubezpieczenia zdrowotnego. Powinieneś to zrobić w dniu podpisania umowy o pracę lub w ciągu 7 dni od zaistnienia okoliczności (np. utrata pracy małżonka).

Twoje dzieci będą korzystały z ubezpieczenia zdrowotnego:

- ⇒ do 18. roku życia, jeśli nie będą kontynuowały edukacji,
- ⇒ do 26. roku życia, jeśli będą kontynuowały edukację w szkole lub na studiach,
- ⇒ bez ograniczeń wiekowych, jeśli posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności.

DOBROWOLNE UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE

Jeżeli nie pracujesz lub osiągasz korzyści z umowy o dzieło i nie opłacasz składek ubezpieczenia zdrowotnego, a chciałbyś korzystać z systemu publicznej opieki zdrowotnej, możesz skorzystać z dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego.

W tym celu należy złożyć wniosek – wzór pobierzesz tutaj¹ i podpisać stosowną umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia. Sala obsługi klientów NFZ znajduje się w Krakowie, przy ul. Wadowickiej 8W.

Następnie złóż w odpowiednim inspektoracie ZUS (adresy sprawdzisz tutaj²) pocztą lub przez ePUAP właściwy druk:

- ⇒ ZUS, ZZA³
- ⇒ ZUS, ZCNA⁴.

USŁUGI W RAMACH NFZ

Będąc w systemie opieki zdrowotnej, masz prawo do korzystania z następujących świadczeń:

1. Podstawowa opieka zdrowotna.
2. Ambulatoryjna opieka specjalistyczna.
3. Leczenie szpitalne.

4. Rehabilitacja lecznicza.
5. Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień.
6. Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze w ramach opieki długoterminowej.
7. Leczenie stomatologiczne.
8. Leczenie uzdrowiskowe.
9. Zaopatrzenie w wyroby medyczne.
10. Ratownictwo medyczne.
11. Opieka paliatywna i hospicyjna.
12. Świadczenia wysokospecjalistyczne.
13. Programy zdrowotne.
14. Leki i programy lekowe.

PODSTAWOWA OPIEKA ZDROWOTNA (POZ)

Osoby ubezpieczone lub uprawnione do świadczeń wybierają w ramach POZ swoich: lekarza, pielęgniarkę i położną przez deklarację wyboru. Jest to specjalny formularz, który można złożyć:

- ⇒ stacjonarnie w wybranej przez siebie placówce POZ lub
- ⇒ elektronicznie przez Internetowe Konto Pacjenta (IKP).

Więcej o wyborze i zmianie świadczeniodawców POZ przeczytasz tutaj¹:
Jak wybrać lub zmienić świadczeniodawcę POZ.

REJESTRACJA W PLACÓWCE POZ

Na wizytę do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej możesz się zapisać:

- ⇒ osobiście,
- ⇒ telefonicznie,
- ⇒ za pośrednictwem osoby trzeciej,
- ⇒ drogą elektroniczną.

Masz prawo zapisać się na wizytę dowolnego dnia w godzinach pracy placówki podstawowej opieki zdrowotnej na podstawie zgłoszenia we wszystkich wcześniej wskazanych formach.

Więcej informacji na temat umawiania wizyt znajdziesz na stronie Rzecznika Praw Pacjenta tutaj²: W jaki sposób zapisać się na wizytę do lekarza rodzinnego?

ZADANIA PLACÓWEK POZ

Placówki POZ działają od poniedziałku do piątku w godzinach: 8.00-18.00. Porady odbywają się stacjonarnie, w formie teleporad lub w domu pacjenta. W godzinach nocnych (18.00-8.00) oraz w święta i weekendy doraźnej pomocy udziela nocna i świąteczna opieka zdrowotna.

Jeśli przyjdiesz chory do przychodni, powinieneś uzyskać wizytę w dniu zgłoszenia. Jeśli to niemożliwe – w terminie uzgodnionym z Tobą.

ZADANIA LEKARZA W POZ

Lekarz POZ diagnozuje chorobę i udziela porad w zakresie leczenia pacjenta oraz może:

- ⇒ zlecić badania diagnostyczne, transport sanitarny, zabiegi w gabinecie zabiegowym lub w domu pacjenta,
- ⇒ skierować do poradni specjalistycznej, szpitala, sanatorium, zakładu opiekuńczo-leczniczego, zakładu pielęgnacyjno-opiekuńczego, hospicjum czy do objęcia opieką w warunkach domowych (pielęgniarska opieka długoterminowa, hospicjum domowe),
- ⇒ wystawić zlecenie na zaopatrzenie w wyroby medyczne, np. wózek inwalidzki ręczny, balkoniki, kule, materace przeciwoślizgowe, pieluchomajtki czy cewniki,
- ⇒ wypisać receptę na leki,
- ⇒ wystawić orzeczenie o stanie zdrowia.

Więcej informacji na temat zadań lekarza podstawowej opieki zdrowotnej znajdziesz tutaj¹: Jak może Ci pomóc lekarz podstawowej opieki zdrowotnej.

ZADANIA PIELĘGNIARKI W POZ

Pielęgniarka POZ wykonuje zabiegi na podstawie skierowań i zleceń wystawionych przez lekarzy lub własnych uprawnień – w placówkach POZ i w domu pacjenta.

Pielęgniarka może m.in.: wykonać zastrzyk, podłączyć kroplówkę, zmienić opatrunek, pobrać materiał do badań diagnostycznych, wypisać receptę na niektóre leki, zgodnie z uprawnieniami, udzielić porady w zakresie choroby, udzielić porady edukacyjnej w ramach promocji zdrowia i profilaktyki.

Więcej informacji na temat zadań pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej znajdziesz tutaj²: Jak może Ci pomóc pielęgniarka POZ.

NOCNA I ŚWIĄTECZNA OPIEKA ZDROWOTNA

Jeśli nagle zachorujesz lub stan Twojego zdrowia nagle się pogorszy, możesz udać się po pomoc do dowolnego punktu nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej w Polsce. Pamiętaj, że nie obowiązuje rejonizacja.

W nocy (w godzinach 18.00 – 8.00) oraz w dni ustawowo wolne od pracy rolę przychodni POZ przejmują przychodnie nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej. W tym czasie możesz też skorzystać z Telefonicznej Informacji

Pacjenta (TIP). Telefon TIP dostępny jest 24 godziny na dobę 7 dni w tygodniu. Numer: 800 137 200. Konsultanci nie udzielają porad medycznych tutaj¹.

OKOLICZNOŚCI KORZYSTANIA Z NOCNEJ I ŚWIĄTECZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ

Skorzystaj z niej, jeśli Ty lub Twój bliski źle się czuje i obawiasz się, że stan zdrowia pogorszy się do następnego dnia, ale nie ma zagrożenia życia. W uzasadnionych medycznie przypadkach lekarz może zdecydować się na wizytę domową. Jeśli jednak Ty lub Twój bliski czuje się źle, ale stan jest stabilny, poczekaj do następnego dnia. Zwróć się po pomoc do swojego lekarza POZ.

NOCNA I ŚWIĄTECZNA OPIEKA ZDROWOTNA – ADRESY I TELEFONY

Najbliższy punkt nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej w Krakowie znajdziesz na stronie Małopolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia – tutaj².

Wojewódzki Specjalistyczny
Szpital Dziecięcy
im. św. Ludwika w Krakowie

Kraków,
ul. Strzelecka 2a

(12) 619 86 87
(12) 619 86 61

Specjalistyczny Szpital
im. J. Dietla w Krakowie

Kraków,
al. Focha 33

(12) 68 76 400
(12) 68 76 442
(12) 68 76 479
(12) 68 76 492

Szpital Specjalistyczny
im. Stefana Żeromskiego
Samodzielny Publiczny
Zakład Opieki Zdrowotnej
w Krakowie

Kraków,
os. Na Skarpie 66

(12) 66295 76
(12) 622 95 45

ZROWIE I DOSTĘP DO USŁUG MEDYCZNYCH

Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera w Krakowie Sp. z o.o.	Kraków, os. Złotej Jesieni 1	(12) 64 68 792
Szpital św. Rafała w Krakowie	Kraków, ul. Armii Krajowej 5	(12) 629 88 00
Szpital św. Rafała w Krakowie	Kraków, ul. Bochenka 12	(12) 629 88 00
NZOZ Kraków-Południe	Kraków, ul. Kutrzeby 4	(12) 656 10 07
NZOZ Kraków-Południe	Kraków, ul. Szwedzka 27	(12) 266 02 70
Szpital Miejski Specjalistyczny im. Gabriela Narutowicza w Krakowie	Kraków, ul. Prądnicka 35	(12) 257 86 06
Krakowski Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II w Krakowie	Kraków, ul. Prądnicka 80 Pawilon M-V wejście C	(12) 614 28 88

SZPITALNY ODDZIAŁ RATUNKOWY (SOR)

Szpitalny oddział ratunkowy to miejsce, w którym ratuje się życie i nagle zagrożone zdrowie człowieka.

Udaj się na SOR, jeśli:

- ⇒ doznałeś urazu, uległeś wypadkowi (np. zranienie, złamanie),
- ⇒ nagle źle się poczułeś i podejrzewasz zawał, udar, masz problemy z krążeniem,
- ⇒ przychodnia nie może udzielić Ci pomocy, a Twój stan wskazuje na to, że nie możesz czekać.

Pomoc w szpitalnym oddziale ratunkowym (SOR) obejmuje również świadczenia, które wymagają szybkiej diagnostyki i leczenia. Ale le-

karz SOR kieruje wyłącznie na badania i konsultacje niezbędne ze względu na stan nagłego zagrożenia życia lub zdrowia. W razie potrzeby SOR kieruje pacjenta na leczenie szpitalne lub zapewnia transport do innej specjalistycznej placówki.

SOR nie zastępuje lekarza POZ ani lekarza poradni specjalistycznej. Na SOR nie idziesz w razie przeziębienia czy niestrawności. Nie jest to też miejsce, do którego przychodzisz po receptę na leki lub skierowanie na badania.

WIZYTA W SOR

W szpitalnym oddziale ratunkowym nie obowiązuje kolejność zgłoszeń według czasu przybycia. To profesjonalista medyczny (nie pracownik rejestracji) decyduje na podstawie stanu zdrowia pacjentów, kogo ratować w pierwszej kolejności.

Coraz więcej szpitali prowadzi wśród pacjentów SOR tzw. triaż. To metoda kwalifikowania pacjentów na tych, którzy potrzebują pomocy natychmiast bądź pilnie, i tych, którzy mogą z medycznego punktu widzenia na pomoc poczekać.

Podstawowe kody triażu:

czerwony – bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia, pomoc musi być udzielona natychmiast;

żółty – przypadek pilny i pacjent powinien być przyjęty jak najszybciej;

zielony – przypadek stabilny, nie ma zagrożenia życia lub poważnego uszczerbku na zdrowiu, pacjent zostanie przyjęty po pacjentach z kodem czerwonym i żółtym.

W niektórych szpitalach są dodatkowe kody: pomarańczowy i niebieski (im bardziej gorący odcień koloru, tym pilniejszy przypadek).

SOR-Y W KRAKOWIE – ADRESY I TELEFONY

Szpital Miejski Specjalistyczny
im. Gabriela Narutowicza
w Krakowie

Kraków,
ul. Prądnicka 35-37

(12) 257 82 80

Szpital Uniwersytecki w Krakowie	Kraków, ul. Jakubowskiego 2	(12) 400 17 50/51/52/53/54/55
5. Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krakowie	Kraków, ul. Wrocławska 1-3	(12) 630 81 39
Szpital Specjalistyczny im. Stefana Żeromskiego – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krakowie	Kraków, os. Na Skarpie 66	(12) 622 92 26
Uniwersytecki Szpital Dziecięcy w Krakowie	Kraków, ul. Wielicka 265	(12) 333 91 86
Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera w Krakowie sp. z o.o.	Kraków, os. Złotej Jesieni 1	(12) 646 86 80

IZBY PRZYJĘĆ W KRAKOWIE – ADRESY I TELEFONY

		
Szpital Specjalistyczny im. Józefa Dietla w Krakowie	Kraków, ul. Skarbowa 1	(12) 687 62 05
Krakowski Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II	Kraków, ul. Prądnicka 80	(12) 614 30 94
Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Krakowie	Kraków, ul. Galla 25	(12) 637 42 05
 Szpital św. Rafała	Kraków, ul. Bochenka 12	(12) 650 08 18/819
Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. św. Ludwika w Krakowie	Kraków, ul. Strzelecka 2	(12) 619 86 13

WEZWANIE POGOTOWIA RATUNKOWEGO (KARETKI)

W przypadku nagłych wypadków i sytuacji, które wymagają natychmiastowej opieki medycznej, można skorzystać z pogotowia ratunkowego, które działa w całym Krakowie. Pamiętaj – karetkę wzywaj tylko w sytuacji:

- ⇒ bezpośredniego zagrożenia życia,
- ⇒ nagłej, której skutkiem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu, uszkodzenie ciała lub utrata życia,
- ⇒ nagłego pogorszenia się stanu osoby chorej, który może prowadzić do uszczerbku na zdrowiu.

Nie wzywaj karetki do zachorowań i zdarzeń, które nie powodują nagłego zagrożenia zdrowia i życia. Nie dzwoń na pogotowie także wtedy, gdy potrzebujesz recepty na leki, skierowania do specjalisty, dodatkowych badań lub konsultacji specjalistycznych!

Dyspozytor medyczny, po ocenie sytuacji, może odmówić wystania karetki, podając przyczynę odmowy oraz sposób dalszego postępowania.

INTERNETOWE KONTO PACJENTA (IKP)

Internetowe Konto Pacjenta to bezpłatna usługa Ministerstwa Zdrowia, dzięki której uzyskasz szybki dostęp do swoich informacji medycznych oraz załatwisz wiele spraw bez konieczności wizyty w przychodni. Internetowe Konto Pacjenta ma każda osoba, która posiada numer identyfikacyjny PESEL, w tym także cudzoziemcy.

Usługi w IKP

Po zalogowaniu się na Internetowe Konto Pacjenta znajdziesz tam m.in.:

- ⇒ e-recepty (z informacją o dawkowaniu leków), e-skierowania, e-zwolnienia,
- ⇒ historię wszystkich wizyt lekarskich, zabiegów czy hospitalizacji.

Jeśli jesteś rodzicem, uzyskasz dostęp do danych medycznych dzieci do 18. roku życia (dane dzieci widoczne są na koncie tego z rodziców, który zgłosił je do ubezpieczenia w ZUS). Możesz też udostępnić swoje dane medyczne bliskiej osobie, lekarzowi, placówce medycznej lub farmaceucie. Za pomocą wyszukiwarki leków dostępnych w Polsce możesz też znaleźć informacje na temat interesującego Cię produktu leczniczego.

Dzięki IKP możesz też otrzymać e-receptę SMS-em lub e-mailem na podany numer telefonu lub e-mail, uzyskać kolejną receptę na przyjmowane leki bez wizyty u lekarza (w przypadku choroby przewlekłej i po konsultacji, np. z lekarzem), odebrać e-skierowanie, dowiedzieć się, gdzie można się leczyć, wybrać lub zmienić lekarza, pielęgniarkę i/lub położną POZ, złożyć wniosek o wydanie Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ).

KORZYSTANIE Z IKP

Aby korzystać z IKP, zaloguj się na portalu pacjent.gov.pl¹ poprzez swój profil Zaufany.

TELEFONICZNA INFORMACJA PACJENTA

Pod numerem Telefonicznej Informacji Pacjenta 800 190 590 uzyskasz informację o nocnej i świątecznej opiece lekarskiej, najbliższym SOR oraz aptecę, w której znajdziesz swój lek. Dowiesz się też o najkrótszym terminie do lekarza specjalisty.

RZECZNIK PRAW PACJENTA

Zadaniem Rzecznika Praw Pacjenta jest dbanie o to, aby przychodnie, szpitale, lekarze i wszystkie placówki medyczne przestrzegały praw pacjenta i zapewniały mu maksymalne bezpieczeństwo oraz komfort w trakcie leczenia.

Zgłoś się do Rzecznika Praw Pacjenta, jeśli uważasz, że doszło do naruszenia Twoich praw jako pacjenta. W tym celu możesz:

- ⇒ zadzwonić na numer Telefonicznej Informacji Pacjenta 800 190 590, czynnej od pn. do pt. w godz. 8.00–18.00,
- ⇒ napisać e-mail na adres kancelaria@rpp.gov.pl,
- ⇒ skontaktować się poprzez czat, który dostępny jest na stronie internetowej tutaj²,
- ⇒ umówić się na osobiste spotkanie z pracownikiem w siedzibie biura w Warszawie przy ul. Młynarskiej 46.

PRYWATNA OPIEKA ZDROWOTNA

Aby skorzystać z usług opieki zdrowotnej w Krakowie, zwykle należy najpierw zarejestrować się w przychodni lub klinice. Wizyty u lekarza specjalisty wymagają często wcześniejszej rezerwacji. Dostęp do specjalistów czasami może być ograniczony ze względu na duże zapotrzebowanie i czas oczekiwania na terminy wizyt może być dłuższy.

W Krakowie można również skorzystać z usług prywatnych placówek medycznych, gdzie dostęp i czas oczekiwania na wizytę może być krótszy, ale niesie to za sobą koszty dla pacjenta.

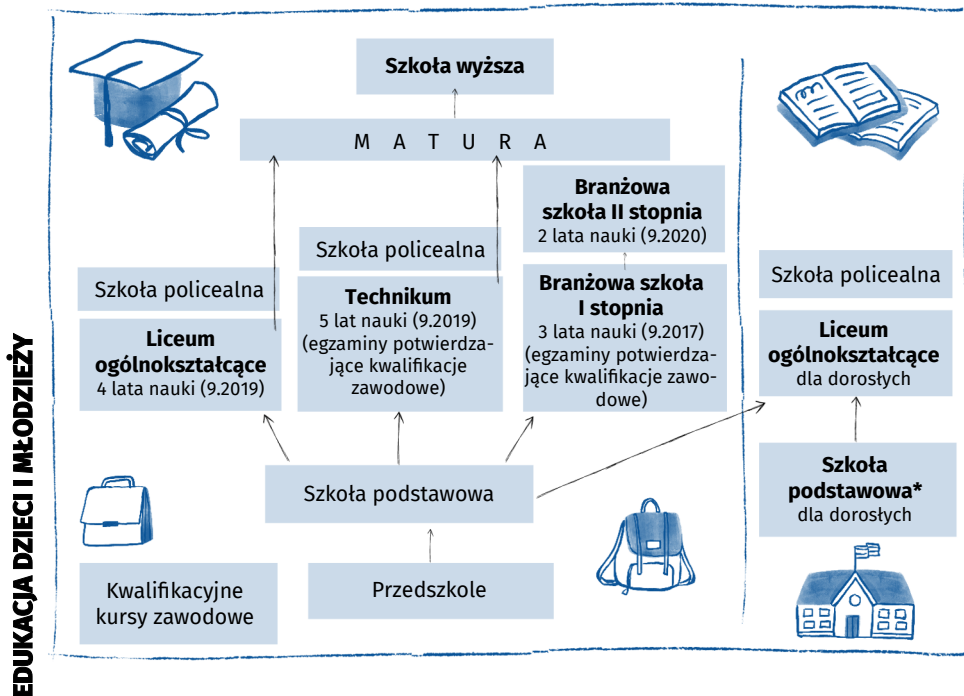
Podsumowując, system opieki zdrowotnej w Krakowie zapewnia dostęp do różnorodnych usług medycznych, jednak czas oczekiwania na niektóre świadczenia może się wydłużać. Dostęp do usług medycznych zależy również od statusu ubezpieczenia oraz możliwości skorzystania z placówek prywatnych.

EDUKACJA DZIECI I MŁODZIEŻY

SYSTEM EDUKACJI W POLSCE	82
DZIECKO W ŻŁOBKU	83
DZIECKO W PRZEDSZKOLU	84
DZIECKO SZEŚCIOLETNIE W „ZERÓWCE” (W PRZEDSZKOLU LUB W SZKOLE)	86
UCZEŃ/UCZENNICA W SZKOLE PODSTAWOWEJ	86
UCZEŃ/UCZENNICA W SZKOLE PONADPODSTAWOWEJ	87
NAUKA RELIGII W POLSKIEJ SZKOLE	88
OBOWIĄZEK SZKOLNY I NAUKA A ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO	89
PROCEDURA PRZYJĘCIA DO SZKOŁY DZIECKA CUDZOZIEMSKIEGO	89
PORADNIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE	90
INTERNATY I BURSY	92
EDUKACJA SPECJALNA	93

SYSTEM EDUKACJI W POLSCE

Art. 70 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej mówi, że:

- ⇒ każdy ma prawo do nauki – z tego prawa na tych samych zasadach korzystają zarówno Polacy, jak i obcokrajowcy,
- ⇒ nauka w szkołach publicznych w Polsce jest bezpłatna,
- ⇒ rodzice mogą wybrać dla swojego dziecka inną szkołę niż szkoła publiczna.

Nauka, opieka i dostęp do szkoły (rekrutacja) odbywa się dla uczniów i uczennic cudzoziemskich na takich samych zasadach, jak dla obywateli polskich. Trochę inna jest sytuacja osób dorosłych: w publicznych szkołach dla dorosłych, branżowych szkołach II stopnia, szkołach policealnych, artystycznych, kolegiach pracowników służb społecznych czy też edukacji w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych, cudzoziemcy uczą się co do zasady odpłatnie. Wysokość opłat ustalają dyrektorzy tych szkół.

Edukacja – prawa i obowiązki

PRAWA	OBOWIĄZKI
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ do bezpłatnej nauki w szkole publicznej do 18. roku życia ⇒ do wyboru szkoły niepublicznej (nauka może być odpłatna, rodzice płacą tzw. czesne) ⇒ do decyzji, czy korzysta z lekcji religii/etyki oraz – jeśli korzysta – do wyboru lekcji konkretnej religii	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ szkolny – do ukończenia szkoły podstawowej ⇒ nauki – do ukończenia 18. roku życia (w formie szkolnej, np. w liceum, technikum albo szkole branżowej lub w formie pozaszkolnej, np. przygotowanie zawodowe u pracodawcy)

Obowiązek szkolny można realizować w szkole publicznej lub niepublicznej. Każdy rodzaj szkoły realizuje tę samą podstawę programową i wydaje takie same, państwowe świadectwa ukończenia klasy i szkoły. Szkoły publiczne (prowadzone przez jednostkę samorządu terytorialnego, np. gminę) są bezpłatne. Szkoły niepubliczne (prowadzone przez osoby prywatne lub fundacje/stowarzyszenia) są najczęściej odpłatne – uczniowie płacą tzw. wpisowe (jeden raz) i czesne (co miesiąc).

Wykaz wszystkich szkół i przedszkoli w Krakowie znajduje się tutaj¹.

Wykaz placówek niesamorządowych w Krakowie².

DZIECKO W ŻŁOBKU

Żłobek nie jest częścią systemu edukacji. To jedna z form opieki nad małymi dziećmi od 20. tygodnia do końca roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3. rok życia. Żłobek pomaga rodzicom

1.

2.

godzić pracę zawodową z opieką nad dzieckiem. Szczegółowe warunki przyjmowania dzieci określa statut żłobka.

Czas pobytu w żłobku to zasadniczo do 10 godzin dziennie. Na wniosek rodzica czas ten może być wydłużony, za dodatkową opłatą. W Krakowie działają 22 żłobki gminne dysponujące 2344 miejscami. Rodzice ponoszą opłaty za pobyt oraz wyżywienie.

Zapisy do żłobka trwają – w miarę wolnych miejsc – przez cały rok, a o przyjęciu decyduje dyrektor. Jeśli chcesz zapisać dziecko do żłobka, zgłoś się do dyrektora, żeby złożyć wniosek i wypełnić kartę zapisu dziecka. Po przyjęciu dziecka do żłobka dyrektor podpisuje z rodzicem umowę. Wybór lokalizacji nie zależy od twojego miejsca zamieszkania – nie obowiązuje rejonizacja.

Nadzór nad działalnością żłobków sprawuje Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa (tel. 12 616 50 58).

Więcej informacji i wykaz żłobków samorządowych znajduje się tutaj¹.

Ogólne informacje na temat żłobków znajdziesz tutaj² i tutaj³.

Inne formy opieki instytucjonalnej nad dzieckiem do lat 3 to klub dziecięcy i tzw. dzienny opiekun.

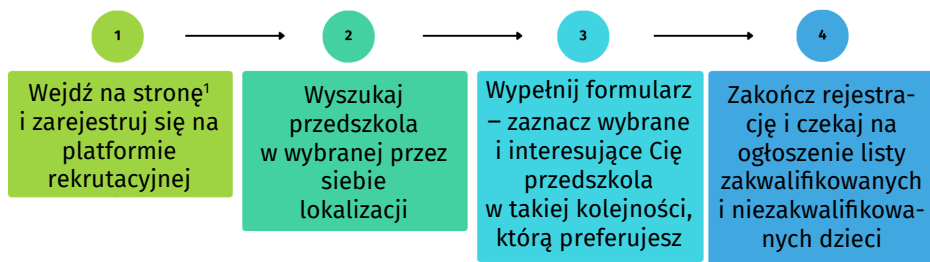
DZIECKO W PRZEDSZKOLU

Przedszkole to forma opieki, edukacji i wychowania dla dzieci od 3. r.ż. W wyjątkowych przypadkach dyrektor przedszkola (poza systemem rekrutacji) może przyjąć dziecko, które ma skończone 2,5 roku. Edukacja przedszkolna nie jest obowiązkowa i może być realizowana w takich miejscach jak:

- ⇒ przedszkola,
- ⇒ oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych,
- ⇒ zespoły wychowania przedszkolnego,
- ⇒ punkty przedszkolne.

Rodzic, który chce zapisać dziecko do przedszkola, musi wziąć udział w rekrutacji. W Krakowie rekrutacja odbywa się elektronicznie i rozpoczyna się na początku marca każdego roku. W Krakowie przeprowadzane są dwa postępowania: pierwsza rekrutacja w marcu i druga – uzupełniająca na przełomie maja i czerwca. Za rekrutację do przedszkoli samorządowych odpowiada Wydział Edukacji Urzędu Miasta Krakowa (UMK). W zakładce „Pliki do pobrania” rodzic znajdzie instrukcję (tylko po polsku). Uwaga! Żeby złożyć wniosek o przyjęcie do przedszkola, dziecko musi mieć nr PESEL!

Jeżeli dziecko nie ma numeru PESEL, należy zgłosić się do przedszkola, do którego rodzice chcą zapisać dziecko i poprosić o pomoc.

Pełne informacje o rekrutacji do przedszkoli w Krakowie znajdują się tutaj².

Rodzic, którego dziecko chodzi już do przedszkola, musi pod koniec lutego złożyć w tym przedszkolu deklarację woli korzystania z przedszkola w kolejnym roku szkolnym.

Może się zdarzyć, że w przedszkolach samorządowych zabraknie miejsc – wówczas rodzice często decydują się na zapisanie dziecka do przedszkola niepublicznego. Taka decyzja może też wynikać np. z zainteresowania ofertą zajęć dodatkowych w przedszkolu niepublicznym, z wyboru lokalizacji, czasu pobytu itp.

Wykaz przedszkoli samorządowych znajduje się tutaj³.

Możesz przeczytać informacje znajdujące się tutaj⁴.

Przedszkole publiczne (samorządowe) i niepubliczne – porównanie:

usługa	przedszkole publiczne	przedszkole niepubliczne
pobyt	od 8.00 do 13.00 pobyt jest bezpłatny, każda dodatkowa godzina kosztuje 1,14 zł	rodzice płacą tzw. czesne, czasami też tzw. wpisowe; ceny ustala wolny rynek
wyżywienie	odpłatne	odpłatne
zajęcia dodatkowe	bezpłatne	pokrywane z czesnego lub dodatkowo płatne

DZIECKO SZĘŚCIOLETNIE W „ZERÓWCE” (W PRZEDSZKOLU LUB W SZKOLE)

Dziecko sześćoletnie objęte jest obowiązkiem szkolnym. Oznacza to, że obowiązkowo realizuje roczne przygotowanie przedszkolne (tzw. zerówkę) w szkole lub w przedszkolu. Edukacja dziecka 6-letniego w przedszkolu samorządowym lub oddziale przedszkolnym (zerówce) w szkole podstawowej jest obowiązkowa i bezpłatna. Jeśli jednak dziecko będzie korzystało z wyższenia, rodzice pokrywają ten koszt. Edukacja dziecka 6-letniego w przedszkolu prywatnym lub w szkole prywatnej jest odpłatna.

UCZEŃ/UCZENNICA W SZKOLE PODSTAWOWEJ

Rekrutacja do klas pierwszych w szkołach podstawowych rozpoczyna się z początkiem marca każdego roku. W Krakowie rekrutacja odbywa się elektronicznie – więcej tutaj¹. Na tej stronie publikowane są szczegółowe zasady i formularze rekrutacyjne oraz terminy.

W Krakowie przeprowadzane są dwa postępowania: pierwsza rekrutacja w marcu i druga – uzupełniająca – w maju każdego roku. Dzieci zamieszkałe w obwodzie danej szkoły przyjmowane są z urzędu (nie muszą brać udziału w postępowaniu rekrutacyjnym). Rekrutacja do klas wyższych niż pierwsza w szkole podstawowej prowadzona jest cały rok. Żeby zapisać dziecko do szkoły, rodzic powinien skontaktować się w pierwszej kolejności z dyrektorem szkoły obwodowej.

Obwód szkoły to rejon zamieszkania uczniów i uczennic, którzy mają zapewnione w pierwszej kolejności miejsce w danej szkole. Wyszukiwarka szkół obwodowych w Krakowie dostępna jest tutaj².

Szkoła podstawowa trwa 8 lat i dzieli się na dwa etapy:

- ⇒ klasy 1-3 (edukacja wczesnoszkolna),
- ⇒ klasy 4-8 (nauczanie w podziale na poszczególne przedmioty).

Do szkoły podstawowej chodzą uczennice i uczniowie od 7. do 15. roku życia. W klasie ósmej, w maju, wszyscy piszą obowiązkowy egzamin ósmoklasisty. Nie jest określony minimalny wynik, jaki uczeń powinien uzyskać, dlatego egzaminu ósmoklasisty nie można nie zdać, jednak wynik tego egzaminu decyduje o przyjęciu do szkoły ponadpodstawowej (szkoły określają kryteria przyjęcia, czyli minimalną liczbę punktów). Ważne informacje na temat tego egzaminu publikowane są tutaj³.

Egzamin dla uczniów cudzoziemskich ma tzw. dostosowania, które dotyczą formy (inne arkusze egzaminacyjne) i warunków (np. wydłużony czas).

Szczegółowe informacje na ten temat publikuje corocznie Centralna Komisja Egzaminacyjna na stronie tutaj¹.

UCZEŃ/UCZENNICA W SZKOLE PONADPODSTAWOWEJ

Uczeń/uczennica w wieku 16-18 lat realizuje obowiązek szkolny w szkole ponadpodstawowej lub poza szkołą, np. odbywa przygotowanie zawodowe u pracodawcy. W Polsce funkcjonują następujące szkoły ponadpodstawowe:

- ⇒ 4-letnie liceum ogólnokształcące,
- ⇒ 5-letnie technikum,
- ⇒ 3-letnia szkoła branżowa (I stopnia).

Osoba, która w trakcie nauki w szkole skończyła 18 lat, ma prawo do bezpłatnej nauki w publicznej szkole ponadpodstawowej do czasu jej ukończenia (w niepublicznej szkole ponadpodstawowej ma prawo do nauki na dotychczasowych zasadach).

W Krakowie rekrutacja do szkół ponadpodstawowych odbywa się w drugiej połowie maja z wykorzystaniem systemu informatycznego, dostępnego na stronie tutaj².

Zainteresowani wprowadzają do systemu jeden wniosek o przyjęcie, w którym wskazują dowolną liczbę liceów ogólnokształcących, techników i branżowych szkół I stopnia prowadzonych przez Miasto Kraków.

Do szkoły ponadpodstawowej uczeń/uczennica mogą być przyjęci także w trakcie trwania roku szkolnego, jeśli w klasach są wolne miejsca.

Szczegółowe informacje na temat rekrutacji do szkół ponadpodstawowych w Krakowie znajdują się tutaj³.

W ostatniej klasie liceum i technikum uczniowie i uczennice zdają maturę, czyli egzamin dojrzałości. Egzamin ten nie jest obowiązkowy, a jego wyniki decydują o przyjęciu absolwenta/absolwentki na studia. Ważne informacje na temat tego egzaminu publikowane są tutaj⁴.

Uczniowie i uczennice techników, szkół branżowych I stopnia oraz dorośli słuchacze i dorosłe słuchaczki szkół branżowych II stopnia i szkół policealnych zdają także egzaminy zawodowe. Osoba, która zdała taki egzamin w danym zawodzie, otrzymuje certyfikat kwalifikacji zawodowej. Więcej informacji można znaleźć tutaj⁵.

typ szkoły, czas trwania, uzyskiwanie wykształcenia	ważne egzaminy	ścieżka kariery edukacyjnej
szkoła podstawowa trwa 8 lat - wykształcenie podstawowe	egzamin ósmoklasisty obowiązkowy	wynik decyduje o przyjęciu do szkoły ponadpodstawowej (szkoły ustalają minimalny próg punktowy)
liceum ogólnokształcące trwa 4 lata - wykształcenie średnie	matura (nieobowiązkowa daje dostęp do uczelni wyższych)	studia wyższe (wymagana matura), szkoła policealna, kursy kwalifikacyjne, rynek pracy
technikum trwa 5 lat - wykształcenie średnie zawodowe	matura (nieobowiązkowa, daje dostęp do uczelni wyższych) egzaminy potwierdzające kwalifikacje w zawodzie (dają dostęp do rynku pracy)	studia wyższe (wymagana matura), szkoła policealna, kursy kwalifikacyjne, rynek pracy
szkoła branżowa I stopnia trwa 3 lata - wykształcenie zawodowe	egzaminy potwierdzające kwalifikacje w zawodzie (dają dostęp do rynku pracy)	szkoła branżowa II stopnia, liceum dla dorosłych, kursy kwalifikacyjne, rynek pracy

NAUKA RELIGII W POLSKIEJ SZKOLE

W publicznych przedszkolach i szkołach uczniowie i uczennice mogą złożyć deklarację uczestnictwa w lekcjach religii (udział w lekcjach religii jest dobrowolny). W polskich szkołach zasadniczo nauczana jest religia katolicka. Jeżeli jednak dyrektor otrzyma wniosek o nauczanie innych religii, powinien podjąć działania zmierzające do zorganizowania takich lekcji. W przypadku, gdy w szkole jest mniej niż 7 osób zainteresowanych nauką danego wyznania, w porozumieniu z właściwym Kościołem lub związkiem wyznaniowym, lekcje religii organizuje się w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym punkcie katechetycznym. W Krakowie funkcjonują następujące punkty katechetyczne:

1. Kościół Ewangelicko-Augsburski
2. Kościół Ewangelicko-Augsburski,
3. Kościół Chrześcijan Baptystów w RP Zbór w Bielsku-Białej,
4. Kościół Zielonoświątkowy Zbór „Betlejem”,
5. Kościół Chrystus Królem w Krakowie,
6. Kościół Prawosławny,
7. Kościół Adwentystów Dnia Siódmego,
8. Parafia Greckokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Krakowie,
9. Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w RP,
10. Zbór Kościoła Chrześcijan-Baptystów,
11. Kościół Boży w Polsce – Kościół Jezusa Chrystusa w Krakowie.

Zainteresowani nauką własnej religii mogą uzyskać informacje osobiście

w Wydziale Edukacji UMK przy Stachowicza 18 lub pod numerem telefonu: (12) 616 52 47 oraz u dyrektora szkoły.

OBOWIĄZEK SZKOLNY I NAUKI A ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO

Brak znajomości języka polskiego nie zwalnia z obowiązku szkolnego i nauki i nie może być podstawą odmowy przyjęcia do szkoły. W systemie edukacji zaplanowano rozwiązania wspierające ucznia cudzoziemskiego i polskiego tzw. powracającego.

Oddział przygotowawczy (OP) – tworzy się go w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych (z wyłączeniem szkół specjalnych) dla obcokrajowców i obywateli Polski powracających z zagranicy. Okres nauki w takim oddziale jest dostosowany do postępów ucznia i jego możliwości. Zasadniczo jeden rok, ale może zostać skrócony lub przedłużony do dwóch lat. W OP oraz w oddziałach ogólnodostępnych uczniowie i uczennice mogą liczyć na wsparcie asystentów międzykulturowych. W OP uczy się maksymalnie 25 uczniów. Po ukończeniu nauki w OP uczeń/uczennica kontynuuje naukę w oddziale ogólnodostępnym. Jeśli doświadcza trudności w nauce, może korzystać ze wsparcia pedagogów i psychologów szkolnych. Pomoc można otrzymać w samorządowych poradniach psychologiczno-pedagogicznych. Informator na temat OP znajduje się tutaj¹.

Asystent międzykulturowy (AM) – to osoba, która pomaga w nauce i w odnalezieniu się w realiach szkoły. AM to osoba, która włada językiem kraju pochodzenia cudzoziemca i językiem polskim, zatrudniona przez dyrektora szkoły jako pomoc nauczyciela. Informator na temat AM znajduje się tutaj².

Ogólna informacja o kształceniu w polskim systemie oświaty uczniów przybywających z zagranicy znajduje się tutaj³.

PROCEDURA PRZYJĘCIA DO SZKOŁY DZIECKA CUDZOZIEMSKIEGO

Rodzic/opiekun prawny dziecka cudzoziemskiego zapisuje je do szkoły w sekretariacie na podstawie dokumentów. Potrzebne są:

- ⇒ wniosek rodzica o przyjęcie do szkoły,
- ⇒ dowód tożsamości rodzica do wglądu,
- ⇒ dokument określający sumę lat nauki dziecka (np. świadectwo ostatniej skończonej klasy) lub dokument potwierdzający ukończenie danej szkoły (np. świadectwo końcowe) – na tej podstawie dyrektor ustali, do której klasy zapisać ucznia (dziecko powinno uczyć się w klasie, do której chodzą jego rówieśnicy),
- ⇒ odpis aktu urodzenia dziecka – do wglądu,

- ⇒ oświadczenie o zamieszkaniu dziecka – składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Dyrektor szkoły nie może żądać od rodzica umowy najmu mieszkania, poświadczenia zameldowania ani żadnego dokumentu potwierdzającego legalność pobytu (wizy, karty pobytu itp.). Jeżeli rodzic/opiekun prawny/pełnoletni uczeń przybywający z zagranicy nie może przedłożyć dokumentów, zostaje zakwalifikowany do odpowiedniej klasy oraz przyjęty do publicznej szkoły na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej. Dyrektor szkoły może przeprowadzić rozmowę kwalifikacyjną w języku, którym posługuje się uczeń. Jeśli dyrektor nie zna języka ucznia, zaprasza na rozmowę tłumacza. Dokumenty nie wymagają tłumaczenia przysięgłego, mogą je przetłumaczyć nauczyciele szkoły lub asystent międzykulturowy. Tłumaczenie przysięgłe wymagane jest przy potwierdzaniu wykształcenia średniego (nostryfikacja świadectw) dla cudzoziemców i obywateli polskich ubiegających się o przyjęcie na studia lub do szkoły policealnej.

PORADNIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE

Udzielają dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu. Współpracują z rodzicami i nauczycielami. Pomoc udzielana przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną jest dobrowolna i nieodpłatna. W razie potrzeby można spotkać się tam z pedagogiem, psychologiem, doradcą zawodowym, logopedą itp. W poradni realizuje się diagnozy, pisze opinie na temat dziecka oraz wydaje orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. W Krakowie uczniami z doświadczeniem migracji zajmuje się Poradnia przy ul. Gertrudy 2 – więcej informacji tutaj¹. Rodzic znajdzie tam informacje w języku polskim, angielskim, ukraińskim i rosyjskim. Do dyspozycji pozostają również Słoneczne Przestrzenie Wsparcia SŁOŃCE, gdzie można uzyskać pomocy w językach polskim, ukraińskim i rosyjskim – działają one w ramach czterech poradni, a dodatkowe informacje na ich temat wraz z aktualnymi lokalizacjami można znaleźć na stronie – www.spwslonce.com².

W poradniach działają tzw. zespoły orzekające, które wydają orzeczenia o potrzebie:

- ⇒ kształcenia specjalnego,
- ⇒ nauczania indywidualnego,
- ⇒ indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego,
- ⇒ zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,

a także opinie:

- ⇒ wniosek rodzica o przyjęcie do szkoły,
- ⇒ o indywidualizowanej ścieżce kształcenia.

 <p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 w Krakowie</p>	 <p>ul. Chmielowskiego 1, 31-067 Kraków, 12 430 50 52 www.poradnia.oswiata.org.pl</p>	
<p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2 w Krakowie</p>	<p>ul. Siewna 23d, 31-231 Kraków, 12 415 69 68 www.poradnia2krakow.pl</p>	
<p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 3 w Krakowie</p>	<p>ul. Konfederacka 18, 30-306 Kraków, 12 266 19 50 www.poradnia3.krakow.pl</p>	
<p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 4 w Krakowie</p>	<p>os. Kalinowe 18, 31-814 Kraków, 12 644 18 85 www.poradnia4.krakow.pl</p>	
<p>Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Krakowski Ośrodek Terapii” w Krakowie</p>	<p>os. Helców 23a, 31-148 Kraków, 12 422 18 58 www.kot.krakow.pl</p>	
<p>Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Dzieci z Niepowodzeniami Edukacyjnymi w Krakowie</p>	<p>ul. św. Gertrudy 2, 31-046 Kraków, 12 422 43 83 www.poradnia-psychologiczna.com</p>	
<p>Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna pn. „Krakowski Ośrodek Kariery” w Krakowie</p>	<p>ul. Poptawskiego 17, 30-818 Kraków, 12 632 87 73 www.poradniakrakow.com.pl</p>	
<p>Specjalistyczna Poradnia Wczesnej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Krakowie</p>	<p>os. Willowe 35, 31-902 Kraków, 12 412 15 66 www.owpp.pl</p>	

Do wniosku o wydanie wyżej wymienionych orzeczeń i opinii należy dołączyć aktualne zaświadczenie lekarskie wystawione na specjalnym druku. W przypadku uczniów i uczennic z autyzmem niezbędne jest zaświadczenie od psychiatry.

Więcej o orzeczeniach i opinii dowiesz się ze strony poradni psychologiczno-pedagogicznej tutaj¹.

INTERNATY I BURSY

Uczeń/uczennica od 13. do 18. r.ż. może mieszkać w internacie lub bursie, jeśli jego miejsce zamieszkania znajduje się daleko od szkoły. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza konkretnej szkoły (żeby korzystać z internatu, uczeń/uczennica musi chodzić do tej właśnie szkoły). Bursa ma charakter międzyszkolny (z noclegu i opieki korzystają tu uczniowie/uczennice różnych szkół).

Bursa Szkolnictwa
Ponadpodstawowego nr 1

ul. Rzeźnicza 4,
al. Focha 39
30-119 Kraków,
12 422 86 68

bursa1@mjo.krakow.pl

Bursa Szkolnictwa
Ponadpodstawowego nr 2

os. Szkolne 17, 19,
31-997 Kraków,
12 653 26 91

internatbursa@interia.pl

Bursa Szkolnictwa
Ponadpodstawowego nr 3

ul. Ułanów 21a,
31-450 Kraków,
12 411 64 39

bursa3@mjo.krakow.pl

Zespół Szkół
Budowlanych nr 1

ul. Szablowskiego 1,
30-127 Kraków,
12 637 48 82

zsb1@mjo.krakow.pl

Zespół Szkół
Elektrycznych nr 1

ul. Kamieńskiego 49,
30-644 Kraków,
12 655 12 93

zsel1@mjo.krakow.pl

Zespół Szkół
Gastronomicznych nr 12

ul. Sokolska 17,
30-523 Kraków,
12 656 04 04

zsg2@mjo.krakow.pl

Internat Zespołu Szkół
Inżynierii Środowiska
i Melioracji

ul. Ułanów 5,
31-450 Kraków,
12 411 76 11

zsisim@mjo.krakow.pl

Zespół Szkół nr 1

ul. Ułanów 5,
31-450 Kraków,
12 411 54 53

zs1@mjo.krakow.pl

Na terenie Krakowa znajdują się również placówki prowadzone przez osoby prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne. Ich wykaz znajduje się tutaj¹.

EDUKACJA SPECJALNA

Szkoły specjalne przyjmują uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. Uczniowie cudzoziemscy mają takie same prawa w zakresie edukacji specjalnej, jak uczniowie polscy. Dotyczy to także prawa do bezpłatnego transportu do i ze szkoły. Aby skorzystać z darmowego dowozu lub otrzymać zwrot kosztów (jeśli rodzice dowożą dziecko samodzielnie), należy wypełnić odpowiedni wniosek tutaj² wraz z kserokopią aktualnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego i dostarczyć je do Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Krakowa. Dodatkowe informacje: Wydział Edukacji pod tel. 12 616 52 27.

Warto też sprawdzić informacje na stronie www.mcoo.krakow.pl³, w zakładkach: ZFŚS oraz Obsługa jednostek/Dowóz uczniów niepełnosprawnych.

Przed zapisaniem dziecka do szkoły specjalnej należy złożyć wniosek o skierowanie do nauki w takiej szkole. Wniosek można złożyć osobiście w Referacie Szkolnictwa Technicznego, Specjalnego i Placówek Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Krakowa przy ul. Stachowicza 18 lub elektronicznie. Więcej szczegółów tutaj⁴. Ta procedura nie dotyczy szkół niepublicznych – w przypadku szkoły niepublicznej rodzic/opiekun prawny zgłasza się bezpośrednio do szkoły.

Wykaz publicznych szkół specjalnych w Krakowie znajduje się tutaj⁵. Wykaz nie zawiera szkół niepublicznych – rodzic może znaleźć taką szkołę w sieci samodzielnie – tutaj⁶. We wrześniu 2022 roku w Krakowie powstała nowa szkoła specjalna, która zapewnia naukę uczniom i uczennicom z niepełnosprawnościami ze statusem migranta lub uchodźcy oraz polskim i zatrudnia kadre z Polski, Ukrainy i Białorusi. Więcej informacji oraz kontakt do szkoły znajdziesz tutaj⁷.

EDUKACJA OSÓB DOROSŁYCH

RODZAJE SZKÓŁ DLA DOROSŁYCH	94
KWALIFIKACYJNE KURSY ZAWODOWE	95
EDUKACJA DOROSŁYCH W SYSTEMIE OŚWIATY	95
PRZYDATNE INFORMACJE NA TEMAT EDUKACJI DOROSŁYCH W POLSCE	96
SZKOŁA POLICEALNA	96
JEDNOLITE STUDIA MAGISTERSKIE	96
STUDIA W FORMULE 3+2	96
SZKOŁY WYŻSZE W KRAKOWIE	96
STUDIA PODYPLOMOWE	97
SZKOŁY POMATURALNE	98
NAUKA JĘZYKA POLSKIEGO DLA OBCOKRAJOWCÓW	98
POŚWIADCZENIE ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO – CERTYFIKAT POLSKI	98
EDUKACJA A PRAWO DO UBEZPIECZENIA	98
DODATKOWE UPRAWNIENIA UCZĄCYCH SIĘ DOROSŁYCH	99
WSPARCIE DLA OBCOKRAJOWCÓW W OBSZARZE EDUKACJI OSÓB DOROSŁYCH	99
AKADEMIKI DLA STUDENTÓW	99

RODZAJE SZKÓŁ DLA DOROSŁYCH

Osoby dorosłe mogą uzupełniać lub kontynuować edukację w wielu szkołach, z których znaczna część ma charakter bezpłatny. Dotyczy to tak szkół samorządowych, jak nie samorządowych (społecznych i prywatnych).

Polski system edukacji zapewnia osobom dorosłym (które ukończyły 16. rok życia) możliwość ukończenia każdego etapu edukacji:

Szkoły podstawowej (dla osób, które z różnych przyczyn nie mogły ukończyć szkoły w zwyczajowym trybie).
Więcej tutaj¹.

Liceum ogólnokształcącego (dla absolwentów szkoły podstawowej, gimnazjum lub szkoły branżowej pierwszego stopnia).
Więcej tutaj² i tutaj³.

Szkoły branżowej drugiego stopnia (dla absolwentów szkoły branżowej pierwszego stopnia).
Więcej tutaj⁴.

Dorośli absolwenci liceum ogólnokształcącego oraz szkoły branżowej II stopnia mogą przystąpić do egzaminu maturalnego, którego zdanie uprawnia do studiowania.

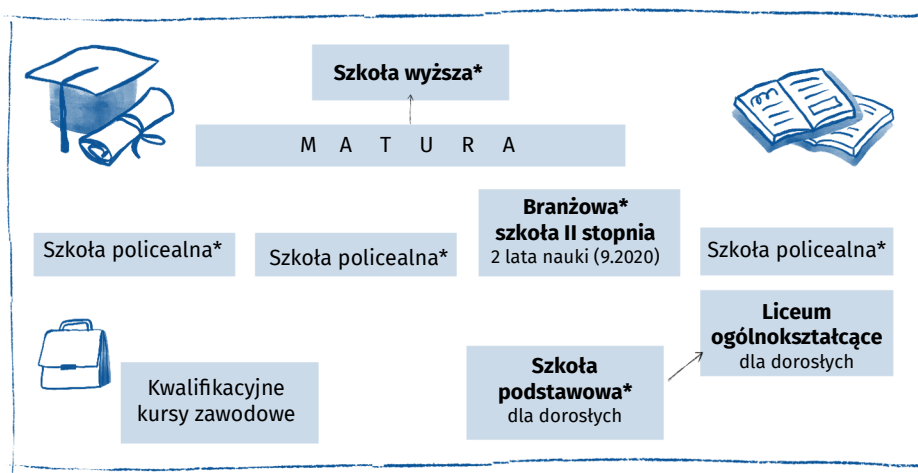

Matura nie jest wymagana w szkołach policealnych – tu wystarczy uzyskanie wykształcenia średniego (a więc skończenie liceum lub szkoły branżowej II stopnia). Do szkoły policealnej przyjmowani są także absolwenci techników dla młodzieży. Edukacja dla dorosłych prowadzona jest w formie zaocznej (najczęściej w weekendy), co umożliwia pracę zawodową.

KWALIFIKACYJNE KURSY ZAWODOWE

Dorośli mogą także uczyć się na kwalifikacyjnych kursach zawodowych (KKZ), prowadzonych według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach w zakresie jednej kwalifikacji. W KKZ uczestniczyć może każda zainteresowana osoba, która ukończyła 18 lat bez względu na posiadane wykształcenie (podstawowe, gimnazjalne, zawodowe, średnie, wyższe). Ukończenie KKZ umożliwia przystąpienie do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, w zakresie danej kwalifikacji, przeprowadzanego przez okręgową komisję egzaminacyjną. Osoba, która ukończy kwalifikacyjny kurs zawodowy i zda egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie w zakresie danej kwalifikacji, otrzymuje świadectwo potwierdzające kwalifikacje w zawodzie i prawo do wykonywania zawodu w zakresie posiadanej kwalifikacji. Więcej informacji na temat samodzielnego uzupełniania kwalifikacji zawodowych znajdziesz tutaj¹.

EDUKACJA DOROSŁYCH W SYSTEMIE OŚWIATY

Listę szkół dla dorosłych w Krakowie znajdziesz tutaj².

PRZYDATNE INFORMACJE NA TEMAT EDUKACJI DOROSŁYCH W POLSCE

Matura

Egzamin maturalny można zdawać bez względu na czas, jaki upłynął od ukończenia szkoły średniej (oczywiście należy legitymować się zalegalizowanym świadectwem jej ukończenia); w tym celu należy zgłosić się do Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej (w Krakowie mieści się ona na osiedlu Szkolnym 37) i rozpocząć procedurę. W każdym roku szkolnym na stronie OKE – tutaj¹. ogłaszane są terminy, wymagania i sposoby przygotowania się.

SZKOŁA POLICEALNA

Szkoła policealna jest organizowana na podbudowie programowej szkoły ponadpodstawowej, umożliwiającą uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie po zdaniu egzaminu zawodowego. Nauka trwa nie więcej niż 2,5 roku. Absolwenci po złożeniu egzaminu zewnętrznego otrzymują dyplom, który określa kwalifikacje zawodowe na poziomie technika lub robotnika wykwalifikowanego.

Krakowską ofertę szkół policealnych można znaleźć tutaj².

JEDNOLITE STUDIA MAGISTERSKIE

Zgodnie z obowiązującymi przepisami (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. 2018 poz. 1668) zdobycie kwalifikacji do wykonywania niektórych zawodów wymaga ukończenia pełnych pięciu- lub sześćioletnich studiów magisterskich; są to m.in.: prawo, medycyna, pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, pedagogika specjalna.

STUDIA W FORMULE 3+2

Zgodnie z założeniami Procesu Bolońskiego większość studiów realizowana jest w systemie 3-letnie studia licencjackie i 2-letnie studia magisterskie; osoby migrujące, pragnące podnieść swoje kwalifikacje, najczęściej korzystają z możliwości podjęcia dwuletnich studiów magisterskich, na bazie posiadanego przez siebie dyplomu studiów pierwszego stopnia (licencjat, bakaławr).

SZKOŁY WYŻSZE W KRAKOWIE

Mieszkańcy Krakowa mają do wyboru ofertę 18 publicznych i niepublicznych szkół wyższych – lista³. Na wszystkich uczelniach rekrutacja odbywa się drogą elektroniczną. Ważne informacje i terminy znajdziesz w zakładce „Kandydat – rekrutacja”.

Możesz studiować na takich samych zasadach, jak obywatele polscy, jeśli:

- ⇒ masz pozwolenie na pobyt stały (na zamieszkanie w Polsce),
- ⇒ posiadasz status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej,
- ⇒ korzystasz z ochrony czasowej lub uzupełniającej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- ⇒ jesteś pracownikiem migrującym, obywatelem UE/EOG lub członkiem rodziny pracownika migrującego z UE/EOG,
- ⇒ masz zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE,
- ⇒ jesteś obywatelem UE/EOG z prawem stałego pobytu.

Jeśli spełniasz jedno z tych kryteriów, nie płacisz za studia stacjonarne (na uczelniach publicznych), ale musisz przejść rekrutację (konkurować z innymi aplikującymi) oraz wykazać się poświadczoną certyfikatem znajomością języka polskiego. Poziom tej znajomości określa dana uczelnia, ale nie może to być mniej niż B1. Jako obcokrajowiec możesz:

- ⇒ otrzymać stypendium strony polskiej (Rządu RP),
- ⇒ studiować na zasadzie odpłatności (opłacać czesne),
- ⇒ studiować nieodpłatnie, bez prawa do stypendium,
- ⇒ otrzymać stypendium od strony wysyłającej (np. z danego kraju lub uniwersytetu) i nie ponosić opłat za studia,
- ⇒ otrzymać stypendium przyznawane przez polskie uczelnie.

Studenci, którzy studiują na powyższych zasadach, nie muszą konkurować z innymi studentami o miejsce na studiach. Są jednak zobowiązani ponosić opłaty z tytułu czesnego określone przez uczelnie. Wysokość czesnego jest zróżnicowana. W szkołach niepublicznych nauka jest płatna.

STUDIA PODYPLOMOWE

Do podjęcia studiów podyplomowych uprawnieni są zarówno absolwenci studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich. Aby podjąć studia podyplomowe, należy wziąć udział w rekrutacji. Warto wiedzieć, że:

- ⇒ studia podyplomowe prowadzone są nie tylko przez szkoły wyższe, ale także rozmaite instytucje edukacyjne (publiczne i niepubliczne),
- ⇒ decydując się na wybór placówki pozauczelnianej, należy bardzo wnikliwie przestudiować ich warunki rekrutacji (szczególnie gdy oferują możliwość studiowania bez nostryfikacji/uznania dyplomu), gdyż inwestując konkretną kwotę, można zostać z niczym, tzn. bez kwalifikacji wymaganych przez potencjalnego pracodawcę.

SZKOŁY POMATURALNE

Szkoły pomaturalne oferują zdobycie kwalifikacji osobom legitymującym się świadectwem maturalnym.

Każda ze wskazanych form kształcenia dla dorosłych może odbywać się stacjonarnie, online (synchronicznie, a więc łącząc się z prowadzącym lub asynchronicznie, gdy masz możliwość zapoznawania się z treściami zamieszczonymi na platformie w dogodnym dla siebie czasie) lub hybrydowo. Ostrożność przy wyborze należy zachować w przypadku ofert online na kierunkach, które wymagają działania „w realu”, np. kierunki nauczycielskie, do ukończenia których niezbędne jest odbycie praktyki.

NAUKA JĘZYKA POLSKIEGO DLA OBCOKRAJOWCÓW

W Krakowie działa wiele szkół języka polskiego, większość z nich na zasadach komercyjnych (odpłatnie). System edukacji nie zapewnia osobom dorosłym bezpłatnych kursów języka polskiego, choć coraz częściej takie kursy oferowane są w ramach projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe. Uczelnie wyższe oferują płatne kursy otwarte (dla każdego) oraz zamknięte – dla studentów uczelni. Ofertę oferowanych kursów znajdziesz na stronie uczelni.

POŚWIADCZANIE ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO – CERTYFIKAT POLSKI

Poświadczaniem biegłości językowej zajmuje się Państwowa Komisja ds. Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, która zleca organizację egzaminów certyfikowanym jednostkom. Ich listę znajdziesz tutaj¹.

Lista ta jest uzupełniana – zmiany możesz śledzić na stronie tutaj². Tutaj także znajdziesz informacje na temat sposobu organizacji egzaminów, a także przykładowe testy.

Państwowa Komisja ds. Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego ogłasza na każdy rok harmonogram sesji egzaminacyjnych z języka polskiego. Aktualne terminy znajdziesz tutaj³. Aby zdać egzamin, musisz się zarejestrować i wnieść opłatę. Wysokość opłat sprawdzisz tutaj⁴. Rejestracja na egzamin odbywa się elektronicznie tutaj⁵.

EDUKACJA A PRAWO DO UBEZPIECZENIA

Słuchacze szkół policealnych, którzy nie ukończyli 26. roku życia, mogą być ubezpieczeni przez szkołę, jeśli nie posiadają innego tytułu ubezpieczenia (nie pracują lub nie są ubezpieczeni przez rodziców).

Studenci obcokrajowcy spoza UE ubezpieczają się w Polsce:

- ⇒ poprzez zawarcie umowy dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego z oddziałem NFZ w miejscu zamieszkania i sami finansują składkę zdrowotną opłacaną co miesiąc,
- ⇒ jeśli posiadają Kartę Polaka lub zaświadczenie o polskim pochodzeniu, obowiązek opłacenia składek na ubezpieczenie zdrowotne spoczywa na uczelni – należy w tym celu zgłosić się do dziekanatu.

Osoba zainteresowana dobrowolnym ubezpieczeniem musi złożyć w wojewódzkim oddziale NFZ wniosek i przedstawić następujące dokumenty:

- ⇒ paszport wraz z dokumentem potwierdzającym legalny pobyt w Polsce (wiza, karta pobytu),
- ⇒ dokument potwierdzający posiadanie statusu studenta (legitymacja studencka lub zaświadczenie z uczelni),
- ⇒ pozwolenie od rodziców na podpisanie umowy dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego (jeśli jest to osoba niepełnoletnia).

Studenci i doktoranci są zwolnieni z opłat dodatkowych do podpisania umowy o dobrowolne ubezpieczenie. Opłacają jedynie należną składkę. Więcej na temat prawa do ubezpieczenia osób uczących się znajdziesz tutaj¹ i tutaj².

DODATKOWE UPRAWNIENIA UCZĄCYCH SIĘ DOROSŁYCH

Słuchacz szkoły policealnej otrzymuje legitymację słuchacza, a student lub doktorant otrzymuje legitymację studencką. Obie legitymacje uprawniają do zniżek, np. w komunikacji miejskiej. Legitymacji studenckiej można też używać jako nośnika Krakowskiej Karty Miejskiej i kupić na nią bilet okresowy.

WSPARCIE DLA OBCOKRAJOWCÓW W OBSZARZE EDUKACJI OSÓB DOROSŁYCH

W Krakowie istnieje wiele organizacji, które oferują wsparcie dla obcokrajowców, w tym pomoc w znalezieniu odpowiedniego kursu/odpowiedniej szkoły oraz rozumieniu procesu rekrutacji. Warto skorzystać z informacji umieszczonych na stronie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Krakowie tutaj³. Więcej informacji znajdziesz tutaj⁴, tutaj⁵ i tutaj⁶.

AKADEMIKI DLA STUDENTÓW

Studenci mogą na czas studiów mieszkać w tzw. akademiku/domu studenckim. Niemal każda uczelnia wyższa oferuje taką możliwość. Listę tych miejsc publikujemy poniżej. Szczegółowe informacje na temat możliwości zamieszkania w akademiku/domu studenckim należy sprawdzić na stronie internetowej uczelni.

- ⇒ Uniwersytet Jagielloński (UJ) – około 3500 miejsc,
- ⇒ Akademia Górniczo-Hutnicza (AGH) – około 6800 miejsc,
- ⇒ Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie – około 1000 miejsc,
- ⇒ Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie – około 1000 miejsc,
- ⇒ Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie – około 80 miejsc,
- ⇒ Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie – około 100 miejsc,
- ⇒ Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie – około 40 miejsc.

Oprócz akademików prowadzonych przez uczelnie wyższe, studenci mogą korzystać z akademików prywatnych oraz wynająć mieszkanie na wolnym rynku. Warto skonsultować się z biurem ds. studenckich danej uczelni, które może udzielić informacji na temat dostępnych opcji zakwaterowania dla studentów.

WSPARCIE RODZINY

FORMY WSPARCIA RODZINY	101
INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE RODZINĘ	101
ŻŁOBEK	102
ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ	103
CENTRUM DLA RODZIN	103
ASYSTENT RODZINY	103
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO	104
KLUBY RODZICÓW Z DZIEĆMI DO LAT 3	105
ZIELONY DOMEK	106
RODZINNE ŚWIADCZENIE UZUPEŁNIAJĄCE	106
PROGRAMY DLA RODZINY	107
PROGRAM „DOBRY START”	107
OGÓLNOPOLSKI PROGRAM „KARTA DUŻEJ RODZINY”	108
PROGRAM „KRAKOWSKA KARTA RODZINNA 3+”	109
PROGRAM KRAKÓW DLA RODZINY „N”	110
KRAKÓW DLA SENIORA	111
CENTRA AKTYWNOŚCI SENIORÓW	111
ZASIŁEK PIELĘGNACYJNY	111
UNIwersytet TRZECIEGO WIEKU	112
ŚWIADCZENIA RODZINNE PRZYSŁUGUJĄCE CUDZOZIEMCOM	112
ZGŁOSZENIA NOWO NARODZONEGO DZIECKA	113
DODATEK MIESZKANIOWY	113

FORMY WSPARCIA RODZINY

Wsparcie rodziny w Polsce jest regulowane przez wiele różnych dokumentów prawnych i programów społecznych. Do najważniejszych należy Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa reguluje obowiązki państwa wobec rodzin, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Praca z rodziną jest prowadzona zarówno w sytuacjach wskazujących na potrzebę podjęcia działań profilaktycznych, zapobiegawczych, jak i w sytuacjach kryzysowych zagrażających dobru dziecka. Przyjmuje różne formy, dostosowane do potrzeb rodziny i specyfiki występujących trudności. Są to między innymi asystentura rodziny, placówki wsparcia dziennego, rodziny wspierające, poradnictwo specjalistyczne oraz inne usługi wzmacniające funkcjonowanie rodzin z dziećmi.

INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE RODZINĘ

Jedną z najważniejszych instytucji udzielających pomocy rodzinom jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie. Po pomoc do MOPS-u może zgłosić się każda osoba znajdująca się w trudnej sytuacji życiowej – zmagają

jąca się z bezrobociem, ubóstwem, bezdomnością, przemocą fizyczną lub emocjonalną. MOPS nadzoruje również działalność jednostek funkcjonujących w ramach systemu pomocy społecznej, wśród nich możemy wyróżnić – domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia dla osób starszych, kluby samopomocy, środowiskowe domy samopomocy, mieszkania chronione, placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki wsparcia dziennego, placówki specjalistycznego poradnictwa, ośrodek interwencji kryzysowej, specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kluby integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej, centra integracji społecznej, schroniska, noclegownie i ogrzewalnie dla osób bezdomnych. Żeby uzyskać pomoc, wystarczy zgłosić taką potrzebę telefonicznie, w formie pisemnego wniosku lub osobiście w odpowiedniej placówce. Więcej informacji na temat krakowskich filii MOPS-u można znaleźć tutaj¹ oraz ogólne informacje tutaj².

Drugą ważną instytucją wspierającą rodziny jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Centrum oferuje między innymi: poradnictwo prawne i psychologiczne, warsztaty terapii zajęciowej oraz pomoc osobom uchodźczym, które mają trudności w integracji z nowym środowiskiem. Koordynuje również pracę Domów Pomocy Społecznej i Środowiskowych Domów Samopomocy. Do zadań PCPR należy także realizacja programu Pomoc Obywatelom Ukrainy z Niepełnosprawnością. Więcej informacji tutaj³.

Informacje dla obywateli Ukrainy z niepełnosprawnością znajdziesz tutaj⁴.

ŻŁOBEK

To jedna z form opieki nad małymi dziećmi od 20. tygodnia życia do końca roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3. rok życia. Żłobek pomaga rodzicom godzić pracę zawodową z opieką nad dzieckiem. Szczegółowe warunki przyjmowania dzieci określa statut żłobka.

Czas pobytu w żłobku to zasadniczo do 10 godzin dziennie. Na wniosek rodzica czas ten może być wydłużony, za dodatkową opłatą. W Krakowie działają 22 żłobki gminne dysponujące 2344 miejscami opieki, jak również 11 żłobków zleconych przez Miasto Kraków, które dysponują 767 miejscami opieki. Rodzice ponoszą opłaty za pobyt oraz wyżywienie.

Zapisy do żłobka samorządowego trwają – w miarę wolnych miejsc – przez cały rok, a o przyjęciu decyduje dyrektor. Jeśli chcesz zapisać dziecko do żłobka, zgłoś się do dyrektora, żeby złożyć wniosek i wypełnić kartę zapisu dziecka. Po przyjęciu dziecka do żłobka dyrektor podpisuje z rodzicem umowę.

Wybór lokalizacji nie zależy od twojego miejsca zamieszkania – nie obowiązuje rejonizacja.

Nadzór nad działalnością instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 sprawuje Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa (tel. 12 616 50 58). Więcej informacji i wykaz żłobków samorządowych znajduje się tutaj¹. Ogólne informacje na temat żłobków znajdziesz tutaj² i tutaj³. Inne formy opieki instytucjonalnej nad dzieckiem do lat 3 to klub dziecięcy i dzienny opiekun.

ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ

„Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” to program realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie. Z usług asystenta mogą skorzystać osoby posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Asystent pomaga w wykonywaniu codziennych czynności, załatwianiu spraw urzędowych, w swobodnym przemieszczaniu się w przestrzeni miejskiej, w korzystaniu z wydarzeń kulturalnych, a także w zaprowadzaniu i odbieraniu ze szkoły dzieci posiadających orzeczenie. Do programu można zgłosić się osobiście w Filii MOPS-u właściwej dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy. Informacje na temat programu znajdziesz tutaj⁴.

CENTRUM DLA RODZIN

Adres do Centrum dla Rodzin w Krakowie znajduje się tutaj¹. Centrum oferuje bezpłatne konsultacje psychologiczne, poradnictwo rodzinne i socjalne, terapię par/małżeńską/rodzinną oraz indywidualne konsultacje z terapeutą uzależnień. Organizuje grupy wsparcia dla ojców i matek, szkołę dla rodziców, grupę psychoedukacyjną, a także warsztaty z obszaru profilaktyki uzależnień. Oferta pomocowa Centrum dla Rodzin skierowana jest dla par/małżeństw zamieszkujących w Gminie Miejskiej Kraków, które zmagają się z kryzysem w relacji, a także chcą wzmocnić swoje kompetencje wychowawcze.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny to specjalista pomagający rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, który:

- ⇒ uczy, jak radzić sobie z wychowywaniem dziecka na różnych etapach jego rozwoju, prowadzić gospodarstwo domowe, gospodarować budżetem,
- ⇒ pomaga w załatwianiu ważnych spraw (np. urzędowych),
- ⇒ pomaga w organizowaniu czasu wolnego, z wykorzystaniem dostępnej oferty kulturalnej i sportowej,

- ⇒ pomagają kobietom w ciąży, szczególnie w przypadku ciąży powikłanej oraz rodzinom dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie, nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą ich zdrowiu i życiu, powstałe w prenatalnym okresie rozwoju dziecka albo w czasie porodu (koordynuje różnorodne usługi w zakresie poradnictwa specjalistycznego, umożliwiając przezwyciężenie trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, rehabilitację społeczną i zawodową, a także ułatwiając dostęp do wsparcia psychologicznego oraz pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych),
- ⇒ pomagają rodzicom, którzy starają się o powrót dzieci pod ich bezpośrednią opiekę.

Wszystkie rodziny z dziećmi potrzebujące wsparcia w opiece i wychowaniu mogą zgłosić się bezpośrednio do filii krakowskiego MOPS-u, których dane adresowe znajdują się tutaj¹.

PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO

Placówki wsparcia dziennego mają za zadanie wesprzeć rodziców w realizacji obowiązków opiekuńczo-wychowawczych. Oferują szereg zajęć edukacyjnych, terapeutycznych i rekreacyjnych. Pracownicy placówek dbają o zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, rozwojowych i społecznych dzieci. Pracują nie tylko z dziećmi, ale także z ich opiekunami, wzmacniając w nich kompetencje wychowawcze. Dla swoich wychowanków placówki organizują wypoczynek letni i zimowy. Dzieci mogą wziąć udział w obozach sportowych, językowych i wyjazdach kolonijnych. Każdy opiekun zainteresowany taką formą wsparcia może zgłosić się bezpośrednio do placówki. Uczestnictwo w zajęciach jest bezpłatne.

1.

2.

Gdzie w Krakowie znajdziesz najbliższą placówkę?

- ⇒ „Benedictus” – ul. Rynek Podgórski 4/1a
- ⇒ „Mały Książę” – ul. Kurczaba 5
- ⇒ „Amaltela” – ul. Borkowska 27
- ⇒ „Augustiańska” – ul. Augustiańska 22
- ⇒ „Dom” – ul. Skarbińskiego 16
- ⇒ „Gratka” – ul. Księcia Józefa 337
- ⇒ „Oratorium” – ul. Aleksandry 1
- ⇒ „Świetliki” – os. Strusia 19
- ⇒ „Radość” – ul. Józefińska 3
- ⇒ „Wesołe Urwisy” – pl. Popławskiego 17
- ⇒ „Akademia Młodzieży” – ul. Radzikowskiego 29

Pełna lista placówek wsparcia dziennego w Krakowie wraz z adresami i numerami telefonów znajduje się tutaj¹.

KLUBY RODZICÓW Z DZIEĆMI DO LAT 3

Kluby Rodziców to miejsca spotkań i integracji rodziców i opiekunów w szczególności dzieci do lat 3, a także osób oczekujących na potomstwo. To przestrzeń, w której rodzice i opiekunowie dzielą się swoimi doświadczeniami związanymi z rodzicielstwem, problemami i dobrymi praktykami wychowawczymi. Każdy z krakowskich klubów ma bogatą ofertę zajęć i warsztatów na temat zdrowia, wychowania i prawidłowego rozwoju dzieci. Rodzice mają możliwość uczestniczenia w bezpłatnych spotkaniach ze specjalistami, między innymi lekarzami, logopedami, psychologami, pielęgniarkami, położnymi i dietetykami. W klubach odbywają się także zajęcia/warsztaty ogólnorozwojowe dla dzieci oraz warsztaty dla rodziców o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, integracyjnym, rekreacyjnym, jak masaż niemowląt, rękodzieło, pilates, zajęcia ułatwiające powrót do pracy po urlopie macierzyńskim czy warsztaty wizażu.

W Krakowie funkcjonuje obecnie 46 klubów rodziców z dziećmi do lat 3. Znajdują się one w różnych lokalizacjach tak, aby każdy rodzic mógł skorzystać z ich oferty. Kluby prowadzone są przez Miejskie Centra i Ośrodki Kultury, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, a także przez organizacje pozarządowe. Pełna lista klubów wraz z adresami i godzinami otwarcia znajduje się tutaj². Uczestnictwo w zajęciach zazwyczaj jest bezpłatne. W niektórych przypadkach od rodziców pobierana jest opłata w wysokości 1 zł od osoby.

ZIELONY DOMEK

Zielony Domek¹ (więcej informacji tutaj)¹ to oparta na modelu francuskim placówka, w której dzieci i ich opiekunowie znajdą przestrzeń do swobodnej zabawy, odpoczynku oraz nawiązania relacji z innymi dziećmi i rodzicami. Wsparcie psychologiczne zapewni gościom codziennie zmieniająca się ekipa przyjmujących osób: trzech terapeutów, każdy pełniący jednocześnie funkcję animatora dla dzieci. Przy ich wsparciu opiekunowie mogą rozwijać swoje kompetencje wychowawcze, uczyć się rozpoznawania i zaspokajania indywidualnych potrzeb dziecka. Zielony Domek jest otwarty dla wszystkich dorosłych z dziećmi. Nie ma konieczności rezerwacji miejsca, a pobyt w nim jest bezpłatny. Czas spędzony wspólnie z dzieckiem w Zielonym Domku może być etapem przejściowym między opieką rodziców a przejściem tej opieki przez żłobek czy przedszkole. Odwiedzający Zielony Domek zachowują anonimowość; tylko imię i wiek dziecka są notowane w zeszycie obecności, co niewątpliwie wpływa na swobodę wypowiedzi gości.

1.

RODZINNE ŚWIADCZENIE UZUPEŁNIAJĄCE

Jedną z najważniejszych i powszechnie dostępnych form wsparcia jest tzw. Rodzinne świadczenie uzupełniające (potocznie nazywane 500+; od stycznia 2024 r. 800+). Program ten został wprowadzony w Polsce w 2016 roku i polega na wypłacaniu świadczenia pieniężnego w wysokości 500 zł na każde dziecko w rodzinie do 18. roku życia. Od 1 stycznia 2024 roku kwota świadczenia wychowawczego zostanie podniesiona z 500 zł do 800 zł. Od 2022 r. wnioski o świadczenie 500+ przyjmuje ZUS (Zakład Ubezpieczeń Społecznych).

Comiesięczne świadczenie wychowawcze przysługuje również obywatelom przebywającym w Polsce z rodziną, którzy spełniają przynajmniej jeden z poniższych warunków:

- ⇒ są obywatelami jednego z krajów Unii Europejskiej lub Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu – EFTA;
- ⇒ są obywatelami jednego z krajów, który podpisał z Polską dwustronną umowę o zabezpieczeniu społecznym (np. USA, Kanady, Mołdawii, Korei Południowej lub Ukrainy);
- ⇒ posiadają zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji i zamieszkują w Polsce razem z członkami rodziny;
- ⇒ posiadają kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy” i zamiesz-

- ⇒ legalnie przebywają na terenie Polski w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa i zamieszkują w Polsce razem z członkami rodziny;
- ⇒ przebywają w Polsce w związku z prowadzeniem badań naukowych;
- ⇒ są obywatelami Ukrainy, którzy przybyli z Ukrainy do Polski po 23 lutego 2022 roku w związku z działaniami wojennymi i uzyskali legalny pobyt w Polsce na podstawie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Wniosek o świadczenie powinni przekazać na specjalnie przygotowanym w języku ukraińskim formularzu SW-U.

UWAGA! Informacja w sprawie możliwości uzyskania świadczenia wychowawczego przez obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski po 23 lutego 2022 roku w języku ukraińskim, dostępna jest na stronie ZUS tutaj¹.

UWAGA! W celu uzyskania świadczenia należy złożyć wniosek, do którego dołączyć należy np. kartę pobytu i decyzję o udzieleniu zgody na pobyt w Polsce. Wnioski przyjmowane są wyłącznie drogą elektroniczną przez Platformę Usług Elektronicznych (PUE) ZUS. Jeżeli osoba nie posiada profilu na PUE ZUS, można zwrócić się po pomoc do pracownika we wszystkich placówkach ZUS (wykaz znajduje się tutaj²).

Jeśli jesteś matką lub ojcem dziecka i masz numer PESEL, możesz złożyć wniosek także przez:

- ⇒ aplikację mZUS,
- ⇒ portal Emp@tia,
- ⇒ swój bank – jeśli bank uruchomił taką usługę.

Szczegółowe informacje (w tym instrukcje, jak złożyć wniosek, okres świadczeń, terminy składania wniosków oraz wykaz banków, które dołączyły do programu) można znaleźć tutaj¹.

PROGRAMY DLA RODZINY

PROGRAM „DOBRY START”

Udzielane w ramach programu świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej (liceum, technikum, szkoła branżowa) lub szkole specjalnej do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 20. roku życia lub 24. roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

UWAGA! Świadczenie „Dobry Start” nie przysługuje na dzieci uczęszczające do przedszkola oraz dzieci realizujące roczne przygotowanie przedszkolne w tzw. zerówce w przedszkolu lub szkole,

1.

2.

a także studentów. Pieniądze na wyprawkę szkolną może otrzymać również obcokrajowiec, jeżeli mieszka w Polsce. Zwłaszcza jeżeli ma zezwolenie na pobyt stały czy kartę pobytu. Aby otrzymać wsparcie, należy złożyć wniosek do ZUS. Może to zrobić matka, ojciec, opiekun prawny lub opiekun faktyczny dziecka (opiekun faktyczny to osoba faktycznie sprawująca opiekę nad dzieckiem, która wystąpiła do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka). Wniosek o świadczenie dla dzieci, które przebywają w pieczy zastępczej, składa rodzic zastępczy, osoba prowadząca rodzinny dom dziecka lub dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Wnioski o świadczenie „Dobry Start” można składać do ZUS od 1 lipca do 30 listopada tylko drogą elektroniczną przez:

- ⇒ portal informacyjno-usługowy Emp@tia tutaj¹,
- ⇒ bankowość elektroniczną,
- ⇒ portal PUE ZUS.

Na wniosku – oprócz innych danych – podaje się:

- ⇒ numer rachunku bankowego, na który zostanie przekazana wypłata świadczenia,
- ⇒ adres e-mailowy i numer telefonu, które będą potrzebne do kontaktu w sprawie wniosku i ewentualnie do założenia Twojego profilu na portalu Platformy Usług Elektronicznych (PUE) ZUS.

UWAGA! Złożenie wniosku w lipcu lub sierpniu gwarantuje wypłatę świadczenia nie później niż do 30 września. Gdy wniosek zostanie złożony w kolejnych miesiącach (we wrześniu, październiku lub listopadzie), to wsparcie trafi do rodziny w ciągu 2 miesięcy od złożenia wniosku.

Więcej informacji o programie „Dobry Start” dostępne tutaj².

OGÓLNOPOLSKI PROGRAM „KARTA DUŻEJ RODZINY”

Rodzina, wychowująca troje i więcej dzieci w wieku do 18. roku życia lub do 25. roku życia w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej oraz bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, może korzystać z Karty Dużej Rodziny (KDR), niezależnie od dochodu w rodzinie. KDR należy się także rodzicowi (rodzicom) oraz małżonkowi rodzica, jeżeli mieli na wychowaniu łącznie co najmniej troje dzieci.

1.

2.

UWAGA! Karta dla dzieci wydawana jest tylko w przypadku, gdy w chwili składania wniosku w rodzinie jest, co najmniej troje dzieci spełniających powyższe warunki.

Prawo do posiadania karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, który jest:

- ⇒ cudzoziemcem mającym miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielony w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 i art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2023 r. poz. 519, 185 i 547), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkuje z członkami rodziny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- ⇒ mającym miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej oraz członkom jego rodziny w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2021 r. poz. 1697 oraz z 2023 r. poz. 547), posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

KDR ta daje zniżki na różne towary i usługi – na przykład przejazdy kolejowe, kulturę i sport (wykaz zniżek). Pełna treść procedury oraz druki wniosków do pobrania znajdują się tutaj¹.

PROGRAM „KRAKOWSKA KARTA RODZINNA 3+”

Posiadaczom KKR3+ przysługuje szereg preferencji, uprawnień, a także zniżek i ulg oferowanych przez Gminę Miejską Kraków oraz partnerów, którzy przystępują do programu na podstawie zawieranych z Miastem porozumień. Do korzystania z „Krakowskiej Karty Rodzinnej 3+” uprawnione są rodziny wielodzietne zamieszkałe na terenie Gminy Miejskiej Kraków, w których rodzice (rodzic w przypadku rodzin niepełnych) rozliczają podatek dochodowy od osób fizycznych w urzędzie skarbowym na terenie Miasta Krakowa. Szczegółowa informacja nt. programu tutaj².

UWAGA! Rodzina wielodzietna to rodzina składająca się z rodziców (rodzica w przypadku rodzin niepełnych) mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci (w tym dzieci, nad którymi sprawują rodzinną pieczę zastępczą) do ukończenia przez nie 18. roku życia lub 24. roku życia – jeżeli dzieci kontynuują naukę. Bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wnioski o wydanie Krakowskiej Karty Rodzinnej przyjmowane są w Krakowskim Centrum Świadczeń (adresy lokalizacji tutaj¹). Karty wydawane są na okres 1 roku po weryfikacji złożonego, kompletnego wniosku w terminie do 30 dni od daty jego złożenia, na stronie www.kkr.krakow.pl² zamieszczona jest pełna lista partnerów Programu KKR3+.

Krakowska Karta Rodzinna zintegrowana jest z Krakowską Kartą Miejską. Dzieci i młodzież objęta programem KKR3+ począwszy od 1 września 2014 roku mają prawo do bezpłatnych przejazdów miejską komunikacją. Posiadacze Karty mają pierwszeństwo przyjęcia przy zapisach do żłobków samorządowych, niżki na zakup biletów do miejskich instytucji kultury, miejskich basenów.

PROGRAM KRAKÓW DLA RODZINY „N”

Program jest elementem polityki społecznej Gminy Miejskiej Kraków i skierowany do rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami lub z osobami dorosłymi, u których niepełnosprawność powstała przed 21. rokiem życia. Informacje na temat procedury oraz wykaz niezbędnych dokumentów znajdują się tutaj³.

Karta „N” upoważnia do:

- ⇒ bezpłatnego korzystania z komunikacji miejskiej na terenie Gminy Miejskiej Kraków oraz gmin sąsiadujących, które przystąpiły do porozumienia w celu wspólnej realizacji publicznego transportu zbiorowego,
- ⇒ 50% niżki w opłatach za bilety wstępu do krakowskiego zoo, do miejskich muzeów, teatrów oraz na miejskie baseny,
- ⇒ 70% niżki na wybrane wydarzenia realizowane przez Krakowskie Biuro Festiwalowe,
- ⇒ przyjęcia poza kolejnością do krakowskich żłobków i zwolnienia z opłat za pobyt dziecka w żłobku dla dzieci z rodzin objętych programem Kraków dla Rodziny „N”,
- ⇒ 50% niżki za każdą dodatkową godzinę korzystania przez dziecko w wieku do lat 6 z nauczania, wychowania i opieki w krakowskich przedszkolach dla dzieci z rodzin objętych programem Kraków dla Rodziny „N” (zniżka łączy się ze zniżką wynikającą z posiadania Krakowskiej Karty Rodzinnej 3+, wskutek czego korzystanie z dodatkowych godzin w przedszkolu jest bezpłatne),

- ⇒ bezpłatnego wejścia do wszystkich oddziałów Muzeum Narodowego w Krakowie,
- ⇒ korzystania z katalogu oferty prywatnych firm i instytucji (wyszukiwarka Partnerów programu Kraków dla Rodziny „N”¹).

UWAGA! Informacje na temat wsparcia dla obywateli Ukrainy z niepełnościami, którzy przyjechali do Polski po 24 lutego 2022 roku, dostępne są tutaj².

KRAKÓW DLA SENIORÓW

Na platformie internetowej „Kraków dla seniora” można znaleźć informacje na temat zdrowia, opieki, edukacji i wydarzeń kulturalnych, a także działającej w Krakowie Rady Seniorów. W zakładce opieka znajdują się informacje na temat dziennych ośrodków wsparcia. Placówki te udzielają pomocy seniorom, którzy nie wymagają całodobowej opieki, ale potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Oferują opiekę, posiłki, zajęcia rehabilitacyjne, terapie grupowe i indywidualne oraz zajęcia edukacyjne. Pełna lista dziennych ośrodków wsparcia znajduje się tutaj³.

CENTRA AKTYWNOŚCI SENIORÓW

Centra Aktywności Seniorów (CAS) to miejsca, w których seniorzy mogą aktywnie spędzać wolny czas, rozwijać swoje pasje i zainteresowania, a także realizować inicjowane przez siebie działania. Na terenie Krakowa działa kilkadziesiąt Centrów, które posiadają bogatą ofertę zajęć edukacyjnych, sportowych, rehabilitacyjnych i rekreacyjnych. Do Centrum może zgłosić się każda osoba, która ukończyła 60. rok życia. Udział w zajęciach jest bezpłatny. Pełna lista Centrów Aktywności Seniora wraz z harmonogramem zajęć znajduje się tutaj⁴.

ZASIŁEK PIELĘGNACYJNY

Zasiłek pielęgnacyjny to wsparcie finansowe (aktualnie wynosi 215,84 zł miesięcznie). O zasiłek mogą się ubiegać:

- ⇒ niepełnosprawne dzieci,
- ⇒ osoby powyżej 16. roku życia, które posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- ⇒ osoby powyżej 16. roku życia, które posiadają orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 21. roku życia,
- ⇒ osoby powyżej 75. roku życia.

W celu uzyskania zasiłku należy wypełnić wniosek tutaj¹ i wraz z wymaganymi dokumentami złożyć go w Krakowskim Centrum Świadczeń, które znajduje się w Krakowie przy ulicy Stachowicza 18 lub os. Zgody 2.

UNIwersytety TRZECIEGO WIEKU

Uniwersytety Trzeciego Wieku to inicjatywa edukacyjna skierowana dla osób, które ukończyły 50. rok życia i chcą wykorzystać swój wolny czas na poszerzenie wiedzy albo naukę czegoś zupełnie nowego. Do głównych celów UTW należą: społeczna i intelektualna aktywizacja seniorów oraz podtrzymywanie więzi społecznych. Zajęcia mają formę wykładów, warsztatów, konwersatoriów, kursów językowych. Część z nich prowadzona jest także w ramach wyjazdów integracyjnych.

Lista krakowskich Uniwersytetów Trzeciego Wieku znajduje się tutaj².

ŚWIADCZENIA RODZINNE PRZYSŁUGUJĄCE CUDZOZIEMCOM

Świadczenia rodzinne należą do formy pomocy udzielanej ze strony państwa rodzinom z dziećmi. Urząd Miasta Krakowa wypłaca następujące rodzaje świadczeń:

1. zasiłek rodzinny – procedura SO-20 oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:

- ⇒ urodzenia dziecka,
- ⇒ opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- ⇒ wielodzietności,
- ⇒ samotnego wychowywania dziecka,
- ⇒ kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- ⇒ rozpoczęcia roku szkolnego oraz rocznego przygotowania przedszkolnego,
- ⇒ podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania;

2. świadczenie pielęgnacyjne – procedura SO-19;

3. zasiłek pielęgnacyjny – procedura SO-18;

4. specjalny zasiłek opiekuńczy – procedura SO-8;

5. zasiłek dla opiekuna – procedura SO-13;

6. dodatek opiekuńczy – świadczenie wypłacane tylko osobom pobierającym specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna;

7. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (USTAWOWA) – tak zwane becikowe – procedura SO-26 (niezbędne zaświadczenie lekarskie potwierdzające, że matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10. tygodnia ciąży do porodu; otrzymasz jednorazowo 1000 zł, jeśli spełniasz kryteria dochodowe);

8. jednorazowa zapomoga finansowa z tytułu urodzenia się dziecka (GMINNA) – procedura SO-21 (niezbędny jest dokument potwierdzający za-

1.

2.

mieszkanie na terenie Gminy Miejskiej Kraków co najmniej rok przed dniem urodzenia się dziecka; otrzymasz jednorazowo 1000 zł jeśli spełniasz kryteria dochodowe);

9. świadczenie rodzicielskie – procedura SO-1;

10. jednorazowe świadczenie „Za życiem” – procedura SO-29.

Dostęp do świadczeń rodzinnych przysługuje wszystkim cudzoziemcom, którzy są uprawnieni do pracy w Polsce albo są zwolnieni z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę. Uprawnieni do takich świadczeń są też cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

W przypadku cudzoziemców świadczenia rodzinne będą przysługiwać, jeżeli uprawnione do nich osoby zamieszkują z członkami swoich rodzin na terytorium kraju przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują takie świadczenia, tj. od 1 listopada danego roku do 31 października następnego roku kalendarzowego oraz jeżeli spełniają wszystkie ustawowe warunki, od których uzależnione jest przyznanie prawa do tych świadczeń. Szczegóły na ten temat znajdują Państwo w informacjach dotyczących konkretnych świadczeń.

Lista wszystkich świadczeń znajduje się tutaj¹.

ZGŁOSZENIE NOWO NARODZONEGO DZIECKA

Urodzenie dziecka należy zarejestrować w Urzędzie Stanu Cywilnego miejsca urodzenia dziecka. Pamiętaj, że to powinno nastąpić w ciągu 21 dni od dnia sporządzenia karty urodzenia. Adresy urzędów znajdziesz tutaj².

Nowo narodzone dziecko zameldowane na pobyt stały ma prawo do otrzymania Krakowskiej Wyprawki. Szczegóły znajdziesz tutaj³.

DODATEK MIESZKANIOWY

Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem mającym na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Szczegóły – procedura SO-15 Usługi (Procedury) – Biuletyn Informacji Publicznej Miasta Krakowa – BIP MK tutaj⁴.

OGÓLNE ZASADY LEGALIZACJI POBYTU W POLSCE

RÓŻNY STATUS MIGRANTÓW	114
POSTĘPOWANIE LEGALIZACYJNE – ZASADY OGÓLNE	115
LEGALIZACJA POBYTU OBYWATELI UE, EOG I KSZ	116
OBYWATELE UE	116
RODZINA OBYWATELA UE	116
PRAWO STAŁEGO POBYTU DLA OBYWATELI UE I ICH RODZIN	116
LEGALIZACJA POBYTU OBYWATELI PAŃSTW TRZECICH	116
POWODY DO WYDANIA ZEZWOLENIA NA POBYT CZASOWY	118
POBYT NIEREGULOWANY (NIELEGALNY)	123
REGULACJE SZCZEGÓLNE – POBYT AMERYKANÓW	124
POBYT UCHODźCÓW WOJENNYCH Z UKRAINY	124
WAŻNE INFORMACJE	127
OBOWIĄZKI CUDZOZIEMCA W CZASIE POBYTU	127
KONTROLA POBYTU CUDZOZIEMCA	127
DŁUGOŚĆ ZEZWOLENIA NA POBYT A WYJAZD Z POLSKI	128
NARUSZENIE ZASAD POBYTU	128
ZASADY UDZIELANIA CUDZOZIEMCOM OCHRONY NA TERYTORIUM RP – OCHRONA MIĘDZYNARODOWA	129

RÓŻNY STATUS MIGRANTÓW

Polski system prawny wyróżnia kilka kategorii cudzoziemców i dla każdej z tych kategorii obowiązują odrębne przepisy prawne.

CUDZOZIEMCY W POLSCE – STATUS

Pozostali cudzoziemcy

Obywatele Unii Europejskiej (UE), Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Norwegia, Islandia, Liechtenstein) (EOG) i Konfederacji Szwajcarskiej (KSZ) oraz członkowie ich rodzin (mają takie same prawa jak obywatele polscy)

obywatele państw trzecich migrujący dobrowolnie (migranci dobrowolni)

obywatele państw trzecich poszukujący ochrony międzynarodowej (wyemigrowali z przymusu)

specjalny status UKR nadano obywatelom Ukrainy, którzy wyjechali z kraju w związku z trwającym tam konfliktem zbrojnym (wyemigrowali z przymusu)

Migranci dobrowolni mogą ubiegać się o legalizację pobytu na zasadach ogólnych określonych dla tej grupy. Te zasady nie dotyczą osób, które wymigrowały z przymusu.

POSTĘPOWANIE LEGALIZACYJNE – ZASADY OGÓLNE

Postępowanie w sprawie legalizacji pobytu lub rejestracji pobytu prowadzone jest po polsku, dlatego wszystkie dokumenty składane w postępowaniu (z wyjątkiem paszportu oraz innych dokumentów identyfikacyjnych) muszą być przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego.

Legalizacją i rejestracją pobytu zajmuje się Urząd Wojewódzki (UW) – Wydział do spraw Cudzoziemców z siedzibą przy ulicy Przy Rondzie 6 w Krakowie – więcej informacji tutaj¹.

Postępowanie prowadzone jest na wniosek cudzoziemca i jest płatne (tzw. opłata skarbową). Wysokość opłaty jest zróżnicowana w zależności od ro-

Uwaga! Urząd będzie Cię informował pisemnie o Twojej sprawie. Dlatego musisz podać adres zamieszkania, a w przypadku zmiany adresu – powiadomić urząd pisemnie o tej zmianie. Musisz odbierać pisma z urzędu – jeśli tego nie zrobisz, urząd umorzy twoją sprawę i odmówi wydania pozwolenia na pobyt. Urząd wysyła tzw. listy polecone – musisz potwierdzić podpisem ich odbiór. Jeśli listonosz nie zastanie Cię w domu – zostawi tzw. awizo (informację, gdzie możesz odebrać list z urzędu). Masz na to 14 dni. Musisz bezwzględnie przestrzegać terminów w postępowaniu, nawet jeśli urząd tego nie robi.

dzaju zezwolenia.

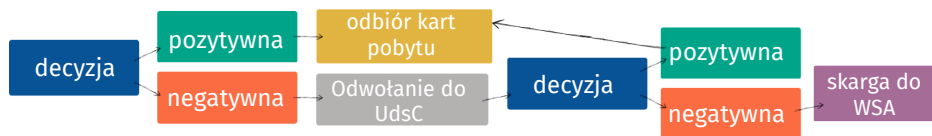
Jeśli z winy Urzędu Wojewódzkiego (tzw. pierwsza instancja) Twoje postępowanie się przedłuża, możesz złożyć skargę na bezczynność do organu drugiej instancji, czyli do Urzędu do spraw Cudzoziemców (UdSC).

Jeśli dostaniesz decyzję z UW, z którą się nie zgadzasz, możesz złożyć tzw. odwołanie do UdSC. Masz na to 14 dni. Decyzja wydana przez UdSC (organ drugiej instancji) jest ostateczna i podlega wykonaniu. Ciągle jeszcze możesz próbować ją zmienić i zaskarżyć do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (WSA) w Warszawie. Masz na to 30 dni.

Szczegółowe informacje na temat poszczególnych procedur pobytowych można znaleźć na stronie Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego tutaj².

Procedura odwoławcza

LEGALIZACJA POBYTU OBYWATELI UE, EOG I KSZ

OBYWATELE UE

Obywatele Unii Europejskiej (UE) posiadają gwarantowaną traktatami swobodę pobytu i osiedlania się na terytorium Polski. Bez żadnych obowiązków można przebywać w Polsce trzy miesiące. Po upływie tego czasu należy swój pobyt zarejestrować. Rejestracja jest obowiązkowa. Jeśli tego nie zrobisz, grozi ci kara pieniężna. Sprawę załatwisz w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim.

RODZINA OBYWATELA UE

Każdy obywatel Unii ma prawo mieszkać w Polsce ze swoją rodziną. Według polskiego prawa, rodzina to mąż i żona (osoby odmiennej płci, które mają oficjalny ślub), dzieci, rodzice i dziadkowie. Za rodzinę nie są uznawani krewni w linii bocznej (np. bracia). Także członek rodziny obywatela UE, który nie ma obywatelstwa UE, może dostać wizę wjazdową oraz dokument pobytowy. Posiadanie tych dokumentów jest konieczne dla uznania pobytu za legalny.

PRAWO STAŁEGO POBYTU DLA OBYWATELI UE I ICH RODZIN

Po pięciu latach nieprzerwanego pobytu w Polsce obywatel UE ma prawo stałego pobytu. Są od tego wyjątki, które możesz sprawdzić tutaj¹. Takie same przepisy dotyczą obywateli Zjednoczonego Królestwa, którzy mają prawo do zarejestrowania pobytu lub przedłużenia tej rejestracji, jeżeli przed brexitem korzystali ze swobody przepływu osób w Polsce.

LEGALIZACJA POBYTU OBYWATELI PAŃSTW TRZECICH

Kategoria pobytu	Czas pobytu	Ważne informacje
Prawo pobytu w ruchu bezwizowym	Do 90 dni w każdym 180-dniowym okresie	Strefę Schengen trzeba opuścić najpóźniej w 90. dniu pobytu. Suma dni w różnych krajach Schengen się sumuje, podobnie jak wielokrotne wjazdy w 180-dniowym okresie. Pamiętaj, by dobrze liczyć dni, a jak masz wątpliwości, możesz zapytać Straż Graniczną.

Prawo pobytu w ruchu wizowym	Przez okres ważności wizy maksymalnie do 12 miesięcy	Wizę można jednokrotnie przedłużyć (za opłatą), tylko z ważnych powodów, których nie można było przewidzieć w dniu wydania wizy. Wniosek musi być złożony najpóźniej w ostatnim dniu ważności wizy. Nową wizę można wyrobić wyłącznie za granicą w polskiej placówce dyplomatycznej lub w placówce kraju, który świadczy reprezentację wizową na rzecz Polski.
Pobyt czasowy	Przez okres określony decyzją wojewody powyżej 3 miesięcy (maksymalnie do 3 lat)	Pobyt może być przedłużany dowolną liczbą razy. Wniosek musi być złożony najpóźniej w ostatnim dniu legalnego pobytu w Polsce.
Pobyt stały	Na czas nieokreślony	Udzielany szczególnym kategoriom cudzoziemców, w tym posiadającym więzy rodzinne z Polakami lub posiadającymi polskie korzenie.
Pobyt rezydenta długoterminowego UE	Udzielany na czas nieokreślony	Ten status udzielany jest cudzoziemcom przebywającym w Polsce przez okres minimum pięciu lat, którzy mają świadectwo znajomości języka polskiego i ustabilizowaną sytuację społeczno-ekonomiczną.

Niezależnie od podstawy szczegółowej pobytu, aby go otrzymać, musisz spełnić pewne ogólne wymagania dotyczące pobytu:

- ⇒ Twój pobyt musi być legalny od dnia wjazdu do dnia wyjazdu,
- ⇒ musisz mieć ubezpieczenie zdrowotne, pozwalające na pokrycie kosztów leczenia i pobytu w szpitalu,
- ⇒ musisz mieć środki finansowe na utrzymanie się w Polsce (polskie prawo wymaga, aby dochód taki był regularny i stabilny i określa jego minimalny poziom),
- ⇒ musisz mieć miejsce zamieszkania (hotel, wynajmowane mieszkanie, własna nieruchomość),
- ⇒ musisz wypełnić wniosek na specjalnym formularzu w języku polskim (instrukcje na wniosku są w języku angielskim, francuskim i rosyjskim),
- ⇒ musisz przedłożyć kserokopię wszystkich stron paszportu (nawet pustych) oraz 4 fotografie paszportowe,

- ⇒ musisz wnieść opłatę skarbową,
- ⇒ musisz złożyć odciski palców – urząd wskaże Ci termin.

Po złożeniu wniosku w trakcie legalnego pobytu, pobyt ten się przedłuża aż do wydania ostatecznej decyzji, niezależnie, czy inna podstawa pobytu wygasła (np. upłynął termin ważności wizy lub poprzedniej karty pobytu). Po złożeniu wniosku urząd wbije Ci specjalną pieczęć do paszportu lub wyda dokument potwierdzający złożenie wniosku. Pamiętaj, że legalny pobyt w okresie procedury legalizacyjnej nie uprawnia Cię do podróżowania poza granice Polski, chyba że wciąż masz ważną wizę lub pobyt czasowy.

POWODY DO WYDANIA ZEZWOLENIA NA POBYT CZASOWY

Jeśli chcesz uzyskać pobyt czasowy w Polsce na okres powyżej 3 miesięcy, musisz podać powód. Ustawa o cudzoziemcach wylicza najpopularniejsze przyczyny, ale to nie oznacza, że nie możesz zamieszkać w Polsce także z innych powodów – ważne jest, żebyś swój pobyt uzasadnił.

Powody zezwoleń na pobyt czasowy.

Powód

Praca w Polsce –
praca
w dowolnym
zawodzie

1.

Ważne informacje

Nie dostaniesz takiego pozwolenia, jeśli:

- ⇒ wjechałeś do Polski jako turysta,
- ⇒ w celu odwiedzin u rodziny lub przyjaciół,
- ⇒ prowadzisz w Polsce działalność gospodarczą.

Jeżeli pracodawca obiecał Ci zatrudnienie, do wniosku musisz dołączyć wypełniony przez niego załącznik nr 1 (są tam informacje typu rodzaj pracy, stanowisko, zakres obowiązków, wysokość wynagrodzenia). Czasem musisz też otrzymać zaświadczenie od starosty (w Krakowie – Prezydenta Miasta), że pracodawca nie mógł zaspokoić swoich potrzeb na lokalnym rynku pracy.

Pamiętaj:

- ⇒ zezwolenie na pobyt czasowy i pracę dotyczy zatrudnienia u konkretnego pracodawcy na danym stanowisku,
- ⇒ jeżeli zmieniasz stanowisko pracy lub chcesz zmienić pracodawcę musisz wystąpić do wojewody o zmianę wydanej decyzji (najczęściej polega to na przyniesieniu nowego załącznika nr 1 do wniosku; czasem urząd może prosić Cię też o inne dokumenty, np. umowa o pracę lub inna umowa, będąca podstawą zatrudnienia, dokumenty związane z ubezpieczeniem społecznym itp.),
- ⇒ musisz przestrzegać wszystkich warunków otrzymanego zezwolenia, gdyż od tego zależy legalność twojego zatrudnienia (kontrolują to funkcjonariusze Straży Granicznej),
- ⇒ w okresie zezwolenia tylko raz możesz zmienić pracodawcę w związku z utratą zatrudnienia (nowego pracodawcę musisz znaleźć w ciągu 30 dni).

Więcej informacji tutaj!

Praca w Polsce – tzw. Blue Card/Niebieska Karta (związana z wysokimi kwalifikacjami)

1.

Jeżeli pracujesz w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji możesz otrzymać specjalne pozwolenia na pobyt. Aby otrzymać takie zezwolenie:

- ⇒ ukończyć studia lub mieć 5 lat doświadczenia jako specjalista lub fachowiec,
- ⇒ musisz podpisać umowę ze swoim pracodawcą na co najmniej 12 miesięcy,
- ⇒ twoja pensja musi być wyższa niż 150% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w polskiej gospodarce.

Nie dostaniesz takiego zezwolenia, jeżeli:

- ⇒ wjechałeś do Polski jako turysta,
- ⇒ w celu odwiedzin u rodziny lub przyjaciół,
- ⇒ jeżeli prowadzisz w Polsce działalność gospodarczą.

Pamiętaj:

- ⇒ o przestrzeganiu wszystkich warunków otrzymanego zezwolenia – od tego zależy legalność twojego zatrudnienia,
- ⇒ nie możesz zmienić pracodawcy i stanowiska przez pierwsze dwa lata bez formalnej zmiany otrzymanego zezwolenia,
- ⇒ w okresie zezwolenia tylko dwa razy możesz zmienić pracodawcę w związku z utratą zatrudnienia (nowego pracodawcę musisz znaleźć w ciągu 90 dni).

Więcej informacji tutaj¹.

Praca w Polsce – przeniesienie wewnątrz przedsiębiorstwa lub delegacja

Cudzoziemcy mogą również uzyskać pozwolenie na pobyt czasowy i pracę w związku z przeniesieniem wewnątrz przedsiębiorstwa lub delegacji przez przedsiębiorcę zagranicznego, a także w przypadku odbywania stażu.

Więcej informacji tutaj² i tutaj³.

2.

3.

Działalność gospodarcza w Polsce

Aby uzyskać zezwolenie na pobyt czasowy w związku z działalnością gospodarczą, musisz mieć w Polsce spółkę kapitałową lub zarządzać taką spółką jako członek zarządu lub prokurent.

Działalność spółek prowadzonych przez cudzoziemca musi spełniać jeden z następujących warunków:

- ⇒ dochód równy dwunastokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie, w którym spółka ma siedzibę lub perspektywa osiągnięcia takiego dochodu w przyszłości,
- ⇒ zatrudnienie przez okres minimum roku dwóch osób w pełnym wymiarze czasu, które są Polakami lub są cudzoziemcami zwolnionymi z konieczności posiadania zezwolenia na pracę albo,

1.

prowadzenie działalności, która przyczynia się do wzrostu inwestycji, transferu technologii, wprowadzania korzystnych innowacji lub tworzenia miejsc pracy (zwalnian z dwóch pierwszych warunków).

Osoby, które nie spełniają tych warunków i prowadzą działalność gospodarczą w Polsce przez okres przekraczający sześć miesięcy w roku, muszą mieć wizę.

Więcej informacji tutaj¹.

Studia w Polsce

2.

Osoby, które chcą studiować w Polsce, muszą na czas studiów uzyskać zezwolenie na pobyt czasowy. W tym celu należy zapisać się na studia w publicznych uniwersytetach, akademiach i szkołach wyższych lub innych jednostkach prowadzących studia wyższe, jeżeli wpisano je na listę prowadzoną przez Ministra Spraw Wewnętrznych tutaj².

Do wniosku o zezwolenie na pobyt załącza się:

- ⇒ zaświadczenie uczelni o przyjęciu/zamiarze przyjęcia na studia,
- ⇒ jeżeli studia są odpłatne – dowód opłaty,
- ⇒ dowód posiadania środków na własne utrzymanie,
- ⇒ dowód, że posiadasz środki na podróż powrotną do swojego kraju (wysokość tych środków jest określona w przepisach prawa).

Pierwsze zezwolenie udzielane jest na okres piętnastu miesięcy, kolejne na okres pozostały do ukończenia studiów przedłużony o 3 miesiące, ale nie dłuższy niż 3 lata.

Obywatele Białorusi mogą uzyskać również tego rodzaju zezwolenie pobytowe, jeżeli zapisały się na kurs przygotowujący na studia, np. kurs językowy.

Zezwolenia na podstawie studiów nie mogą otrzymać:

- ⇒ osoby odbywające w Polsce staże,
- ⇒ Posiadające czy też ubiegające się o Niebieską Kartę UE.

Studenci, studiujący w innych państwach Unii, mają również prawo do korzystania z mobilności studenta. Długość pobytu nie może przekraczać 360 dni. W takim wypadku cudzoziemcy ci przebywają w Polsce na podstawie wizen lub dokumentu pobytowego wydanego przez inne państwo Unii.

Więcej informacji tutaj³.

Badania i praca naukowa w Polsce

Pobyt czasowy naukowców możliwy jest:

- ⇒ po zawarciu z naukowcem umowy o prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych,

1.

⇒ na podstawie zaświadczenia, iż uczelnia pokryje koszty związane z ewentualnym zobowiązaniem go do powrotu.

Również w tym przypadku obowiązuje system certyfikacji jednostek naukowych (nie dotyczy uczelni publicznych).

Więcej informacji tutaj¹.

Naukowcy mogą również korzystać z mobilności na podstawie dokumentów pobytowych lub wiz wystawionych przez inne państwo unijne. Pobyt czasowy na tej podstawie udzielany jest na okres prowadzenia badań naukowych lub na trzy lata.

Więcej informacji tutaj².

2.

Staże i wolontariaty

3.

Aby otrzymać zezwolenie związane z odbywaniem stażu, musisz przedstawić:

- ⇒ zaświadczenie, że skończyłeś studia wyższe w UE maksymalnie 2 lata przed złożeniem wniosku lub że odbywałeś takie studia poza UE,
- ⇒ zobowiązanie podmiotu przyjmującego o pokryciu kosztów ewentualnego zobowiązania do powrotu,
- ⇒ umowę stażową,
- ⇒ certyfikat ukończenia kursu językowego (musisz wykazać, że znasz język, w którym będziesz odbywał staż).

Staż musi odpowiadać twoim kwalifikacjom zawodowym i być związane z twoją dziedziną wykształcenia. Należy również pamiętać, iż podmiot przyjmujący na staż musi prowadzić działalność co najmniej od pięciu lat i być wpisany do rejestru. Sprawdź tutaj³.

Zezwolenie tego rodzaju udzielane jest na okres trwania stażu nie dłuższy niż sześć miesięcy i może być o sześć miesięcy przedłużone.

Podobne zasady dotyczą wolontariuszy cudzoziemców. Oni także mogą uzyskać zezwolenie pobytowe na okres trwania wolontariatu, nie dłuższy niż rok pod warunkiem podpisania umowy wolontariackiej z podmiotem znajdującym się w stosownym rejestrze tutaj⁴.

Więcej informacji tutaj⁵ i tutaj⁶.

4.

5.

6.

Związki rodzinne

Polskie prawo za rodzinę uznaje małżonków różnej płci, którzy zawarli małżeństwo państwowe oraz dzieci własne lub przysposobione. Pozostali członkowie rodziny również mogą otrzymać dokument pobytowy, jeżeli udowodnią, iż jego brak narusza polskie zobowiązania do ochrony życia rodzinnego na mocy Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Zasadniczo prawo wymaga, aby cudzoziemiec, do którego dołącza rodzina, przebywał w Polsce minimum dwa lata w oparciu o zezwolenia na pobyt czasowy.

Niektórzy cudzoziemcy, tacy jak naukowcy, kadra kierownicza, obywatele brytyjscy czy osoby posiadające „Niebieską Kartę UE”, mogą sprowadzić małżonka lub dzieci bezpośrednio po otrzymaniu własnych dokumentów pobytowych.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Prace sezonowe

Postępowanie w przedmiocie połączenia z rodziną jest jedynym o pobyt czasowy, w którym wnioskodawcą jest cudzoziemiec mieszkający w Polsce, a osoby uprawnione mogą przebywać za granicą.

Po wydaniu decyzji należy ją przesać do kraju pochodzenia i na tej podstawie członkowie rodziny otrzymają specjalną wizę wjazdową do Polski. Aby ubiegać się o tego rodzaju pobyt czasowy w imieniu rodziny, należy posiadać urzędowy dokumenty urodzenia i małżeństwa. Niekiedy urzędnicy wymagają, aby do postępowania złożyć polskie dokumenty stanu cywilnego. Wymaga to transkrypcji aktów urodzenia i małżeństwa do polskich ksiąg stanu cywilnego. Procedura tego rodzaju została opisana tutaj: PL¹, UA², RU³, EN⁴.

Zezwolenie tego rodzaju udzielane jest również małoletnim dzieciom cudzoziemców urodzonym na terytorium Polski, jeśli ich rodzice posiadają wizę lub dokument pobytowy.

Samodzielny dokument pobytowy mogą również uzyskać małżonkowie oraz dzieci cudzoziemca po osiągnięciu pełnoletniości, którzy uprzednio przebywali na podstawie zezwolenia w związku z połączeniem z rodziną przez pięć lat.

Dokumenty pobytowe dla rodziny wydawane są na okres do trzech lat, zwykle na okres związany z datą ważności dokumentu wnioskodawcy.

Jeżeli ważne względy cudzoziemca przemawiają za jego dalszym pobytym w Polsce, może on jednorazowo na okres trzech lat otrzymać pobyt czasowy także w razie rozwodu lub śmierci osoby, z którą przebywał w ramach połączenia z rodziną.

Istotną możliwością legalizacji pobytu, jest również przebywanie i opieka nad dzieckiem uczącym się w polskim systemie oświaty, które otrzymało dokument pobytowy w związku z nauką.

Nieuregulowany pobyt cudzoziemca nie stanowi przeszkody do wydania dokumentu pobytowego, jeżeli jest on małżonkiem obywatela polskiego lub gdy jego wyjazd z polski naruszałby polskie zobowiązania do ochrony życia rodzinnego i praw dziecka na podstawie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz Konwencji Narodów Zjednoczonych o Prawach Dziecka.

W niektórych postępowaniach dotyczących łączenia rodzin należy spodziewać się wywiadu środowiskowego, który jest prowadzony przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz rozmowy z urzędnikiem prowadzącym sprawę, który będzie sprawdzał, czy partnerzy faktycznie dobrze się znają i tworzą rodzinę. Tego typu rozmowy w przypadku małżonków należą już do rzadkości.

Więcej informacji tutaj⁵ i tutaj⁶.

Cudzoziemcy, którzy przyjeżdżają do Polski do prac sezonowych, np. w hotelach, restauracjach i innych usługach turystycznych, mogą uzyskać zezwolenia na pobyt czasowy i pracę sezonową. Aby uzyskać taki dokument, należy posiadać zezwolenie na pracę sezonową oraz

Inne okoliczności

1.

2.

spełniać ogólne warunki do przebywania w Polsce (źródło dochodu, ubezpieczenie zdrowotne, zakwaterowanie). Długość pozwolenia jest związana z długością zezwolenia na pracę sezonową (maks. do trzech lat, ale cudzoziemiec posiadający takie zezwolenie może przebywać w Polsce wyłącznie do 9 miesięcy w jednym roku kalendarzowym).

Zezwolenie na pobyt czasowy mogą uzyskać również inne kategorie obywateli państw trzecich, między innymi:

- ⇒ małoletni urodzeni w Polsce i przebywający w Polsce bez opieki,
- ⇒ cudzoziemcy posiadający pobyt rezydenta długoterminowego w innym państwie UE zamierzający w Polsce pracować, prowadzić biznes, kontynuować lub podjąć naukę lub kształcenie zawodowe, lub wskażą inne okoliczności uzasadniające pobyt, a także członkowie jego rodziny,
- ⇒ absolwenci polskiej uczelni poszukujący pracy lub rozpoczynający biznes oraz naukowcy, którzy zakończyli badania i zamierzają podjąć pracę lub rozpocząć biznes,
- ⇒ obywatele Turcji posiadający uprawnienie do wykonywania pracy w Polsce, które nabywa się na specjalnych zasadach, a bez ograniczeń po czterech latach pobytu na terytorium UE, o czym stanowi specjalna umowa między Turcją a UE, zawarta w 1981 roku,
- ⇒ obywatele Wielkiej Brytanii wykonujący pracę w Polsce jako pracownicy delegowani,
- ⇒ osoby zamierzające podjąć lub kontynuować naukę lub szkolenie zawodowe (więcej informacji tutaj¹),
- ⇒ duchowni,
- ⇒ osoby, których wyjazd powodowałby naruszenie zobowiązań do ochrony życia rodzinnego i praw dziecka na podstawie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz Konwencji Narodów Zjednoczonych o Prawach Dziecka,
- ⇒ cudzoziemcy posiadający każdy inny powód, uzasadniający ich pobyt powyżej trzech miesięcy w Polsce.

Więcej informacji tutaj².

Pamiętaj, iż proces ubiegania się o niektóre typy zgód może być skomplikowany, więc warto postarać się o wsparcie prawników, organizacji pozarządowych lub tych osób, dzięki którym masz możliwość zamieszkać w Polsce.

POBYT NIEUREGULOWANY (NIELEGALNY)

Cudzoziemcy, których pobyt jest nieuregulowany (nielegalny), a którzy muszą przebywać w Polsce ze względu na szczególnie ważny interes osobisty (np. zdanie egzaminów, ukończenie studiów, załatwienie istotnych życiowych spraw) lub mają się stawić przed polskim organem administracyjnym lub sądowym, mogą otrzymać na okres do sześciu miesięcy tzw. pobyt krót-

koterminowy. Pobyt ten można przedłużyć, ale w okresie jego trwania i po jego upływie nie można wystąpić o innego typu dokument pobytowy.

Po upływie okresu jego ważności cudzoziemiec musi wyjechać z Polski. Ważne jest jednak, iż otrzymanie takiego zezwolenia pozwala uniknąć otrzymania decyzji o zobowiązaniu do powrotu, a zatem po wyjeździe z Polski nie będzie takiego cudzoziemca obowiązywał zakaz wjazdu przez określony okres.

Wadą tego rodzaju pobytu jest brak uprawnienia do pracy, w tym uzyskania pozwolenia na pracę, czy rejestracji oświadczenia.

Więcej informacji tutaj¹.

REGULACJE SZCZEGÓLNE – POBYT AMERYKANÓW

Na mocy międzyrządowego, dwustronnego porozumienia Amerykanie mogą przebywać w Polsce bez konieczności posiadania wizy przez następujące po sobie 90 dni pod warunkiem, iż przed końcem każdego z tych okresów opuszczą terytorium Polski. Tę regulację nazywa się tzw. ucieczkami wizowymi. Wystarczy zatem wyjechać na piwo do czeskiego Cieszyna lub na zakupy do Berlina i powrócić tego samego dnia, zachowując paragony lub inne rachunki, aby odnowić prawo do trzymiesięcznego pobytu w Polsce. Poza tą regulacją Amerykanów obowiązują wszelkie inne przepisy dotyczące uzyskiwania zgody na pobyt czasowy i stały.

POBYT UCHODźCÓW WOJENNYCH Z UKRAINY

W związku z wojną w Ukrainie obywatele tego państwa, którzy nie posiadają innych praw do pobytu w Polsce (wizy, karty pobytu) oraz ich małżonkowie i dzieci, niezależnie od narodowości zostali objęci ochroną czasową na terytorium Polski na okres 18 miesięcy liczonych od 24 lutego 2022 roku, a następnie ochronę tę przedłużono do 4 marca 2024 roku. Osoby korzystające z wychowania przedszkolnego, szkolnego, w tym w systemie ukraińskiej edukacji lub nie później niż w roku szkolnym 2022/2023 rozpoczęły naukę w szkole branżowej, policealnej lub dla dorosłych, mogą legalnie przebywać ze statusem ochronnym do 31 sierpnia 2024 roku, a ci, co przystąpią w 2024 roku do poprawkowego egzaminu maturalnego – do 30 września 2024 roku. Potem muszą się zalegalizować na zasadach ogólnych.

Obywatel Ukrainy, który jest uchodźcą wojennym, powinien za każdym razem zarejestrować swój wjazd i wyjazd w placówce granicznej Straży Granicznej. Jeżeli nie może tego zrobić, powinien taki wniosek złożyć do Komendanta Głównego Straży Granicznej. Dotyczy to również podróży w strefie

Schengen, gdyż od tego zależy utrzymanie uprawnień związanych ze statusem uchodźcy wojennego. Wyjazd na okres przekraczający 30 dni skutkuje utratą przywilejów związanych z nabytym statusem. Można je odzyskać tylko i wyłącznie, wjeżdżając ponownie do Polski z terytorium Ukrainy.

Osoby będące uchodźcami wojennymi otrzymują specjalny numer PESEL (rejestrowany przez urzędy gminne), dzięki któremu mogą korzystać z następujących usług publicznych i praw:

- ⇒ zakwaterowania, wyżywienia oraz innych świadczeń pomocowych w punktach zbiorowego zakwaterowania, finansowanych przez Wojewodę,
- ⇒ publicznych świadczeń zdrowotnych,
- ⇒ świadczeń socjalnych wspomagających wychowanie dzieci (800+, dobry start, rodzinny kapitał opiekuńczy, świadczenia rodzinne, dofinansowanie pobytu w żłobku, klubie dziecięcym lub z dziennym opiekunem),
- ⇒ pracy bez zezwolenia – konieczne jest zarejestrowanie faktu zatrudnienia przez pracodawcę w urzędzie pracy do 2 tygodni od rozpoczęcia pracy,
- ⇒ prowadzenia działalności gospodarczej w formie jednoosobowej lub w formie spółek wszelkiego rodzaju.

Więcej informacji tutaj¹.

Osoby, które opiekują się nie swoimi dziećmi, powinny wystąpić do Sądu Rodzinnego właściwego dla miejsca zamieszkania o ustanowienie dla tych dzieci tymczasowego opiekuna lub rodzica zastępczego. Procedura taka jest szybka, uproszczona i bezpłatna.

Więcej informacji i wzór wniosku tutaj².

Pobyt długoterminowy obywateli państw trzecich

Rodzaj	Ważne informacje
Pobyt stały	Zezwolenie na pobyt stały mogą uzyskać niektórzy obywatele państw trzecich: <ul style="list-style-type: none"> ⇒ dzieci cudzoziemców posiadających prawo stałego pobytu urodzone po uzyskaniu takiego prawa, ⇒ cudzoziemskie dzieci obywateli polskich będące pod ich opieką, ⇒ osoby o polskim pochodzeniu zamierzające się w Polsce osiedlić oraz posiadacze Karty Polaka, ⇒ małżonkowie obywateli polskich, przebywający w Polsce od dwóch lat ze zgodą na pobyt czasowy w związku z tym małżeń-

stwem, statusem uchodźcy lub pobytem humanitarnym a małżeństwo trwa od co najmniej trzech lat,

- ⇒ ofiary handlu ludźmi współpracujące z organami ścigania i przebywające na pozwoleniu pobytowym związanym z taką współpracą od co najmniej jednego roku,
- ⇒ osoby objęte ochroną międzynarodową po 5 latach pobytu a osoby z pobytem tolerowanym po 10 latach pobytu oraz azy-lanci,
- ⇒ obywatele Wielkiej Brytanii, którzy przez pięć lat przebywali w Polsce jako pracownicy delegowani i spełniają ogólne przesłanki pobytu (dochód, ubezpieczenie, zakwaterowanie).

Polskie pochodzenie ustala się w oparciu o przepisy repatriacyjne. Wymagają one posiadania polskich przodków (dziadka lub babci, względnie dwojga pradziadków). Należy również udowodnić związek z polskością, najczęściej poprzez zachowanie i kultywację języka, obyczajów i kultury.

Od części cudzoziemców wymaga się nieprzerwanego pobytu, za który uznaje się pobyt w Polsce, w którym nie było przerw jednorazowo przekraczających 6 miesięcy i 10 miesięcy w całym wymaganym okresie (5 lub 10 lat). Za przerwę nie uznaje się wyjazdów służbowych, związanych z wyjazdami w toku studiów na polskiej uczelni (np. stypendia, programy wymiany akademickiej) lub motywowanych szczególnie sytuacją osobistą (np. leczenie, załatwianie spraw spadkowych, konieczność opieki nad członkiem rodziny).

Zezwolenie na pobyt stały ma charakter bezterminowy, ale jest cofane, jeżeli cudzoziemiec opuścił Polskę na okres dłuższy niż 6 lat.

Długoterminowa rezydencja

Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE może otrzymać każdy cudzoziemiec, który:

- ⇒ przebywa nieprzerwanie w Polsce przez okres pięciu lat,
- ⇒ spełnia ogólne warunki pobytu (dochód + ubezpieczenie),
- ⇒ posiada certyfikowaną znajomość języka polskiego na poziomie B1 (ten wymóg nie dotyczy absolwentów polskich szkół oraz szkół wyższych z wykładowym językiem polskim, a także małolletnich poniżej 16 lat).

Wymogiem uzyskania rezydentury jest również posiadanie stabilnego i regularnego dochodu przez okres dwóch lat poprzedzających złożenie wniosku dla osób posiadających Niebieską Kartę UE lub trzech lat dla pozostałych cudzoziemców.

Pewne dodatkowe wymagania dotyczą również pięcioletniego okresu nieprzerwanego pobytu oraz dozwolonych długości przerw. Cudzoziemcy posiadający „Niebieską Kartę UE” mogą do tego okresu zaliczyć również pobyt na tej podstawie w innych krajach Unii, z tym, że dwa ostatnie lata muszą spędzić w Polsce. Niestety, studenci mogą zaliczyć do tego okresu tylko połowę swojego pobytu na wizach studenckich lub pobytach czasowych w związku ze studiami. To samo dotyczy osób kształcących się zawodowo. Dla większości cudzoziem-

ców długość przerw nie może przekroczyć 6 miesięcy jednorazowo i 10 miesięcy w sumie. Jedynie posiadacze „Niebieskiej Karty UE” mogą mieć pojedynczą dwunastomiesięczną przerwę oraz osiemnastomiesięczną sumę przerw.

WAŻNE INFORMACJE

OBOWIĄZKI CUDZOZIEMCA W CZASIE POBYTU

W czasie pobytu w Polsce Twoim podstawowym obowiązkiem jest dbanie, aby Twój pobyt był cały czas legalny oraz przestrzeganie polskiego prawa. Jeżeli z jakichś przyczyn zmieniła się podstawa Twojego pobytu, np. skończyłeś studia i zacząłeś pracować, to powinieneś wystąpić o zmianę zezwolenia na pobyt czasowy, nie czekając na utratę ważności dotychczasowej karty. Pozwolenie na pobyt zawsze musi być zgodne z Twoim podstawowym celem pobytu.

Po uzyskaniu pozytywnej decyzji otrzymasz kartę pobytu, która wraz z paszportem stanowi podstawowy dokument dokumentujący Twoje prawo do pobytu i przekraczania granicy. Powinieneś mieć kartę pobytu zawsze przy sobie. Z polską kartą pobytu możesz przekraczać granice i przebywać w innych państwach strefy Schengen do 90 dni w każdym 180-dniowym okresie. Oznacza to, iż możesz wyjechać np. do Niemiec między styczniem a marcem, a następnie do Słowacji między lipcem a wrześniem.

Istotne jest, abyś przestrzegał również reguł dotyczących pracy i prowadzenia działalności gospodarczej. Ich naruszenie może skutkować cofnięciem zezwolenia pobyтового oraz zobowiązaniem Cię do powrotu. W Polsce pozwolenie na pracę jest powiązane z konkretnym pracodawcą i konkretnym stanowiskiem pracy. Każda ich zmiana wymaga powiadomienia Wojewody w ciągu 21 dni. Podjęcie pracy innej niż wynikającej z zezwolenia bez jego odnowienia stanowi naruszenie prawa skutkujące utratą prawa do pobytu. Nie dotyczy to osób, które mają swobodny dostęp do rynku pracy, np. studentów, małżonków obywateli polskich. Osoba, która utraciła pracę, również ma obowiązek zawiadomić o tym fakcie Wojewodę. Na znalezienie kolejnej pracy ma 30 dni, lub 90 dni jeżeli była zatrudniona na stanowisku wymagającym wysokich kwalifikacji. Posiadacze „Niebieskiej Karty UE” mogą też w okresie zezwolenia dwukrotnie utracić pracę. Zasady dostępu do rynku pracy mogą być skomplikowane, więc jeśli masz wątpliwości, skonsultuj się z prawnikiem, organizacją pomagającą cudzoziemcom lub swoim pracodawcą.

KONTROLA POBYTU CUDZOZIEMCÓW

Pobyt cudzoziemców w Polsce jest kontrolowany, najczęściej przez organy Straży Granicznej. Straż Graniczna może wydać decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Dzieje się tak najczęściej, gdy cudzoziemiec naruszy

warunki zezwolenia pobytowego. Należy też pamiętać, iż polskie prawo wyklucza możliwość ponownego uzyskania dokumentu pobytowego w sytuacji utraty prawa do pobytu bez uprzedniego wyjazdu z Polski. Cudzoziemiec, który otrzymał ostateczną decyzję o zobowiązaniu do powrotu, powinien wyjechać z Polski w terminie wskazanym w tej decyzji lub w terminie 30 dni od jej otrzymania. Decyzji tego rodzaju zazwyczaj towarzyszy zakaz ponownego wjazdu na okres od 6 miesięcy do 5 lat. Cudzoziemiec, który zrealizował decyzję, może zwrócić się do komendanta placówki Straży Granicznej, który wydał taką decyzję, o skrócenie okresu zakazu wjazdu o połowę. Ten sam organ z ważnych przyczyn może przedłużyć czas do wyjazdu maksymalnie do 12 miesięcy.

DŁUGOŚĆ ZEZWOLENIA NA POBYT A WYJAZD Z POLSKI

Cudzoziemiec powinien opuścić Polskę w ciągu 30 dni od upływu okresu ważności dotychczasowego zezwolenia pobytowego, a także w ciągu 30 dni od otrzymania ostatecznej decyzji odmawiającej mu prawa do pobytu. Cudzoziemcy posiadający wizy powinni opuścić Polskę w ostatnim dniu ważności wizy. Wyjazd nie jest konieczny, jeżeli cudzoziemiec posiada inną podstawę do pobytu. I tak np. obywatel Ukrainy czy Wenezueli, któremu skończyło się pozwolenie na pobyt czasowy, może przebywać w Polsce jeszcze przez 90 dni na podstawie przepisów o ruchu bezwizowym. Co więcej może w tym okresie złożyć wnioski o pobyt czasowy.

NARUSZENIE ZASAD POBYTU

Naruszenie zasad pobytu, stwierdzone przez organ kontrolny, skutkuje zawsze wydaniem decyzji o zobowiązaniu do powrotu. Od takiej decyzji można złożyć odwołanie do Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców. Do czasu wydania decyzji ostatecznej cudzoziemiec nie musi jej wykonywać. Najczęstszymi przypadkami wydawania decyzji o zobowiązaniu do powrotu są te, które mają związek z naruszaniem przepisów o zatrudnieniu. Warto jednak pamiętać, iż Straż Graniczna nie powinna wydawać decyzji o zobowiązaniu do powrotu wobec cudzoziemca, który naruszył zasady podejmowania pracy w Polsce, jeżeli przeciwko wydaniu takiej decyzji przemawia jego ważny interes. Jeżeli np. cała rodzina cudzoziemca przebywa w Polsce, to decyzja taka nie powinna być wydana. Decyzji takich nie wydaje się również wobec osób posiadających zezwolenia długoterminowe oraz małżonków obywateli polskich.

Należy wreszcie pamiętać, iż przed wydaniem decyzji zobowiązującej do powrotu organ ma obowiązek rozważyć, czy tego rodzaju nakaz nie będzie naruszał przepisów Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz Konwencji Narodów Zjednoczonych o Prawach Dziecka. Jeżeli do tego rodzaju zagrożenia by doszło, organ zobowiązany jest do udzielenia cudzoziemcowi zgody na pobyt humanitarny. Prawami chronionymi przez konwencje są prawo do życia, nakaz humanitarnego traktowania, zakaz pra-

cy przymusowej, prawo do bezpieczeństwa osobistego, prawo do rzetelnego i uczciwego procesu, zakaz arbitralnego pozbawienia wolności, zakaz bezprawnego karania, prawo do ochrony życia rodzinnego oraz potrzeba ochrony praw dziecka.

ZASADY UDZIELANIA CUDZOZIEMCOM OCHRONY NA TERYTORIUM RP – OCHRONA MIĘDZYNARODOWA

Jeżeli w kraju pochodzenia grozi ci niebezpieczeństwo lub zagrożone są Twoje podstawowe prawa, możesz wystąpić do władz polskich o ochronę międzynarodową. Jej udzielenie obowiązuje we wszystkich państwach UE oraz tych, które są sygnatariuszami Konwencji Genewskiej o statusie uchodźcy z 1951 roku.

Prawo przewiduje dwie formy takiej ochrony: status uchodźcy i ochronę uzupełniającą.

Status uchodźcy możesz otrzymać, jeżeli przebywasz poza granicami kraju pochodzenia z powodu prześladowania lub uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu rasy, narodowości, wyznania, poglądów politycznych oraz przynależności do określonej grupy społecznej.

Ochronę uzupełniającą możesz otrzymać, jeżeli Twoje życie, zdrowie i bezpieczeństwo osobiste oraz wolność są poważnie zagrożone, lub możesz być narażony na tortury wskutek działań wojennych lub masowych naruszeń praw człowieka, będących następstwem konfliktu międzynarodowego lub wewnętrznego.

Uchodźcą można stać się również, przebywając w kraju bezpiecznym, gdy ze względu na zmiany społeczne i polityczne w kraju pochodzenia powrót cudzoziemca staje się niemożliwy z powodu zagrożeń dla jego praw (uchodźstwo *sur place*).

Ochrony międzynarodowej nie może uzyskać osoba, która może bezpiecznie przemieścić się do innego regionu w swoim kraju pochodzenia.

Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej składa się do najbliższej jednostki Straży Granicznej. Organ ten nie ma prawa do odmowy przyjęcia wniosku o nadanie statutu uchodźcy. Osoba składająca taki wniosek jest przesłuchiwana odnośnie do okoliczności uzasadniających udzielenie jej ochrony. W czasie postępowania powinna również przedstawić wszelkie dowody, jakie posiada na okoliczność doznanych krzywd i prześladowań.

Wraz z wnioskiem cudzoziemiec deponuje u Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców swój paszport.

Od podjętej w sprawie decyzji przysługuje odwołanie do Rady ds. Uchodźców w ciągu 14 dni od otrzymania decyzji, a od decyzji ostatecznej skarga do

Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w ciągu 30 dni od otrzymania decyzji. Złożenie takiej skargi wraz z wnioskiem o wstrzymanie skutków jej wykonania powoduje wstrzymanie skutków decyzji do czasu rozpatrzenia tego wniosku lub skargi. Cudzoziemiec nie musi zatem wyjeżdżać, jeżeli odmówiono mu ochrony.

Cudzoziemcowi, który otrzymał decyzję odmowną, przysługuje nieodpłatna pomoc prawna w złożeniu odwołania lub skargi na decyzję ostateczną. Urząd ds. Cudzoziemców publikuje listę adwokatów i radców prawnych oraz fundacji i stowarzyszeń świadczących tego rodzaju pomoc finansowaną przez budżet państwa – tutaj¹.

Jeżeli cudzoziemiec nie posiada środków na utrzymanie, może skorzystać z prawa do pomocy w tym zakresie realizowanej w ośrodkach recepcyjnych dla uchodźców lub w formie wypłacanego miesięcznie ekwiwalentu na zakwaterowanie. Szef Urzędu ds. Cudzoziemców może również nakazać cudzoziemcowi przebywanie w określonym miejscu.

Osoba ubiegająca się o ochronę nabywa prawo do pracy po sześciu miesiącach od złożenia wniosku, jeżeli w tym czasie bez jej winy nie wydano decyzji. Powinna w tym celu pobrać zaświadczenie wydane przez Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców.

Osoby, którym udzielono ochrony międzynarodowej, cieszą się zasadniczo tymi samymi prawami co obywatele polscy. W szczególności mogą podejmować pracę bez zezwolenia, łączyć się z rodzinami, a także mają swobodę prowadzenia biznesu. Dodatkowo mają prawo do rocznego programu integracyjnego finansowanego przez gminę, w której mieszkają, który pozwala im na naukę języka, naukę i zdobywanie kwalifikacji zawodowych.

ELEKTRONICZNY DOSTĘP DO USŁUG ADMINISTRACYJNYCH

PROFIL ZAUFANY	131
ZESTAWIENIE PRZYDATNYCH STRON INTERNETOWYCH I ZWIĄZANYCH Z NIMI APLIKACJI MOBILNYCH	132

Duża część spraw administracyjnych może być załatwiona online. Najpopularniejszymi najwygodniejszym narzędziem do logowania się do większości z tych stron jest Profil Zaufany (PZ). PZ jest bezpłatny, można mieć tylko jeden profil, który jest ważny przez 3 lata. Żeby założyć PZ, trzeba przygotować następujące dane: imię, drugie imię, datę urodzenia i numer PESEL. PZ jest chroniony w taki sposób, że nikt inny nie może z niego skorzystać. Oprócz Profilu Zaufanego mamy również ePUAP, czyli Elektroniczną Platformę Usług Administracji Publicznej, za pośrednictwem której obywatele mogą załatwić sprawy urzędowe przez internet.

PROFIL ZAUFANY

Masz kilka możliwości założenia Profilu Zaufanego, najbardziej praktyczne dla obcokrajowców są następujące:

- ⇒ za pośrednictwem swojego banku: większość lokalnych banków oferuje możliwość aktywacji PZ. W systemie bankowości elektronicznej swojego banku wypełnij formularz zakładania PZ. Potwierdź operację kodem autoryzacyjnym banku. Na swój adres e-mail otrzymasz potwierdzenie założenia konta.
- ⇒ wniosek online: możesz wypełnić ankietę online, a następnie w ciągu 2 tygodni potwierdzić ją w jednym z punktów potwierdzających (np. urzędy skarbowe, oddziały NFZ, oddziały ZUS).

Posiadając Profil Zaufany, możesz:

- ⇒ wnioskować o różne świadczenia, zasiłki i dopłaty,
- ⇒ złożyć wniosek o wydanie dowodu osobistego i zgłosić jego utratę,
- ⇒ uzyskać odpis aktów stanu cywilnego,
- ⇒ zameldować się na pobyt stały lub czasowy,
- ⇒ sprawdzić punkty karne,
- ⇒ zarejestrować narodziny dziecka,
- ⇒ zapisać się na wizytę w urzędzie,
- ⇒ zarejestrować, wznowić lub zawiesić działalność gospodarczą,
- ⇒ dopisać się do spisu wyborców.

ZESTAWIENIE PRZYDATNYCH STRON INTERNETOWYCH I ZWIĄZANYCH Z NIMI APLIKACJI MOBILNYCH

ELEKTRONICZNY DOSTĘP DO USŁUG ADMINISTRACYJNYCH

ZAKRES	OPIS	STRONA	LOGOWANIE	APLIKACJA
Sprawy administracyjne	<p>Na tej stronie znajdziesz spis wielu spraw administracyjnych. Część z nich („usługi online”) można załatwić online za pomocą Profilu Zaufanego. Sprawy te obejmują m.in.: rejestrację/dokumenty/prawo jazdy/wniosek o wydanie zaświadczeń. Znajdziesz tu również narzędzie do elektronicznego podpisywania dokumentów.</p> <p>Posiadając Profil Zaufany, uzyskujesz dostęp do Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej ePUAP - bezpłatnej platformy kontaktu z różnymi urzędami, za pośrednictwem której możesz wysyłać wnioski lub pisma oraz otrzymywać pisma z urzędów.</p>	 	PZ	mObywatel (cyfrowy portfel na dokumenty)
Zdrowie	<p>Uzyskaj dostęp do swojego osobistego Internetowego Konta Pacjenta (IKP):</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ e-recepta/e-skierowanie, ⇒ wniosek o wydanie Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego, ⇒ historia wszystkich Twoich zabiegów medycznych, ⇒ udostępnianie dokumentów zdrowotnych (np. członkowi rodziny), ⇒ dokumenty szczepień Covid i kod QR, Unijny Certyfikat Covid, wybór lekarza/pielęgniarki/położnej pierwszego kontaktu. <p>Dostęp do oficjalnego systemu emerytalnego/rentownego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ umawianie się na wizytę w urzędzie, ⇒ monitorowanie wszystkich płatności na rzecz Polskiego Funduszu Emerytalnego 	 	PZ	moje IKP Zaszczerpieni
Emerytura (ZUS)	<p>Dostęp do oficjalnej administracji podatkowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ e-urząd skarbowy, ⇒ dostęp do e-deklaracji, ⇒ dostęp do deklaracji podatkowych. 		PZ	niedostępna
Podatki			PZ	niedostępna

ELEKTRONICZNY DOSTĘP DO USŁUG ADMINISTRACYJNYCH

Miasto Kraków	Aktualne informacje dotyczące miasta Kraków.		nie dotyczy	krakow.pl
Karta Krakowska	Złóż wniosek o wydanie Karty Krakowskiej online. Karta może być wydawana każdej osobie, która płaci podatki w Krakowie (jeśli jesteś zameldowany na pobyt stały w Krakowie, nie będziesz musiał przedstawiać PIT-u, a ważność statusu Krakowskiej Karty Miejskiej zostanie przedłużona bez konieczności składania kolejnych wniosków). Możliwość wyrobienia karty mobilnej i/lub plastikowej (możesz również wykorzystać każdy inny nośnik, który już posiadasz do zapisania na nim statusu Krakowskiej Karty Miejskiej, w tym celu możesz skorzystać: Krakowską Kartę Miejską (KKM), Małopolską Kartę Aglomeracyjną (MKA), Krakowską Kartę Rodzinną (KKR) lub legitymację studencką.		e-mail/hasło	Karta Krakowska
Zarząd Dróg Miasta Krakowa (ZDMK)	Tutaj znajdziesz informacje o pracach drogowych i parkowania. Znajdziesz tu również instrukcje, jak możesz poprosić o obniżenie kosztów parkowania na terenie osiedla.		nie dotyczy	nie dotyczy
Krakowska Karta Miejska	Na tej stronie można: ⇒ przeglądać aktualnie ważne bilety, ⇒ zakupić nowy bilet okresowy, ⇒ przeglądać zrealizowane transakcje online (dotądowania).		Karta Krakowska/ Krakowska Karta Rodzinną: numer klienta (nr ID), numer karty. Legitymacja studencka/ doktorancka: nr albumu/PESEL wybrane numery	nie dotyczy
Bilety na komunikację miejską	Lista aplikacji, w których można kupić bilety na komunikację miejską. Niektóre bankowe aplikacje mobilne również posiadają tę funkcjonalność.	nie dotyczy	nie dotyczy	iMKA moBILET mPay SkyCash Jakdojade

ELEKTRONICZNY DOSTĘP DO USŁUG ADMINISTRACYJNYCH

